

Хмельницький національний університет
Факультет міжнародних відносин і права
Кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

«МАГІЧНИЙ РЕАЛІЗМ» ЯК ХУДОЖНІЙ МЕТОД У ЗАРУБІЖНІЙ
ЛІТЕРАТУРІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ НА ПРИКЛАДІ
ТВОРЧОСТІ ГАБРІЕЛЯ ГАРСІЇ МАРКЕСА

Рівень вищої освіти Другий (магістерський)

Галузь знань 01 Освіта /Педагогіка

Спеціальність 014. Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність 014.02. Середня освіта. Мова і зарубіжна література (англійська)

Додаткова предметна спеціальність 014.02. Середня освіта. Мова і зарубіжна література (німецька)

Освітня програма Середня освіта. Англійська мова і література

Шифр КвР.СОА.23233.01.07

Виконав студент 2-го курсу група СОАм-23-1
Шифр

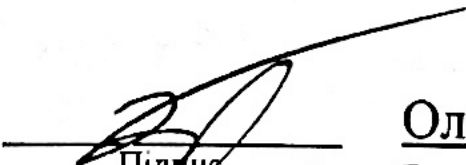
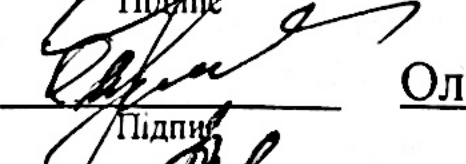
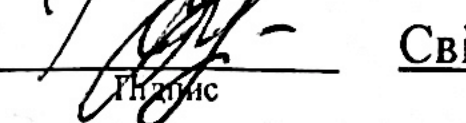
Керівник канд. пед. наук, доцент
Науковий ступінь, вчене звання

Нормоконтролер канд. пед. наук, доцент

До захисту допускаю:

Завідувач кафедри іншомовної освіти і
міжкультурної комунікації

16 грудня
Дата

Підпис

Підпис

Підпис

Олександр БАЗИШИН
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Ольга ОРЛОВСЬКА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Світлана КОРОЛЬ
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Підпис

Наталія БІДЮК
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Хмельницький 2024

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних відносин і права

Кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 01 Освіта / Педагогіка

Спеціальність: 014. Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Предметна спеціальність: 014.02. Середня освіта. Мова і зарубіжна література (англійська)

Додаткова предметна спеціальність: 014.02. Середня освіта. Мова і зарубіжна література (німецька)

Освітня програма: Середня освіта. Англійська мова і література

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри іншомовної освіти
і міжкультурної комунікації

02.09.2024

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Базишину Олександрю Руслановичу

1 Тема роботи: «Магічний реалізм» як художній метод у зарубіжній літературі другої половини ХХ століття на прикладі творчості Габріеля Гарсії Маркеса.

Керівник роботи:

Орловська Ольга Володимирівна, кандидат педагогічних наук, доцент

Затверджено наказом ректора університету від 26.08.2024 р. № 60, додаток № 3

2 Строк подання студентом роботи на кафедру 16.12.2024 р.

3 Вихідні дані до роботи: Основою дослідження слугували твори Габріеля Гарсії Маркеса, зокрема романи «Сто років самотності», «Осінь патріарха», збірка оповідань «Дивні пілігрими», оповідання «Стариган з крилами», «Найвродливіший у світі потопельник».

4 Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

1. З'ясувати сутність магічного реалізму як художнього методу, його основні ознаки та проблематику творів у контексті зарубіжної літератури другої половини ХХ століття.
2. Дослідити магічний політизм, проблеми ідентичності та адаптації до нового середовища у творчості Г. Г. Маркеса як визначного представника магічного реалізму в латиноамериканській літературі.
3. Визначити особливості використання елементів магічного реалізму в оповіданні «Стариган з крилами» та романі «Сто років самотності» Г. Г. Маркеса.
4. Сформулювати методичні рекомендації щодо вивчення творчості Г. Г. Маркеса на уроках зарубіжної літератури та визначити освітньо-виховний вплив літератури магічного реалізму на учнів 11-х класів.

5 Перелік графічного матеріалу (із зазначенням обов'язкових креслень)

6 Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

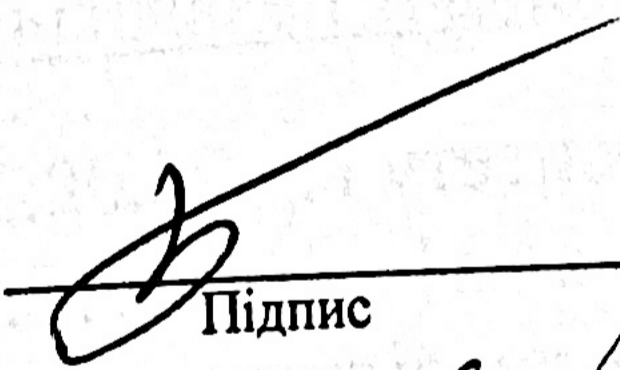
Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1-2	Орловська О. В., доцент	02.09.2024	02.09.24

7 Дата видачі завдання: 02.09.2024

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

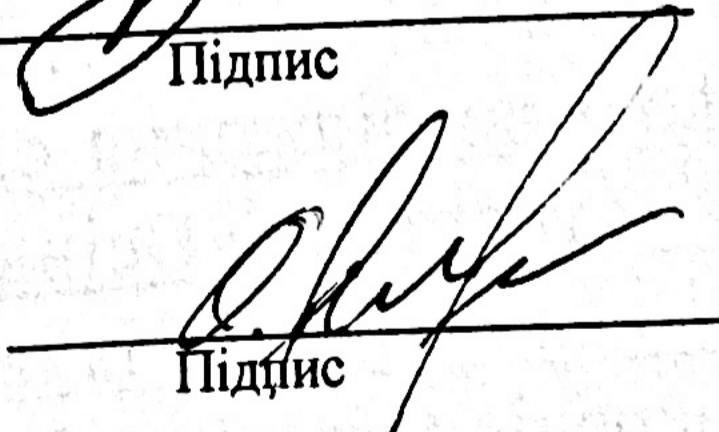
Назва розділу кваліфікаційної роботи	Строк виконання	Примітка
Збір бібліографічного матеріалу для проведення дослідження.	02.09.24 – 30.09.24	Виконано
Написання першого розділу кваліфікаційної роботи «Сутність магічного реалізму як художнього методу у зарубіжній літературі другої половини ХХ століття».	01.10.24 – 31.10.24	Виконано
Написання другого розділу кваліфікаційної роботи «Творчість Габріеля Гарсії Маркеса як визначного представника магічного реалізму в латиноамериканській літературі».	01.11.24 – 30.11.24	Виконано
Підготовка кваліфікаційної роботи до публічного захисту	01.12.24 – 16.12.24	Виконано

Студент

Підпис

Олександр БАЗИШИН
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

Керівник кваліфікаційної роботи

Підпис

Ольга ОРЛОВСЬКА
Ім'я, ПРІЗВИЩЕ

АНОТАЦІЯ

Базишин О. Р. «Магічний реалізм» як художній метод у зарубіжній літературі другої половини ХХ століття на прикладі творчості Габріеля Гарсії Маркеса. – Кваліфікаційна робота.

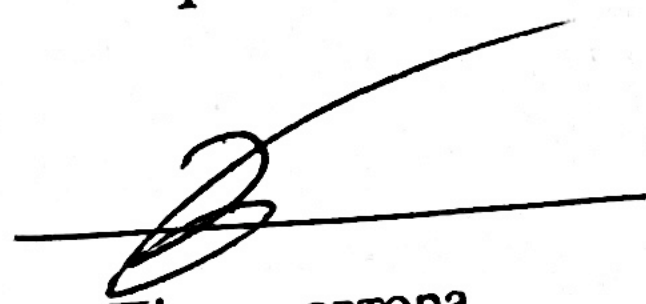
Кваліфікаційна робота на здобуття кваліфікації магістра за спеціальністю 014.02 Середня освіта. Мова і зарубіжна література (англійська). – Хмельницький національний університет, факультет міжнародних відносин і права, кафедра іншомовної освіти і міжкультурної комунікації, наук. кер.: канд. пед. наук, доцент Орловська О. В. – Хмельницький, 2024.

Загальний обсяг роботи становить 103 сторінки, із них – 83 сторінки основного тексту. Робота містить 74 джерела посилань.

Ключові слова: Габріель Гарсія Маркес, латиноамериканська література, магічний реалізм, магічний політизм, національна ідентичність, гібридність, іронія, циклічність часу.

Кваліфікаційна робота присвячена характеристиці магічного реалізму як художнього методу у зарубіжній літературі другої половини ХХ століття на прикладі творчості латиноамериканського письменника Г. Г. Маркеса, зокрема його оповідання «Стариган з крилами» та роману «Сто років самотності».

У роботі проаналізовано сутність магічного реалізму як художнього методу у зарубіжній літературі другої половини ХХ століття; досліджено поняття магічного політизму, проблематику творчості Г. Г. Маркеса як визначного представника магічного реалізму в латиноамериканській літературі; визначено особливості використання елементів магічного реалізму в оповіданні «Стариган з крилами» та романі «Сто років самотності» Г. Г. Маркеса; сформульовано методичні рекомендації щодо вивчення творчості Г. Г. Маркеса на уроках зарубіжної літератури та визначено освітньо-виховний вплив літератури магічного реалізму на учнів 11-х класів.

Підпис автора

16.12.2024

Дата подання роботи до захисту

SUMMARY

Bazyshyn O. R. *Magical Realism as an Artistic Method in the World Literature of the Second Half of the 20th Century: A Study Based on Gabriel Garcia Márquez's Works.* – Qualification work.

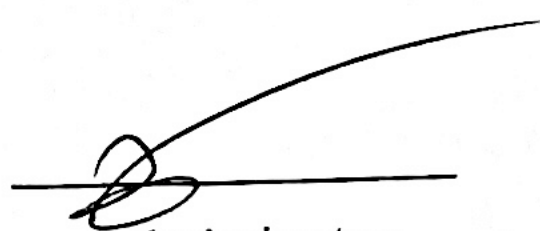
Qualification work for acquiring Master's degree in specialty 014.02 Secondary education. Language and Foreign Literature (English). – Khmelnytskyi National University, Faculty of International Relations and Law, Department of Foreign Language Education and Intercultural Communication, scientific supervisor: Doctor of Philosophy (Pedagogics), Assoc. Professor Orlovska O. V. – Khmelnytskyi, 2024.

The work consists of 103 pages, the main text comprising 83 pages. The work contains 2 appendices and 74 cited sources.

Keywords: Gabriel Garcia Márquez, Latin American literature, magical realism, magical politicism, national identity, hybridity, irony, cyclicity of time.

Qualification work is devoted to the analysis of magical realism as an artistic method in the world literature of the second half of the 20th century, the study is based on the works by Latin American writer Gabriel Garcia Márquez, particularly his story «A Very Old Man with Enormous Wings» and novel «One Hundred Years of Solitude».

In the qualification work, magical realism as an artistic method in the world literature of the second half of the 20th century has been analyzed; the concept of magical politicism and the issues raised in the works by G. G. Márquez as an outstanding representative of magical realism in Latin American literature have been researched; the elements of magical realism in G. G. Márquez's story «A Very Old Man with Enormous Wings» and novel «One Hundred Years of Solitude» have been determined; methodological recommendations for studying G. G. Márquez's works at foreign literature classes and the impact of magical realistic literature on the 11th-grade students' education and upbringing have been outlined.

Author's signature

16.12.2024

The date of the work submission to defence

ЗМІСТ

С.

Вступ.....	6
1 Сутність магічного реалізму як художнього методу у зарубіжній літературі другої половини ХХ століття.....	9
1.1 Сутність поняття «магічний реалізм» та його розвиток в історичному і культурному контекстах.....	9
1.2 Ознаки та проблематика магічно-реалістичних творів.....	16
1.3 Магічний реалізм в латиноамериканській літературі.....	19
2 Творчість Габріеля Гарсії Маркеса як визначного представника магічного реалізму в латиноамериканській літературі.....	30
2.1 Магічний політизм, ідентичність та адаптація до нового середовища у творчості Габріеля Гарсії Маркеса.....	30
2.2 Магічний реалізм в оповіданні «Стариган з крилами» та романі «Сто років самотності».....	54
2.3 Методичні рекомендації щодо вивчення творчості Габріеля Гарсії Маркеса в 11-х класах закладів загальної середньої освіти.....	71
Висновки.....	79
Перелік джерел посилання.....	84
Додаток А План-конспект уроку із зарубіжної літератури за творчістю Г. Г. Маркеса для 11-го класу.....	92
Додаток Б План-конспект уроку із зарубіжної літератури за оповіданням Г. Г. Маркеса «Стариган з крилами» для 11-го класу.....	99

ВСТУП

Актуальність дослідження. У літературі художній метод магічного реалізму передбачає використання реалістичних елементів із прикладами магії, щоб зобразити читачеві нетрадиційну реальність. Письменники часто використовують магічний реалізм для опису подій, які багато хто з їхніх читачів можуть не сприймати як реальність, але які є частиною культурного чи політичного досвіду письменників. Включаючи елементи фентезі, магічний реалізм зображує звичайних людей, у житті яких трапляються надзвичайні події. Важливою метою магічного реалізму є змусити читача повірити у неймовірне. Магічний реалізм побудований на тлі реальності, хоча ця реальність, як правило, може трансформуватися у щось, що можна було б вважати нереальним.

Цей художній метод став відомим у ХХ столітті завдяки латиноамериканським авторам і відтоді поширився по всьому світу, включаючи Японію та Англію. Розповіді магічних реалістичних творів багато в чому залежать від кордонів, змішування культур та трансформації. Актуальність магічного реалізму полягає у висвітленні універсальних тем, таких як ідентичність, пам'ять, боротьба зі соціальною та політичною несправедливістю. Він зберігає та транслює культурний спадок, інтегруючи міфи, легенди й фольклор у літературний текст. Твори магічного реалізму є формою соціально-політичної критики. Вони відображають історичні й соціальні реалії, як-от досвід Латинської Америки з її колоніальним минулим, авторитаризмом і боротьбою за свободу. Магічний реалізм збагачує філософські роздуми, елементи магічного реалізму впливають на мистецтво й медіа, розширюючи межі художньої творчості.

Магічний реалізм як художній метод у латиноамериканській літературі висвітлено у працях таких зарубіжних літературознавців як Е. Альдеа (E. Aldea), М. А. Боуерс (M. A. Bowers), Л. Л. Дункан (L. L. Duncan), Е. Р. Гонсалес (E. R. Gonzalez), С. Недунгаді (S. Nedungadi), С. Шредер (S. Schroeder), С. Сімкінс (S. Simpkins), С. Слемон (S. Slemon). та ін. Дослідженням стилістичних особливостей творчості Габрієля Гарсії Маркеса та місця магічного реалізму в його романах і оповіданнях займалися Г. Х. Белл-Віллада (G. H. Bell-Villada), М. Бушра (M. Bushra), В. Фаріс (W. Faris), Б. Дж. Гіта (B. J. Geetha),

Р. Дж. Гріффін (R. J. Griffin), М. М. Хасан (Md. M. Hasan), Дж. Джафар (J. Jaafar), Дж. Йоргенсон (J. Jorgenson), Р. Махмуд (R. Mahmud), Ф. Мухтар (F. Mukhtar), Н. Шахін (N. Shaheen), А. Перепа (A. Perera), К. Скотт (C. Scott), Ю. Д. Сінгх (Y. D. Singh), А. Р. Вонг (A. R. Wong), Х. Х. Ясір (H. H. Yasir), Л. Замора (L. Zamora) та ін. Серед вітчизняних науковців відзначимо таких, як Л. Грищенко, С. Дітькова, О. Кабкова, Н. Нев'ярович та ін.

Основною темою нашого магістерського дослідження «Магічний реалізм» як художній метод у зарубіжній літературі другої половини ХХ століття на прикладі творчості Габріеля Гарсії Маркеса» стало вивчення особливостей магічного реалізму у контексті латиноамериканської літератури з погляду колумбійського письменника Г. Г. Маркеса. Його художній метод точно передає справжню латиноамериканську культуру, сповнену низками застарілих звичаїв і вірувань, досягає тонкого балансу, демонструючи наскільки сучасні люди не до кінця усвідомлюють своє оточення та свою поведінку. У роботі акцентуватиметься увага на вивченні особливостей магічного реалізму як потужного літературного інструменту в освітньо-виховному процесі старшої школи, що дозволяє учням розширити свій літературний та культурний світогляди, занурюючись у багатство латиноамериканської оповіді, досліджувати уявні та фантастичні світи, одночасно розуміючи і ставлячи під сумнів власну реальність, розвивати свої творчі здібності та навички аналітичного мислення.

Об'єкт дослідження – зарубіжна магічно-реалістична література другої половини ХХ століття.

Предмет дослідження – «магічний реалізм» як художній метод у зарубіжній літературі у контексті творчості латиноамериканського письменника Габріеля Гарсії Маркеса.

Мета дослідження – схарактеризувати «магічний реалізм» як художній метод у зарубіжній літературі другої половини ХХ століття на прикладі творчості латиноамериканського письменника Г. Г. Маркеса, сформулювати методичні рекомендації щодо вивчення творчості Г. Г. Маркеса на уроках зарубіжної літератури та визначити її освітньо-виховний вплив на учнів 11-х класів.

Відповідно до сформульованої мети, окреслено такі основні **завдання дослідження**:

1. З'ясувати сутність магічного реалізму як художнього методу, його основні ознаки та проблематику творів у контексті зарубіжної літератури другої половини ХХ століття.

2. Дослідити магічний політизм, проблеми ідентичності та адаптації до нового середовища у творчості Г. Г. Маркеса як визначного представника магічного реалізму в латиноамериканській літературі.

3. Визначити особливості використання елементів магічного реалізму в оповіданні «Стариган з крилами» та романі «Сто років самотності» Г. Г. Маркеса.

4. Сформулювати методичні рекомендації щодо вивчення творчості Г. Г. Маркеса на уроках зарубіжної літератури та визначити освітньо-виховний вплив літератури магічного реалізму на учнів 11-х класів.

Методи дослідження. У дослідженні використовується історичний метод для вивчення розвитку магічного реалізму як художнього методу в історичному і культурному контекстах; описовий метод для характеристики особливостей літературної творчості магічних реалістів Латинської Америки другої половини ХХ століття; аналітичний метод для аналізу сутності поняття «магічний реалізм», його основних ознак та проблематики; порівняльний метод для зіставлення художніх особливостей літературної творчості латиноамериканських письменників; метод прогнозування у формулюванні очікуваних результатів навчання учнів 11-х класів на уроках зарубіжної літератури.

Практичне значення одержаних результатів. Результати роботи можуть бути використані для написання тез доповідей, наукових статей, рефератів, курсових робіт із зарубіжної літератури. Сформульовані методичні рекомендації можуть стати у нагоді під час планування уроків за тематикою творчості Габріеля Гарсії Маркеса в 11-х класах закладів загальної середньої освіти.

Апробація результатів дослідження. Найважливіші результати, отримані у процесі дослідження, обговорено на кафедральному засіданні ХІІІ університетської конференції ХНУ (Хмельницький, 2024).

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, загальних висновків, переліку джерел посилання (74 найменування, з них 53 іноземними мовами) та 2-х додатків на 12-ти сторінках. У роботі міститься 1 рисунок. Повний обсяг тексту складає 103 сторінки, основний зміст викладено на 83-х сторінках.

1 СУТНІСТЬ МАГІЧНОГО РЕАЛІЗМУ ЯК ХУДОЖНЬОГО МЕТОДУ У ЗАРУБІЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

1.1 Сутність поняття «магічний реалізм» та його розвиток в історичному і культурному контекстах

Магічний реалізм – художній метод у літературі, який десятиліттями захоплював читачів та критиків. З одного боку, термін «магічний реалізм» видається суперечливим. Назва статті К. Рідса «Магічний реалізм: проблема визначення» показує, що трактування поняття магічного реалізму було складним завданням для літературознавців. Мова йде не лише про зміст концепції магічного реалізму, а й про його літературну класифікацію, оскільки дехто з літературознавців пропонував визначити його як окремий літературний жанр [32, с. 23-24].

В англійській мові термін «магічний реалізм» має кілька відповідників: *magical realism*, *magic realism*, *marvelous realism*. Для визначення суті поняття магічного реалізму важливо спочатку проаналізувати норми самого реалізму. Останній представляє події життя у їх хронологічній послідовності. Цей літературний жанр 1865-1900 років переважно дає уявлення про те, що насправді відбувалося в тогочасному суспільстві. Магія, з іншого боку, включає фантастичні елементи і надприродні події. Отже, поєднання реалізму і магії отримало назву «магічний реалізм», тобто сам термін – це оксюморон, який передбачає бінарну опозицію між репрезентативним кодом реалізму і, грубо кажучи, фентезі [65, с. 407–426].

А. Карпентьєр вважає, що ключ до текстів магічного реалізму полягає в існуючій реальності як платформі для магічного реалізму, «реальності, яка вже сама по собі є магічною чи фантастичною» [23].

На думку, Л. Замори та В. Фаріс, магічний реалізм «зображує світ таким чином, що його містичні елементи представлені як реальні, нічим не примітні події» [74, с. 26-28].

У літературі магічний реалізм використовує тло з реалістичних елементів з елементами магії, щоб зобразити нетрадиційну для читача реальність. Письменники часто використовують магічний реалізм, щоб описати події, які багато хто з їхніх читачів можуть не сприймати як реальність, але які є частиною культурного чи політичного досвіду письменників. Наприклад, американські письменники з індіанським корінням іноді використовують магічний реалізм, щоб показати силу природи; образ трикстера (міфічного персонажа, який порушує усталені норми, легко виходить за межі моралі) в літературі корінних американців символізує прагнення до відновлення порядку чи встановлення нових правил. Афроамериканська письменниця Т. Моррісон у своїх романах часто використовує магічний реалізм, щоб показати духовну силу жінок.

Зрештою, для кожної культури магічний реалізм трохи відрізняється, оскільки історія кожної культури є унікальною. Тому під час вивчення магічного реалізму Латинської Америки на прикладі творчості Габріеля Гарсії Маркеса варто розглядати магічний реалізм з колумбійської та латиноамериканської точок зору.

Важливо не плутати магічний реалізм із сюрреалістичною літературою. Жанри магічного реалізму і сюрреалізму можуть сприйматися як схожі, хоча між ними є певні відмінності. Сюрреалізм у художній літературі можна визначити як поняття, яке «виражає ірраціональне, несвідоме, особливо несвідоме, що проявляється через марення» [41, с. 153].

Основні концепції сюрреалізму зародилися і досягли свого апогею у французьких поетів-символістів та у дадаїстів у 1920-х і 1930-х роках й здебільшого обмежилися цими галузями. Однак, магічний реалізм існував у багатьох культурах та контекстах набагато довше. Його можна спостерігати в літературі корінних американців, афроамериканців та латиноамериканців. Глосарій критичних та літературних термінів описує магічний реалізм як квазісюрреалістичну форму мистецтва, суміш реалістичних та фантастичних елементів [41, с. 154]. Реалістичні деталі та езотеричні знання переплітаються зі схожими на марення послідовностями подій, різкими хронологічними

зрушеннями та складними, заплутаними сюжетами. Магічні реалісти також часто включають у свої твори казки та міфи.

Згідно з Новим університетським словником Вебстера, магічний реалізм – це літературний жанр або стиль, пов'язаний з латиноамериканською літературою, який включає фантастичні міфічні елементи в реалістичну художню літературу [37, с. 18].

У своїй роботі ми опиратимемось на визначення магічного реалізму як напряму в латиноамериканській літературі другої половини ХХ століття, літературного стилю і особливого типу художнього методу, в якому фантастичне (магічне) органічно вписане в плин реальних подій і явищ, є частиною художнього світу; незвичайні речі не викликають у персонажів, героїв здивування; лінія часу або зникає зовсім, або вбирає в себе форми циклічного (міфологічного) часу, або ж піддається викривленням і нелінійним трансформаціям; активно використовуються міфологічні, фольклорні елементи.

Щоб встановити та пов'язати історію магічного реалізму, фахівці схильні простежувати його використання у різних галузях мистецтва, літератури та засобів масової інформації з його першої появи у 1920 році у німецькій художній критиці до недавніх днів, сучасної літературної критики.

У праці С Сімкінса «Магічні стратегії: доповнення до реалізму» знаходимо інформацію про те, що термін «магічний реалізм» вперше ввів у художній дискурс німецький письменник Франц Ро у середині 1920-х років, використовуючи термін «magischer Realismus» [63, с. 141].

Ф. Ро описав його як «протилежний напрям у мистецтві, завдяки якому було знову відкрито чарівність об'єкта» [63, с. 141]. Ф. Ро схарактеризував магічний реалізм таким чином, щоб протиставити його реалізму: «історія є основою для реалістичного письма, тоді як у магічному реалізмі міф і легенда беруть гору там, де історія закінчується» [63, с. 142].

В Центральній Америці поняття «магічного реалізму» з'явилося у 1940-х роках, а з 1955 року воно поширилося в Латинській Америці. Однак, основною причиною поширення та розвитку магічного реалізму стали визначні діячі,

наприклад, німецький художній критик Франц Ро, кубинський письменник Алехо Карпентьє, італійський письменник Массімо Бонтемплі та відомий латиноамериканський романіст Габріель Гарсія Маркес.

Магічний реалізм, безперечно, вплинув на латиноамериканську художню літературу, оскільки культура в Латинській Америці тісно переплітається з забобонами і міфами, які інтерпретуються як елементи історії латиноамериканського народу. Визначення магічного реалізму, запропоноване Ф. Ро, дало поштовх для літературної діяльності латиноамериканських письменників, таких як Хорхе Луїс Борхес і Габріель Гарсія Маркес. Магічний реалізм мав сильний вплив на латиноамериканських письменників, які шукали відповідних засобів для виявлення чудесної реальності, унікальної для їхньої власної культури [63, с. 142].

Будучи нащадками таких племен, як майя, інки, ацтеки та інші корінні народи, латиноамериканці зіставили міфологічні вірування минулого з реальністю сьогодення. Змістовний огляд культури Колумбії з погляду магічно реального знаходимо у відеоматеріалі під назвою «Габріель Гарсія Маркес: Магія та реальність», в якому обговорюються дві його основні роботи: «Сто років самотності» та «Осінь патріарха». На нашу думку, цей відеоматеріал є прикладом того, як Г. Г. Маркес інтерпретує магічно реальне [1]. Він розкриває особливості функціонування магічного реалізму у творчості Г. Г. Маркеса, характеризує місце магічного реалізму в колумбійській культурі, пропонує дещо іншу інтерпретацію творчості Г. Г. Маркеса у контексті політичних проблем у Колумбії.

Наприклад, одним із важливих політичних питань, що висвітлюються у творчості Г. Г. Маркеса, є проблема бідних колумбійських робітників у компанії Юнайтід Фрут. У 1928 році робітники розпочали страйк через жорстку трудову політику компанії та низьку заробітну платню. Дж. Х. Белл-Вільяда пише у своїй книзі «Гарсія Маркес: Людина та її робота», що до страйку долучилися тридцять дві тисячі робітників, і це спричинило масову окупацію та криваві репресії з боку колумбійських військових, які, як свідчать дані, були на утриманні компанії Юнайтід Фрут» [25, с. 32].

Досі немає адекватних звітів про те, скільки колумбійських робітників було вбито під час страйку, але цей епізод викликав серйозні проблеми в сусідніх містах, включаючи місто, де народився Г. Г. Маркес. Через кровопролиття та заворушення, що відбувалися на його батьківщині, Г. Г. Маркес включив цей інцидент та інші подібні йому до своїх художніх творів. Приклад страйку компанії Юнайтід Фрут можна простежити в романі «Сто років самотності» [46].

Ще одним вартим розгляду аспектом є вплив африканських рабів на системи вірувань у Латинській Америці. Коли африканські раби прибули до Колумбії, вони принесли з собою власні релігійні вірування та ритуали, які стали невід'ємними елементами колумбійської культури. Африканці також були творчим народом, носіями ритуалів та вірувань сюрреалістичного характеру. Їхні легенди та міфи перепліталися з усталеними системами вірувань Колумбії та інших країн Латинської Америки. Це змішання культур стає очевидним у романі аргентинської письменниці Луїзи Валенсуели «Хвіст ящірки», де латиноамериканська реальність накладається на сюрреалізм. «Хвіст ящірки» – батіг, який дуже люблять латиноамериканські кати. Він дав свою назву цій вигаданій біографії Лопеса Реги, міністра соціального добробуту Ісабель Перон, який правив Аргентиною за допомогою чаклунства та відьомства. Особа з величезною владою та жорстокістю, Лопес Рега переживає всі спроби політиків та військових скинути його. Така велика магія цього схибленого на владі чаклуна, що письменник / оповідач може знищити його, тільки усунувши себе. У «Хвості ящірки» Л. Валенсуела винаходить мову, щоб передати політичну реальність Латинської Америки. Реальність, у якій письменник висить на волосині. Роман розповідає про політичні потрясіння та громадянську одержимість Евітою, або «Мертвою жінкою». Хоча роман Л. Валенсуели не так магічний реалізм, як сюрреалізм, літературні елементи в тексті говорять про вплив, який африканці здійснили на латиноамериканський народ [51].

Отже, використання магічного реалізму у літературі дійсно має багату історію, особливо у Латинській Америці. За словами Е. Гонсалеса, у латиноамериканській літературі магічний реалізм відповідає на питання, як

описати регіон таким чином, щоб не зводити його складність до вимірювань реалізму [37, с. 74]. Такі письменники, як Габріель Гарсія Маркес та Ізабель Альєнде, використали магічний реалізм як спосіб дослідження культурних та історичних елементів своїх країн.

Ш. Шредер зазначає, що латиноамериканська література часто звертається до неможливості для латиноамериканців помістити себе у певний історичний період [60, с. 20]. У творах Г. Г. Маркеса часто відбувається порушення лінійного часу. Один із найкращих прикладів викорінення часу з його хронологічних асоціацій зустрічається в оповіданні «Монолог Ізабель, що спостерігає за дощем у Макондо»:

On Wednesday noon it still hadn't finished dawning. And before three o'clock in the afternoon night had come on completely, ahead of time and sickly, with the same slow, monotonous, and pitiless rhythm of the rain in the courtyard. It was a premature dusk, soft and lugubrious ... – У середу опівдні ще не закінчився світанок. І до третьої години дня ніч настала повністю, раніше й болісно, з тим самим повільним, монотонним і безжальним ритмом дощу у дворі. Це були передчасні сутінки, м'які та сумні... [45, с. 93].

Хоча Ізабель думає, що настав полудень середи, сонце ще не перестало сходити. Пізніше Ізабель додає, що небо темніє усередині дня, як уночі, у такт із дощем. Наприкінці оповідання Ізабель переконує, що вона справді втратила рахунок часу, оскільки знаходиться у місці, де «почуття втратили свою цінність» [45, с. 96]. Твердження Ізабель вводить одну з концепцій, на яких базується магічний реалізм. Її почуття сплуталися, і в результаті вона втрачає уявлення про час.

У другому оповіданні Г. Г. Маркеса «Стариган із крилами» образ часу знову поплутаний:

The world had been sad since Tuesday. Sea and sky were a single ash gray thing... The light was so weak at noon that when Pelayo was coming back to the house after throwing away crabs, it was hard for him to see what it was that was moving and

groaning in the rear of the courtyard. – Світ був сумний із вівторка. Море і небо стали єдиним попелясто-сірим видовищем... Світло здавалось настільки слабким опівдні, що коли Пелайо повертався до будинку після того, як викинув крабів, йому було важко побачити, що саме рухалося і стогнало в глибині двору [44, с. 203].

Тут небо під час зливи знову описується як «попелясто-сіре видовище», що робить його незнайомим. А опівдні небо темне, як ніч, оскільки Пелайо ледве може бачити те, що «рухається і стогне» так близько від нього [44, с. 203].

Ці приклади, а також багато інших, які можна знайти у творах Г. Г. Маркеса, свідчать про те, що письменник не поміщає події в історичні рамки. Ш. Шредер підтверджує, що латиноамериканські письменники не пов'язують події з історичним часом [60, с. 22]. Іншими словами, ніщо не залежить від часу, який ми відчуваємо щодня за годинником або календарем.

В останні роки магічний реалізм також знайшов місце у сучасній літературі за межами Латинської Америки. Наприклад, роман Салмана Рушді «Опівнічні діти» включає магічний реалізм у своє дослідження бурхливої історії Індії.

Іншим прикладом є «Кривава кімната» Анджели Картер, що використовує магічний реалізм, щоб підірвати традиційний жанр казки та досліджувати теми статі та влади [55, с. 328-343].

Таким чином, магічний реалізм починає поширюватися з Німеччини до багатьох інших європейських країн і частково до Північної Америки. Критики роблять цей термін широко відомим великому загалу читачів, але дуже невелика категорія їх має про нього чітке уявлення. Магічний реалізм має сенс філософії, мистецтва та літератури, але його справжня сутність типова для літератури Латинської Америки. Його здатність змішувати реальність та фантазію, досліджуючи складні соціальні та політичні проблеми, зробила його потужним інструментом для письменників у всьому світі.

1.2 Ознаки та проблематика магічно-реалістичних творів

Магічний реалізм характеризується переплетенням надприродних чи фантастичних елементів з реалістичною історією. Однією з його визначальних рис є здатність стирати межу між реальністю та фантазією, створюючи відчуття двозначності, яке може бути як тривожним, так і захоплюючим для читачів. Крім того, магічний реалізм часто використовує алегорію та символіку, які можуть забезпечити додаткове змістове наповнення поверхневого рівня оповіді. Магічні реалісти використовують безліч прийомів, які зміцнюють позицію цього художнього методу в зарубіжній літературі. Визначимо його найважливіші ознаки:

1. Гібридність. Магічний реалізм полягає у поєднанні різних множинних ліній, що відображається у переплетенні жанрів, сюжетів та періодів, уникненні часових та просторових рамок. Автори застосовують такі прийоми, щоб розкрити основні теми магічного реалізму та глибше висвітлити істинні реальності світів. Гібридність – це більше, ніж просто ілюстрація традиційних реалістичних прийомів, це скоріше інтеграція до протилежних світів, поєднання реальності та магії, марення та реального життя, нормального та ненормального, західних традицій та автентичної культури [36].

2. Іронія. Постколоніальні письменники спростовують думку про те, що іронія та постколоніальність не можуть комфортно зустрічатися на одній сторінці [36]. Натомість іронія застосовується в написанні гострих іронічних текстів шляхом перевизначення магічної реалістичної розповіді, щоб змусити читачів почуватися некомфортно за допомогою «усунення», щоб використовувати вигадку поза типовим і звичайним контекстом для складних і важких інтерпретацій. Це дистанціювання індивіда від стандартних переконань, яких дотримується певна соціальна група, унеможливорює відчуття приналежності до певного суспільства.

3. Поєднання надприродного та природного. Дія оповіді відбувається у звичайному світі зі знайомими історичними та/або культурними реаліями. Події у творі не завжди пояснюються універсальними законами чи знайомою логікою.

Це не трактується як щось дивне, а радше є повсякденним явищем. Сюжет у міру його розвитку дає читачеві відчуття знаходження всередині головоломки або лабіринту. У результаті використання у творах магічних елементів, таких як метаморфоза, уособлення, алегорія та інші розум читача залишається зайнятим і завжди шукає відповіді [50, с. 39].

4. Нелінійність та циклічність часу. Звичайний хронологічний порядок часу у магічній літературі відрізняється. Час поводиться не так, як, на думку читача, він робить це у реальному світі. Час непередбачуваний; він повертається назад, рухається вперед, скаче чи стоїть на місці. Тому для магічних реалістів час нелінійний.

Професор В. Б. Феріс у своїй книзі «Звичайні чари: магічний реалізм і ремістифікація оповіді» підкреслює, що магічно-реалістичний літературний твір повинен мати п'ять основних характеристик: текст містить «непереборний елемент» магії; твір описує у магічних подробицях присутність феноменального світу; читач відчуває тривожні сумніви у спробі примирити два суперечливі розуміння подій; розповідь поєднує різні сфери; усталені уявлення про час, простір та ідентичність порушені [33].

Ці характеристики важливі, по-перше, тому що зазначені нами вище ознаки магічного реалізму прямо пов'язані з ними, а по-друге, В. Б. Феріс наводить нас на думку про те, що твори магічного реалізму не можуть бути віднесені до одного конкретного часу історії чи одного методу чи жанру літератури.

Письменники магічного реалізму обирають цей метод як засіб для висвітлення багатьох проблем латиноамериканців, намагаючись розкрити проблематику національної ідентичності, поставити під сумнів реальність, а також поєднати магічність та міфічність оповіді з реальними подіями. Твори, написані з використанням методу магічного реалізму, висвітлюють такі проблеми:

1. Національна ідентичність. Магічний реалізм вважається інструментом у пошуку виразної і позитивної латиноамериканської ідентичності у контексті

зовнішніх уявлень про те, якою має бути ця ідентичність, зокрема, за допомогою повернення до міфів та історій Латинської Америки [22, с. 41].

Все почалося тоді, коли національна ідентичність була знищена в Латинській Америці, а на її місце мала прийти реальність. Ідентичність мала расовий, колоніальний та негативний характер, що привело південноамериканське населення до її втрати та стирання культурної різноманітності [38, с. 12]. Тому письменники відчули необхідність у формулюванні колективних звернень до суспільства, вигадуючи нові міфи вони заявляли про коріння латиноамериканської ідентичності [22]. Автори включили у свої твори вигадані міфи, щоб представити новий погляд на певні події латиноамериканського сьогодення: історичні, політичні, економічні, соціальні чи культурні.

2. Магія та міф. Створення магічної та міфічної оповідки є невід'ємним атрибутом в магічному реалізмі. Заклинання, знаки та старі міфи, здатність авторів переосмислювати своє бачення, використання надприродних, чудернацьких та фантастичних елементів є дуже привабливим способом писемної творчості. Г. Г. Маркес показав найкращий приклад переосмислення старих міфів, які він почув від своєї бабусі, змішуючи їх із магією у своєму романі «Сто років самотності». Використання міфів і магії в магічному реалізмі розглядається як інструмент пошуку визначної латиноамериканської ідентичності, чи то корінної, колоніальної чи сучасної. Цей метод захоплює читачів, залучаючи їх до дивовижного поєднання магічних і міфічних подій, яке природно вплітається в сюжет оповіді, без антиномії [22, с. 12-13]. Тому тема магії та міфу дуже важлива у магічно-реалістичних творах.

3. Ставлення реальності під сумнів. Письменники схильні створювати сюжети з дуже дивними та незвичайними для розуму елементами на реалістичному тлі. Таким чином, протиріччя та невідповідності між реальним і нереальним формують точку зору читачів, засновану на сумнівах у тому, що аудиторія розуміє про світ загалом, та що відбувається всередині історії. За

словами А. Флореса, магічний реалізм включає як реальне, так і фантастичне в часто цитованому та бажаному «злитті реальності і фантазії» [50, с. 15].

Отже, магічний реалізм характеризується детальним зображенням сцен та персонажів у поєднанні з фантастичними елементами, що кидають виклик законам реальності. Письменники використовують магію та надприродне, щоб досліджувати такі теми, як ідентичність, історія, культура та вплив колоніалізму в Латинській Америці. Таке поєднання реального та фантастичного значно збагачує літературну спадщину.

1.3 Магічний реалізм в латиноамериканській літературі

Магічний реалізм – літературний рух, що залишив глибокий слід у латиноамериканській літературі. Латинська Америка розглядається як місце, де магічний реалізм розвивався експоненційно і почав своє становлення як глобальне літературне явище. Як художній метод, він широко застосовувався низкою авторів і отримав своє визнання у літературі. Латиноамериканські письменники почали використовувати магічний реалізм у своїх творах, щоб представити свою культуру як яскраву та складну, а також показати справжню латиноамериканську ідентичність. За допомогою фантастичних та сюрреалістичних елементів письменники зображували багатогранність Латинської Америки та торкалися таких тем, як транскультурність, культурне присвоєння та гібридизація.

Завдяки поєднанню реалістичних та фантастичних елементів такі автори, як Габріель Гарсія Маркес та Хуліо Кортасар, створили чудові світи, наповнені чаклунством та метафорами. Розглянемо, як саме магічний реалізм вплинув на латиноамериканську літературу та як йому вдалося подолати культурні кордони.

Франц Ро, німецький художник і критик, був першим літературознавцем, який використовував термін «магічний реалізм». Він класифікував цей літературний стиль як спосіб, у який нам представлена магія світу. Твір Ф. Ро було перекладено іспанською Хосе Ортегою на початку ХХ століття, що сприяло переміщенню літературного стилю в Латинську Америку.

З початку періоду заснування латиноамериканської літератури зіткнення культур створило фантастичне поєднання міського способу життя з магією джунглів та багатою ізольованою культурою корінних народів. Реальність і вигадка стали нечіткими після перших документальних описів Латинської Америки. Починаючи з листів Христофора Колумба королю Карлу V і розповіді про аварії корабля Кабеса-де-Вака біля берегів нинішніх Сполучених Штатів, ці історії були дуже відомими літературними творами свого часу. Тепер ті самі дивні елементи з'явилися у літературі.

Діставшись вперше до Латинської Америки, цей метод став застосовуватись кубинськими романістами, такими як Алехо Карпентьер (1904-1980), Мігель Анхель Астуриас (1899-1974), Габріель Гарсія Маркес (1927-2014), Хуліо Кортасар (1914-1984), Карлос Фуентес (1928-2012) та іншими. Такий активний процес у латиноамериканській літературі 1940-1950 років асоціюють з так званим «літературним бумом». Він «налетів на міжнародну літературну сцену, як торнадо, залишивши після себе шлях, засипаний престижними літературними преміями і мрійливими, побожними і навіть задрісними письменниками з європейських і північноамериканських центрів «світової» культури» [55, с. 328-343].

У праці С. Слемона «Магічний реалізм як постколоніальний дискурс» зазначається, що у другій половині XX століття Латинська Америка пережила період потрясінь. Деякі країни, такі як Чилі, Колумбія та Мексика, боролися з нестабільністю, диктатурами та політичним насиллям. Це призвело до різких і, здебільшого, заплутаних соціальних змін, включаючи Кубинську революцію під керівництвом Ернесто Че Гевари та Фіделя Кастро. Те саме стосується країн Карибського басейну, Індії, Нігерії та Канади. Автор вважає, що включення Канади до цієї категорії дивовижне, оскільки, на відміну від інших регіонів, вона не є частиною третього світу [65, с. 407–426].

Проте ідея магічного реалізму в канадському контексті порушує інші питання, посиляючись на історію колоніального панування країни над корінними народами, внутрішні битви, що тривають, щодо статусу окремих товариств, що

проживають в Канаді (особливо франкомовних, які проживають у Квебеку), і тривалий період британського імперіалізму. Наприкінці 1970-х років магічний реалізм був вперше застосований для визначення англо-канадських романів та оповідань.

Як заявляє Джефф Хенкок у своїй книзі «Магічний реалізм, або майбутнє художньої літератури» у 1977 році, документальний реалізм у канадській художній літературі розглядається як безглуздий [56]. Тому письменники раптово отримують свободу для творчості у застосуванні образів сновидінь для доповнення об'єктивної реальності. Магічний реалізм породжує нову хвилю літературної творчості, яка визнала як реалістичні традиції, що сформували розвиток канадської літератури, так і деякі новаторські стратегії, які використовувалися для того, щоб кинути виклик міцності цього фундаменту.

Однією з найпомітніших постатей сучасної латиноамериканської літератури є Алехо Карпентьер – кубинський письменник, провідний романіст ХХ століття, есеїст, драматург, журналіст і музикознавець. Його літературному стилю притаманні кілька форм, у його творах досліджується закономірність того, як історія та політика вплинули на культуру регіону. Серед перших практиків методу «магічного реалізму» він вплинув на багатьох латиноамериканських письменників за допомогою своїх творів, таких як «Хвала Богу», «Царство від світу цього», «Втрачені кроки», «Вибух у соборі», «Весна священна» та короткий роман «Арфа і тінь».

Його твори стали відомі не лише своєю залученістю до політичних та історичних тем, а й енциклопедичною глибиною матеріалу. Знання А. Карпентьера в галузі антропології, історії, географії, науки, музики, образотворчого мистецтва, народних традицій та літератури яскраво проявилися в його романах.

Теорія чудесного реального, яка виникла в літературних ідеях А. Карпентьера, містить концепції, близькі до магічного реалізму Ф. Ро [56, с. 22]. У своїй книзі «Бароко та чудесне реальне» А. Карпентьер зазначає: Бароко багатогранне, різноманітне й набагато більше, ніж робота одного архітектора чи

художника. Бароко – це не винахід XVII століття, це творчий імпульс, який повторюється протягом усієї історії, в мистецтві, літературі, архітектурі чи музиці, дух, який виникає протягом століть [74, с. 22-23].

Порівняно з іншими теоріями та художніми напрямками, бароко не є академічним стилем, оскільки останній характеризується усталеним часом та регулюється певними нормами. Бароко є новаторським стилем і виникає в часи змін або заворушень [74, с. 22-23].

Автор пропонує ідею американського бароко. Він припускає, що цей стиль процвітав разом із культурою креолів або метисів. Ці культури, зіткнувшись із чимось новим і складним, вдавались до бароко, точніше до власної його інтерпретації. Іспанці, індіанці та африканці створили те, що він називає «чудесним реальним». На відміну від звичайного, чудесне не є ні прекрасним, ні жахливим; швидше воно приголомшливе, тому що унікальне і незвичайне. В літературознавчих працях представлені різні бачення «чудесного реального», відмінність теорії А. Карпентьєра полягає в тому, що його «чудесне реальне» перебуває у своєму природному стані, не обтяжене нічим у Латинській Америці, де незвичайне є простим і вимагає вигадки [74, с. 24].

«Lo real maravilloso americano» (у пер. з ісп. «американський чудесний реалізм») – це термін А. Карпентьєра, який переплітається з терміном «Magischer Realismus» (у пер. з нім. «магічний реалізм») Ф. Ро. А. Карпентьєр не тільки застосував цю концепцію, щоб передати латиноамериканську реальність, а й те незвичайне, що є в ній. Термін А. Карпентьєра «maravillaso» (у пер. з ісп. «чудесний») враховує як прекрасне, так і жахливе, що відображається у насильстві, дискримінації та диктатурі Латинської Америки. Для А. Карпентьєра, хоч це й не було заявлено у виразі «lo real maravilloso americano», магія є суттєвим та основним елементом для переживання чудесного. На його думку, всю історію Латинської Америки можна вважати чудесною. Раніше про неї розповідали конкістадори, а етнічна культурна основа Латинської Америки дозволяла відкривати чудесне у повсякденному житті [51, с. 52-53].

«Царство від світу цього» – найвідоміший роман А. Карпентьєра. У ньому йдеться про те, що сенс речей лежить за межами якоїсь однієї точки зору, а в пролозі роману подається обґрунтоване визначення магічного реалізму. «Lo real maravillaso Americano» надає концепції магічного реалізму культурного значення. Саме визначення А. Карпентьєра сприяло тому, що Латинська Америка стала батьківщиною магічного реалізму.

Зрештою, думки А. Карпентьєра та дебати про «чудесне» в Латинській Америці призвели до започаткування другої впливової школи магічного реалізму. А Карпентьєр підійшов до терміну з антропологічного погляду. Школа критиків розглядала магічний реалізм з іншої точки зору, яка базується на латиноамериканській онтології та відходить від естетичних норм магічного реалізму Ф. Ро. А. Карпентьєр започаткував рух, який базувався на ностальгії по дому і пам'яті про те, що залишилося позаду.

У той час як французькі сюрреалісти значною мірою ґрунтувалися на силі уяви, яка породжує магічне, латиноамериканські письменники відчували магію у різноманітних реаліях Латинської Америки. А. Карпентьєр інтегрував магію до ландшафту Латинської Америки. Однак його усвідомлення того факту, що французький сюрреалізм заохочував письменників бути фокусниками, які мали додати магію і почуття дива до позбавленої магії реальності, виявляється в його першому романі «Хвала Богу», де він звільнився від норм сюрреалістів [56, с. 25].

Перехід А. Карпентьєра від сюрреалізму до магічного реалізму можна наочно побачити у збірці його семи романів. Таким чином, на початку своєї кар'єри А. Карпентьєр не використовував метод магічного реалізму, але поступово він інтегрував магічні елементи до своїх творів, намагаючись відобразити боротьбу нації проти дискримінації.

Габріель Гарсія Маркес – одна з центральних постатей літературного буму у жанрі магічного реалізму. Народився 6 березня 1927 року в Колумбії, автор, романіст, журналіст, репортер, кінокритик і лауреат Нобелівської премії з літератури 1982 року, відомий такими творами як: «Кохання під час холери»

(екранізовано в 2007 році), «Осінь патріарха», «Сто років самотності», «Полковнику ніхто не пише» та інші. Автор представляє світу жанр магічного реалізму дуже своєрідним способом, який приніс йому міжнародне визнання.

Г. Г. Маркес залишається правдивим для своєї країни і подає реальні факти в магічних прошарках подій. Особливо це помітно у його романі «Сто років самотності», де він зосереджується на істинах, які існують в обох світах, магічному та реальному. У житті суспільства у вигаданому місті Макондо читач впізнає реалії тогочасної Латинської Америки, її складну політичну ситуацію, а також жорстоку історію, яка здебільшого визначається тиранією, диктатурою, військовим режимом. Г. Г. Маркес знайомить читача з Колумбією, де міфи та підміни, розповіді та надприродне стоять пліч-о-пліч з технологіями та сучасністю.

Про роман «Сто років самотності» чилійська письменниця Ісабель Альєнде говорить: «У його книгах я знайшла свою власну сім'ю, свою країну, людей, яких я знала все своє життя, колорит, ритм і достаток мого континенту» [30].

Крім того, Г. Г. Маркес у своїх творах використовував об'єкти із реального світу. В оповіданні «Чудовий день Бальтазара», наприклад, автор використав образ клітки для птахів. Клітка символізує ландшафт Латинської Америки, наповнений екзотичними птахами. Вона відображає культуру та чутливість континенту, яка втрачає свою естетичну красу у світі розуму та логіки. Автор описує клітку у всіх її деталях з її величезним куполом із дроту, трьома поверхами всередині, з проходами та відсіками, спеціально призначеними для їжі та сну, та гойдалками у просторі, відведеному для відпочинку птахів [51, с. 49-50].

Першою південноамериканською письменницею, романісткою, журналісткою та представницею магічного реалізму, яка здобула авторитет серед латиноамериканських авторів, є Ісабель Альєнде. І. Альєнде народилася в Перу і виросла в Чилі, їй належать твори «Будинок духів», «Єва Луна», «Паула», «Афродіта» та кілька інших. Як і решта авторів магічного реалізму, І. Альєнде завжди використовує надприродну подію, пов'язану з персонажем у її оповіданні, як міст між реальним світом та світом духів [50, с. 24].

За словами І. Альєнде, магічний реалізм є способом розуміти життя, емоційно та духовно. Це помітно у літературі країн, що розвиваються, сповненій повсякденним насильством, жорстокістю і смутком. Саме через це письменниця використовує світ надприродного у пошуках пояснень та надії. Надприродне служить сполучною ланкою між реальним і нереальним, звичайним і дивовижним, відомим і невідомим. Серед прихованих аспектів її магічного реалізму виявляємо міфи, казки, легенди, загадки, забобони, історію, уподобання та магію. Таємниця привертає увагу людей, коли вони стикаються з неконтрольованими ситуаціями. Щодо магічного та духовного вона стверджує, що вони є невідомими силами, які діють на несвідомому рівні. Авторка не впевнена у реальних відмінностях між магічним, фантастичним та чудесним. Проте, вона визнає, що магія може бути пов'язана із забобонами, психічними явищами, вірою, релігійними проявами, фантастичними поясненнями фантазій, чудес, уявного потоку думок від міфів до наукової фантастики; в той час як чудесне включає дивовижні і феноменальні речі.

Мігель Анхель Астуриас – гватемальський письменник, поет, дипломат, драматург та романіст. Він написав кілька видатних в історії латиноамериканської літератури літературних творів, серед яких: «Легенди Гватемали», «Сеньйор Президент», «Маїсові люди» та кілька інших романів, які зробили внесок як у гватемальську політику, так і в літературу [56, с. 20].

М. А. Астуриас є одним із розробників методу магічного реалізму поряд з Г. Г. Маркесом, А. Карпентьером, І. Альєнде та іншими. Після німецького засновника цього методу Ф. Ро вони зробили свій внесок у магічний реалізм, просунули його на інший рівень і надали латиноамериканській літературі важливу цінність у світі [50, с. 65].

М. А. Астуриас вбачає в магічному реалізмі висхідну надприродну силу. Як приклад він наводить ситуацію з конем. Якщо вершник падає з коня, європеець бачить рух вершника згори донизу. На відміну від європейця, латиноамериканець бачить, що природна сила землі знизу стягує вершника з коня [56, с. 20].

У своїх творах М. А. Астуриас знайомить читачів з багатством корінної гватемальської культури завдяки своєму контакту з корінними народами. Він використовує свої літературну діяльність у боротьбі за права корінних гватемальців.

Що стосується стилю письма М. А. Астуриаса, ми можемо сказати, що це поєднання магічного реалізму та сюрреалізму. Ці елементи допомагають йому бути одним із провідних світил латиноамериканського буму 1960-х та 1970-х років. Письменник добре відомий своєю протидією диктатурі у Гватемалі, і його ставлення до корінних народів можна помітити як у його літературних, так і політичних працях.

Яскравим прикладом є його роман «Маїсові люди», який вважається класичним латиноамериканським твором. У ньому автор представляє голос індіанців майя Гватемали. Роман є переплетення міфології майя з магічним реалізмом. Назва роману взята з священного тексту майя під назвою «Пополь Вух» («Книга ради» або «Книга суспільства»), який М. А. Астуриас переклав раніше. Через історичні події М. А. Астуриас представляє традиції, міфи, костюми, культуру, історію та спільноту стародавніх майя, що модернізується [56]. Він був удостоєний Нобелівської премії з літератури в 1967 році за свої літературні здобутки, глибоко вкорінені в національних рисах і традиціях індіанського народу Латинської Америки.

Країни Латинської Америки особливо цікаві тим, що протягом тисячоліть вони перебували між міфом та історією. Географічно вони розташовані в ідеальному місці, щоб задовольнити зростаючий інтерес до літератури та віру людей у міфічні історії, що виникають в основному з релігії та забобонів. Автори знаходяться під впливом обох сторін (традиційних іспанських конкістадорів і корінних одноплемінників), що нині живуть разом та розмовляють різними мовами, переживають швидке розширення індустріалізації та технологій.

Магію інколи особливо важко вирізнити, тому що автори намагаються уникати пояснень, чому саме вона відбувається. Це частина таємниці стилю та його зв'язку з реальністю. У процесі літературного аналізу можемо зазначити, що

деякі характеристики цього художнього методу включають дегуманізацію персонажів (іноді тому, що вони мертві, або щоб допомогти сконцентруватися на сюжеті, або дозволити використовувати свою уяву), послідовність сновидінь, неоднозначні фінали або незакінченість оповіді.

Ще одна особливість латиноамериканського магічного реалізму – сюжет, розташований не в хронологічному порядку і часто включає спогади і сни, що переносять читача в інші періоди часу. Такі автори, як Хорхе Луїс Борхес, використовують свої філософські думки для створення складних сюжетів, які мають соціальну значимість. Наприклад, Х. Л. Борхес використовує метафори (символи видимих об'єктів), щоб підкреслити ілюзорний характер знання. Це стосується мови в цілому, оскільки слова – це лише вирази, що вербально представляють об'єкти, які ми бачимо. У літературі використання метафор допомагає таким авторам, як Х. Л. Борхес, створювати чарівний та загадковий світ та водночас вдаватись до філософських міркувань.

Сучасна американська письменниця-магічний реаліст Стефані Керрол переконана, що метафори допомагають пожвавити твір; наприклад, можна сказати, що «подушка була м'якою, як троянда» або що «подушка була зіткана з пелюсток троянд» [15]. Крім того, ці метафоричні літературні елементи містять у собі важливе значення, розкривають політичні мотиви або реалії сучасного суспільства, як, наприклад, образ клітки в оповіданні «Незабутній день Бальтазара» Г. Г. Маркеса [15].

В оповіданні Г. Г. Маркеса «Монолог Ізабель, що спостерігає за дощем у Макондо» (як і в романі «Сто років самотності») дощ є символом, що використовується для представлення циклічності життя та перебігу часу. Дощ – це водночас і благословення, і прокляття, він приносить місту Макондо як життя, так і руйнацію. Дощ також є метафорою емоцій і настроїв персонажів, відображаючи їхню радість, смуток і розпач. Використовуючи дощ як символ, Г. Г. Маркес створює багатий і складний світ, який водночас прекрасний і трагічний.

Однією з найбільш важливих тем латиноамериканської літератури є відносини між соціальними класами. Погляди на соціальні класи в цілому та на історичну реальність, що глибоко укорінилася, мають значну відмінність від уявлення про так звану «американську мрію», коли люди можуть змінювати соціальні класи, а в суспільстві значно більше рівності та справедливості. Належність до певного соціального класу також вплинула на світогляд авторів та їх літературну творчість.

Мексиканський письменник Хуан Рульфо, сирота з нижчого соціального прошарку, писав сумні історії про смерть і чистилище. Ті, хто бачить найкривавішу версію історії Мексики та Латинської Америки, схильні створювати два окремі світи: один живий, а інший мертвий. Х. Л. Борхес, вихідець із середнього класу, був дуже філософським і використовував складні метафори, такі як час та лабіринти. Однак вони мають дещо спільне: відсутність страху до чогось дивного, любов до авангарду, погляд на життя з різних сторін.

Магічний реалізм мав великий успіх у країнах третього світу та країнах, що розвиваються. Для таких цей стиль важливий, бо це насамперед спосіб вираження їх політичних та соціальних проблем. Сюди віднесемо вірш чилійського поета Рауля Зуріти «Пісня про його зниклу любов», що дозволяє нам почути голоси пригноблених народів Чилі та Латинської Америки. «Пісня про його зниклу любов» опублікована 1985 року під час періоду чилійської диктатури. Цей поетичний твір несе в собі великий політичний підтекст, а його центральною темою є втрата, тортури та жалоба, яка виражається через різні поетичні образи, а також за допомогою візуалізації.

У цьому вірші немає єдиного оповідального голосу, а скоріше він складається з поліфонії поетичних голосів, що свідчать про різні переживання диктатури, з розмовною, фрагментарною і прямою мовою, характерною для оповідання. Так само це візуальний вірш, який, незважаючи на пряму вказівку на політичну проблему, не виражає явної опозиції режиму і не поділяє типових

умовностей політичної поезії: це скоріше плач того, хто пережив війну. конкретний контекст, досвід якого характеризується горем.

Отже, вплив магічного реалізму на латиноамериканську літературу був значним, оскільки цей літературний рух сприяв консолідації культурної самобутності та продемонстрував унікальне та оригінальне бачення світу. Магічний реалізм відомий тим, що поєднує реальне з фантастичним, створюючи атмосферу, в якій нереальне стає повсякденним. Латиноамериканські письменники спромоглися зробити батьківщину своїм натхненням, а не покладатися на іноземні традиції та ідеї для підживлення уяви. Вони включили революційні ідеї у своє життя і сформулювали їх у своїх творах.

2 ТВОРЧІСТЬ ГАБРІЕЛЯ ГАРСІЇ МАРКЕСА ЯК ВИЗНАЧНОГО ПРЕДСТАВНИКА МАГІЧНОГО РЕАЛІЗМУ В ЛАТИНОАМЕРИКАНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

2.1 Магічний політизм, ідентичність та адаптація до нового середовища у творчості Габріеля Гарсії Маркеса

Твори Габріеля Гарсії Маркеса відображають його політичні відносини з Латинською Америкою та своєю батьківщиною – Колумбією. Політична ситуація в Колумбії Дала поштовх Г. Г. Маркесу до написання статей для багатьох політично спрямованих газет. У 1954 р. він переїхав до Боготи, де взявся писати для *El Espectador*, що була більш ліберальною з двох впливових національних щоденних газет [25, с. 49]. Редактори видання *El Espectador* отримували прямі погрози та зазнавали переслідування від тодішнього диктатора – президента Рохаса Пінільї, що призвело до закриття газети у 1956 р.

Редактори порадили Г. Г. Маркесу провести певний період часу у Європі, щоб уникнути неприємностей. Тоді він зробив кілька дописів для іншої газети – *El Independiente*, однак вона припинила своє існування через два місяці після першої публікації. Пізніше Г. Г. Маркес став працювати на газету *El Momento*. Але військова поліція здійснила рейд до офісу *El Momento* та заарештувала всіх, хто опинився у полі зору, Г. Г. Маркес залишився живим лише тому, що випадково вийшов на вулицю під час блискавичної зачистки [25, с. 52].

Діяльність уряду щодо придушення лібералів виявилися популярною темою в Латинській Америці. Через це багатьох людей, які відкрито критикували владних посадовців, почали вважати комуністами. Е. Сікелс переконує, що Г. Г. Маркес, так само як і значна частина латиноамериканських інтелектуалів та письменників, підтримував соціалістичну революцію і став одним з перших союзників Ф. Кастро. На цьому етапі політичних і культурних змін з'явилася велика кількість латиноамериканської літератури, що сприяло створенню так званого «літературного буму» [62, с. 22-25].

Латиноамериканський бум став причиною того, що велика кількість латиноамериканських авторів, як і Г. Г. Маркес, вдалися до експериментів з розповіддю, сконцентрувавши свою увагу на латиноамериканських диктаторах, їх шляху до влади та падіння. До числа авторів, пов'язаних із латиноамериканським літературним бумом, можна віднести Маріо Варгаса Льосу, Хуліо Кортасара та Карлоса Фуентеса.

Г. Г. Маркес експериментує з реальністю, намагаючись проілюструвати та висловити свої побоювання, що минуле забудеться або ж передаватиметься некоректно. За допомогою низки прийомів він підкреслює важливість ідентичності, імен та історій для демонстрації необхідності визнати своє минуле для країни, що дозволила переписати історію та, унаслідок цього, цілковито її забути. Г. Г. Маркес розповідає про те, що відбувається з персонажем, який не має своєї історії. Для нього виникає потреба її вигадування іншими персонажами. Таким чином, Г. Г. Маркес вдається до критики неоколоніалізму та імперіалізму, які мали місце в Колумбії. Використання зазначеного прийому типове для кількох його найвідоміших творів: оповідань «Стариган з крилами» та «Найвродливіший у світі потопельник», а також його найвідомішого роману «Сто років самотності». Головні герої оповідань опиняються в уже усталеній розповіді у ролі безіменних персонажів. Решта сюжету залежить від персонажів з іменами та їх спільнот, які намагаються створити історію для безіменних персонажів.

Характеризуючи літературний вплив Г. Г. Маркеса, варто наголосити, що його надихали модерністи, зокрема техніка використання внутрішнього монологу Вірджинією Вульф а також оповідальні прийоми, тематика та атмосфера маленьких містечок, змальованих Вільямом Фолкнером.

Перший роман Г. Г. Маркеса, «Опале листя» є «фолкнерівським» з погляду на його сюжетну модель і стиль. Г. Х. Белл-Віллада підкреслює, що з цією метою Г. Г. Маркес будує свою розповідь навколо великих періодів колумбійської (і, в більш широкому сенсі, латиноамериканської) історії: ранній процес іспанської колонізації та внутрішнього заселення, криваві війни XIX століття, неодноразові випадки ілюзорного процвітання, що базуються на одному продукті, та

гегемонічна влада американської економіки [25, с. 103]. Тому Г. Г. Маркес критикує те, як після Іспанії Колумбія та інші країни були заново колонізовані Сполученими Штатами.

Для розуміння фантазій Г. Г. Маркеса необхідно збагнути змальовану ним реальність, визначити причини його стурбованості історією та минулим. Значна кількість його оповідань та романів містять одну і ту ж тему: як історія передається в пам'яті. Г. Г. Маркес занепокоєний тим, що історія переосмислюється, історичні факти опускаються та стираються. Прикладом є події в Латинській Америці. Почавши працювати у галузі журналістики, Г. Г. Маркес побачив, як історії можуть бути викривлені, а спогади про події втрачені.

Г. Г. Маркес розпочав свою літературну діяльність у період колумбійській історії під назвою *La Violencia* (в перекладі означає «насилля»). Неофіційно це була громадянська війна 1946-1965 років. 1946 року президентом країни став кандидат від консервативної партії Маріано Оспіна Перес. 9 квітня 1948 року консервативний фанатик застрелив лідера лібералів Хорхе Еліссера Гайтана [25, с. 25]. Консерватори та ліберали вступили у сутичку у центрі Боготи, яка стала відома під назвою *El Bogotazo*. Як наслідок, загинуло близько двох із половиною тисяч людей.

Г. Х. Белл-Віллада зазначає, що консерватори і посол США звинуватили у насильстві комуністів. Коли у 1949 році президент М. О. Перес усунув від влади губернаторів департаментів з ліберальними поглядами, представники консервативної партії в Конгресі почали свистіти, щоб заглушити промовців від опозиційної партії. А вже у вересні 1949 року консерватори, члени Палати представників, дістали свою зброю, націлили її в лібералів та вбили людину, яка на той момент виступала у парламенті [25, с. 26].

Ліберали стали розглядати можливість імпічменту М. О. Переса. Однак, під час періоду *La Violencia* ліберальні газети продовжували закриватися. Однією з причин, через яку Г. Г. Маркес сконцентрував свою увагу на наративі та його

ролі у створенні історичної ідентичності стала загроза змусити замовкнути цілу групу людей і делегітимізувати їхні історії.

Критикуючи події у Латинській Америці, Г. Г. Маркес також відзначав вагомий вплив Сполучених Штатів на країни Латинської Америки. Він неодноразово підкреслював роль Сполучених Штатів у справах Латинської Америки, процесі комерціалізації та становленні імперіалізму. У своєму романі «Осінь патріарха» Г. Г. Маркес наголошує на впливовості Сполучених Штатів, коли було викуплено, розділено і передано американцям ціле море. Ця подія пов'язана з участю Сполучених Штатів у формуванні сучасної Республіки Панами, яка раніше була найпівнічнішою частиною Колумбії [16].

Г. Г. Маркес мав певний досвід взаємодії зі Сполученими Штатами, що сприяв його підтримці соціалізму. Саме завдяки офіційній підтримці соціалістичних ідеалів та дружбі з Ф. Кастро Г. Г. Маркес став одним із багатьох письменників, яким заборонили в'їзд до Сполучених Штатів. Він також увійшов до числа журналістів, яких революційний уряд Ф. Кастро запросив стати свідками медійної кампанії, спрямованої на протидію антилівацькій упередженості новинних агентств США [25, с. 53].

Г. Г. Маркес певний час підтримував Ф. Кастро та Кубинську революцію, оскільки вона мала на меті досягнути класової рівності. Однак, згодом він дізнався про репресії, що мали місце на Кубі, і про темну сторону Радянського Союзу [62, с. 68]. Навіть будучи очевидцем негативних наслідків діяльності Ф. Кастро на Кубі, Г. Г. Маркес набагато критичніше ставився до Сполучених Штатів і їх гегемонічної влади над іншими країнами під приводом поширення демократії.

Художня література Г. Г. Маркеса базувалася на його занепокоєнні щодо постколоніальної історії та культури, що сформувалася під впливом корумпованих урядів. Його основними прагненнями стали зміцнення союзу між Колумбією та Латинською Америкою та виборювання економічної незалежності цих регіонів від Сполучених Штатів. Ці проблеми часто відображаються у творчості письменника. Тематика пам'яті, історії та ідентичності розкривається

у романі Г. Г. Маркеса «Сто років самотності» та продовжує розвиватися у його художній літературі.

У творі «Найвродливіший у світі потопельник» йде мова про важливість власної історії та її зв'язку з подіями минулого [48]. Г. Г. Маркес продовжує використовувати свою техніку розповіді для створення реалістичності. «Найвродливіший у світі потопельник» починається з того, що дітям, які перші побачили темний обтічний об'єкт у морі, спало на думку порівняти його з ворожим кораблем. Легкість, з якою вони дозволяють собі думати, що наближається корабель, говорить про навколишню атмосферу і вразливість людей в прибережних регіонах Колумбії. Згодом вони збагнули, що об'єкт не має ні прапорів, ні щогл, і прийняли його за кита, аж поки зрештою не з'ясували, що то насправді людина [48].

Навіть якщо персонажі в оповіданні розглядаються як єдине ціле, «з чоловіками, жінками та дітьми» [48], саме наявність у них думок та дій відрізняє їх від потопельника. Хоча усі мешканці села і не мають імен, принаймні у них є голоси та думки, що дають їм владу над потопельником. Іронія у тому, що потопельник єдиний, хто отримав ім'я, а інші персонажі готові надати йому особистість, якої вони самі позбавлені, та яку автор не вважає важливою.

Протягом усієї розповіді висловлюється низка припущень про особу потопельника. Спочатку мешканці села розмірковували, що з ним сталося та в яку історію він потрапив. Наступні припущення пов'язані з вагою потопельника. Коли сільські чоловіки несли його, вони почали встановлювати відповідності з вагою мерців, і дійшли висновку, що він важив більше, ніж будь-який відомий їм мрець, майже як кінь. Селяни використали свою типову вагу як стандартний вимір, дійшовши висновку, що вага потопельника насправді більша стандартної. Потім вони вдалися до наукових гіпотез і вирішили, що причина його великої ваги у ввібраній кістками воді. Питання ваги стало першим випадком, коли селяни мали дати відповідь на щось невідоме.

Як тільки потопельника занесли у будинок, предметом занепокоєння став його зріст. Люди вирішили, що він був вищим за всіх інших чоловіків, оскільки

в будинку для нього ледь вистачало місця. Стандартні виміри при визначенні його зросту встановлювалися відповідно до розміру будинку. Зрештою герої справилися з цією проблемою: вони вирішили зробити всі свої будинки набагато більшими на той випадок, якщо їм знову доведеться приймати таку високу людину. Оскільки на той момент, потопельник був єдиним такого високого зросту, мешканці села дійшли висновку, що деяким потопельникам притаманна здатність продовжувати зростати після смерті. Щоб інтегрувати присутність потопельника у свою реальність, селяни почали вважати його фізичний стан винятком з їхніх норм.

Через деякий час чоловіки вирішили з'ясувати, звідки з'явилася ця людина. Розмістившись в човнах, вони зрозуміли, що це не міг бути хтось зі своїх, оскільки всі перебували на своїх місцях. Поки чоловіки навідувалися до сусідніх сіл, жінки взялися обмивати покритого брудом, травою та лускою чоловіка. Люди помітили, що рослинність потрапила на нього з далеких океанів і глибоких вод, а його одяг був у лахмітті, ніби він плив лабіринтами коралів. Це вказує на бажання мешканців села встановити походження потопельника. Вони припустили, що той подолав дуже велику відстань.

Наприкінці селяни дійшли висновку, що потопельник був найвищим, найсильнішим, наймужнішим і найгарнішим чоловіком, якого вони коли-небудь бачили. Але навіть коли вони дивилися на нього, в їхній уяві для нього не було місця. На той момент герої оповідання не могли повністю викарбувати його образ у своєму розумінні, окрім того що він був чоловіком. Саме тому люди прагнули вигадати йому історію, що б привела до його минулого та виявила його ідентичність.

Намагаючись одягнути такого великого потопельника, жінки мусили пошити йому штани з вітрила і сорочку з міцного полотна, щоб він міг прийняти свою смерть з гідністю. Мешканці села нав'язали чоловікові свої похоронні ритуали, щоб уподібнити його до себе. Лише тоді він став людиною в їхній свідомості, яка колись жила і тепер померла. Мешканці почали вигадувати розповідь про його життя. Вони були переконані, що якби цей чудовий чоловік

мешкав у селі, у його будинку були б найширші двері, найвища стеля, найміцніша підлога, а його дружина була б найщасливішою жінкою. Жінки приписували йому будинок і шлюб, усі намагалися пов'язати його з певною історією, частиною якої вони самі могли б стати [48].

Згодом найстарша людина у громаді продемонструвала свою владність. Оскільки вона прожила найдовше, то мала зв'язок із минулим. Її знання допомогли змінити решту історії. Вважалося, що ця жінка знає усі відповіді, оскільки вона була безпосереднім свідком усіх подій упродовж багатьох років. Автор стверджує, що люди блукали лабіринтом фантазій, аж поки найстарша жінка не глянула на потопельника зі співчуттям, зітхнувши: «У нього обличчя чоловіка на ім'я Естебан» [48]. З цього моменту потопельника стали звати Естебан. Не відомо, чому обрали саме таке ім'я, але надання імені відбувалося одночасно з присвоєнням йому історії та минулого, на якому зосереджується Г. Г. Маркес. Найменування потопельника доводить, наскільки мешканці села хотіли прийняти його у своє життя. Всі погодилися, що його звати Естебан, хоча наймолодшому з них здалося, що лежачи одягнений серед квітів у лакованих туфлях, він цілком може бути Лаутаро.

Як тільки ім'я потопельника встановили, він став реальним. Тепер жінки прийняли його навіть з такою великою вагою та зростом, незважаючи на те, що ніколи не зустрічали нікого схожого на нього. Усі відчули співчуття до того, як могло скластися його життя. Він міг бути приречений проходити через двері боком, розбивати голову об поперечини, залишатися на ногах під час візитів.

Подальші роздуми щодо його життя безпосередньо пов'язані зі способом життя людей. Естебан для них завжди був би тягарем. Жінки наділили його сором'язливим та боязким характером, а згодом вирішили, що тепер він нагадував їм їхніх чоловіків, хоча і був значно гарніший. Повернувшись, чоловіки підтвердили, що потопельник не з сусідніх сіл, а тому його можна вважати своїм. Невідомість, відсутність приналежності до своєї землі, сім'ї чи минулого є великою проблемою для Г. Г. Маркеса. Жителі села настільки перейнялися тим, щоб надати потопельнику минуле та історію, що створили для нього родовід.

Вплив появи потопельника відобразився і в архітектурі майбутніх будинків міста. Вони вирішили увіковічнити пам'ять про Естебана, змінивши назву села на «село Естебана». Село має стати туристичним місцем, його мешканців не пам'ятатимуть, однак всі знатимуть про Естебана.

Схарактеризуємо коротко головних героїв оповідання. Естебан, навіть будучи чужинцем у селі, відіграє центральну роль у житті його мешканців. Він не говорить, але його обличчя і тіло говорять за нього, що йому шкода бути для селян тягарем. Вони інтуїтивно відчують, що він добрий і уважний, але досить владний, щоб наказувати рибі стрибати в його човен, коли він рибалить. Жінки вважають, що він «розмовляє» з ними іншими способами, змушуючи їх порівнювати своїх чоловіків з його чудовими розмірами та гарними рисами обличчя. Його присутність у селі змушує їх переглянути своє життя та працювати разом, щоб прикрасити своє село. Таким чином, Естебан існує не в тілі мерця, якого сільські діти знайшли на пляжі, а в головах самих мешканців села, натхненних покращувати своє життя.

Мешканці цього маленького рибальського села щодня борються в суворому кліматі. Їхня смужка землі настільки вузька, що навіть не вистачає місця, щоб поховати своїх мерців. Однак існує відчуття, що вони живуть і діють як спільнота. Солідарність жителів села підтверджується тим, що всі вони беруть на себе відповідальність за Естебана, так як і всі вони зрештою візьмуть на себе відповідальність за облаштування села після його відходу.

Оповідання «Найвродливіший у світі потопельник» ілюструє колективну людську тенденцію створювати міфи. Міфи часто обертаються навколо героїчних постатей, чиї особливі здібності чи діяння створюють ідеал, якому члени цього суспільства можуть спробувати відповідати. Естебан стає таким ідеалом для мешканців села, які настільки натхненні ним, що садять прекрасні сади та покращують свої будинки, щоб пам'ять про Естебана могла поширюватися всюди. Таким чином, цей колись брудний і принижений потопельник надихає ціле село прагнути чогось прекраснішого. Такі міфи зберігаються у часі та в різних культурах.

Те, що людська уява шукає пояснення невідомому, є центральною темою оповідання. Більша частина оповідання присвячена вигадуванню історій про життя Естебана. Завдяки людській уяві Естебан спочатку викликає захоплення, потім перетворюється на загального улюбленця. Він стає представником усього села, і на його похороні селяни обирають для нього родичів таким чином, щоб через нього всі мешканці так само стали родичами. Цей вчинок наголошує на ще одному аспекті людської природи: потребі простягати руку допомоги іншим і встановлювати взаємозв'язки між членами суспільної групи. Кинувши Естебана назад у море, з якого він прийшов, жителі села усвідомлюють, що океан – це зв'язок між ними та іншими людьми, іншими землями, у тому числі далекою батьківщиною потопельника.

Г. Г. Маркес також порушує в оповіданні тематику краси та естетики. Значимість потопельника для села прямо пропорційна сприйняттю мешканцями його краси. Коли він вперше опиняється на березі, вкритий водоростями та брудом, діти сприймають його не більше, ніж нову іграшку. Тільки відмивши його, жінки оцінюють його силу та красу. Незабаром вони використовують свою уяву, приписуючи йому не тільки гордість і авторитет, а й послужливу ніжність та увагу. Краса Естебана викликає в них співчуття до нього. Його привабливість і розмір контрастують не тільки з їхніми чоловіками, але і з самим селом. Їх поспіхом збудовані будинки та порожні двори на крихтній, голій смужці землі відображають самих селян, які мало розуміють або уявляють речі, що виходять за межі їхнього власного існування. Естебан ініціює постійну зміну характеру в мешканців села. Їхня готовність звернутися до Естебана і оголосити його своїм, щоб «втратити» його на похороні, створила відчуття, що для них є щось більше, ніж життя і смерть: є краса, щось зовсім незвичайне. Таким чином, історія Естебана стає для мешканців села історією про силу краси, яка може увійти та змінити їхнє життя.

Простота, з якою розповідається «Найвродливіший у світі потопельник», приховує досить складну оповідальну техніку. Оповідач від третьої особи описує чоловіка лише очима мешканців села. Читач отримує саме їхнє уявлення про

потопельника, а не якусь об'єктивну точку зору. Такий складний підхід до розповіді дає читачеві підказки не тільки про Естебана, а й про самих жителів села, які бачать його в контексті свого власного життя.

Середовище оповідання має теж складнішу структуру, ніж здається на перший погляд. Оскільки точне розташування села не вказано, а його жителі ізольовані від зовнішнього світу, село здається якоюсь віддаленою країною. У селі немає сучасних технологій; люди використовують примітивний тягач без коліс, щоб доставити Естебана на його похорон. Отже, дія відбувається у позачасову, доісторичну епоху. Тим не менш, приморське село дуже схоже на прибережні райони біля будинку дитинства Г. Г. Маркеса, а згадані наприкінці оповідання океанські лайнери підтверджують, що це реальне місце в наші дні, до якого можна дістатися. Таким чином, село існує як далеке, міфічне місце, і як реальна місцевість. Воно є чимось магічним чи міфічним, але й чимось реальним одночасно.

Проаналізуємо ознаки магічного реалізму в оповіданні. Прибуття потопельника на берег рибальського села не обов'язково є магічною подією. Казковою, незвичайною та ніяк не буденною здається реакція мешканців села. Міфічна безіменність села та історично невизначена обстановка посилюють це сприйняття. У той же час такі деталі, як океанський лайнер наприкінці історії, міцно прив'язують її до реального місця та часу. Таким чином, оповідання не є ні фантазією, ні реальністю, а поєднанням того й іншого. Імпульс до магічного реалізму часто приписується кільком чинникам, включаючи забобони корінних народів Латинської Америки. У випадку Г. Г. Маркеса належне слід віддати впливу його бабусі по материнській лінії, оповідачки, чії чарівні історії вплинули на уяву письменника ще у ранньому віці.

Алюзія в літературному творі виникає як певний натяк, спрямування читача до іншого твору, сюжету чи події, який повинен бути йому відомий. Г. Г. Маркес вміє майстерно поєднувати місцеві американські легенди з європейськими міфами та історіями. Навіть у такому короткому оповіданні як «Найвродливіший у світі потопельник» можна знайти натяки на біблійну історію

Іони (через припущення дітей, що викинута на берег істота – кит), роман «Подорожі Гулівера» Джонатана Свіфта, де потерпілого виносить на берег у країні, повній крихітних людей, і навіть на грецького бога Зевса, чию сексуальну доблесть підкреслює багато грецьких міфів. Більш очевидні алюзії – асоціювання Естебана з давнім богом Кетцалькоатлем, який в ацтекському міфі підкреслює миролюбність та самопожертву, коли він приходить із моря. Як і Естебан, Кетцалькоатль йде через море, обіцяючи своє незабутнє повернення. Ім'я Естебана є посиленням на дві історичні постаті: святого Стефана, першого християнського мученика, ім'я якого є англійським перекладом імені Естебан, та Естеваніко, африканця, який досліджував частини Нового Світу у 1500-х роках.

Г. Г. Маркес також робить алюзію на грецького воїна Одиссея, пригоди якого описані в «Одіссей» Гомера. Морські пригоди Одиссея включають плавання повз Сирен, чий чарівні співи не міг почути жоден чоловік, не відмовившись від свого місця призначення і не повернувшись до них. Плач жінок на похороні Естебана має аналогічний ефект. Численні алюзії в оповіданні доводять, що різні культури, на які посилається Г. Г. Маркес, пов'язані тісніше, ніж вважається. У кожній культурі є свої святі та свої герої. «Найвродливіший у світі потопельник» демонструє, як ці постаті набувають важливості у своїх культурах.

Проаналізуємо історико-політичне тло оповідання. У період європейського імперіалізму після прибуття Колумба до Нового Світу корінні племена Колумбії не могли чинити значного опору іспанському завоюванню. Здебільшого ці племена змішувалися зі своїми іспанськими завойовниками. Отже, більшість населення Колумбії складається з метисів – як корінного колумбійського, і іспанського походження.

Колумбія постраждала від кількох громадянських воєн протягом ХІХ століття. До середини 1800-х років ліберали та консерватори становили протидіючі політичні групи, які піддавали Колумбію частим та кривавим революціям. Запеклі бої досягли свого піку між 1899 та 1903 роками, у період, відомий як Війна тисячі днів. У цей час продовжувався поділ між багатими елітними землевласниками, часто європейського походження, та звільненими

рабами і корінним населенням, чії землі були конфісковані та перерозподілені. Тим часом Колумбія боролася за зростання своєї експортної торгівлі, яка здебільшого складалася з кави, нафти та бананів, під керівництвом консерваторів [62].

Депресія 1930-х років означала серйозні економічні труднощі для Колумбії через зростаючу залежність від експорту товарів, вартість яких різко впала на світовому ринку. Консервативний уряд, що знаходився при владі на той час, був замінений ліберальним президентом Альфонсо Лопесом, чия найбільша реформа полягала в перерозподілі землі від багатих землевласників, які не використовували свою землю продуктивно, до селян-скваттерів, чиє існування залежало від їхніх ділянок. Депресія також означала зростання вітчизняної промисловості, оскільки конкуренція з імпортними товарами значно зменшилася. Допомога найбільш бідним мешканцям Колумбії була постійною турботою колумбійського уряду, особливо під час ліберальних адміністрацій [62].

Протистояння між ліберальною і консервативною партіями в Колумбії було вкрай ворожим і жорстоким. Згаданий нами вище історичний період під назвою *La Violencia* торкнувся широкого спектру проблем колумбійців. Селяни, які покращили свої землі під час земельної реформи 1930-х років, виявили, що їм необхідно сплачувати непомірні судові витрати, щоб отримати право власності у деяких районах країни. Лідери партизанів, найчастіше сини дрібних фермерів і торговців, змогли отримати підтримку селян, коли вони влаштовували засідки і мстилися один одному в давніх чварах щодо сімейних відносин, політичної партії (яка успадковується в Колумбії) та урядових зв'язків. Мігруючі групи селян, які шукали роботу в інших районах, приєдналися до сутичок. Уряд відмовився від контролю у багатьох районах, що призвело до численних спроб місцевих груп у багатьох містах та селищах захопити владу.

Саме під час періоду *La Violencia* президент Лауреано Гомес, консерватор, створив фашистський уряд у спробі відновити контроль. Він був повалений військовими та президентом-популістом генералом Густавом Рохасом Пінільєю,

який, у свою чергу, був усунений з посади військовими. Зрештою, Національний фронт, коаліція лібералів та консерваторів, уклали перемир'я. Г. Г. Маркес висвітлював багато цих подій як журналіст, перш ніж описати їх у своїх художніх творах. *La Violencia* стала однією з найбільш белетризованих подій в історії Колумбії [62].

Колумбія продовжувала боротися за економічний розвиток у 1960-х роках; втручання Сполучених Штатів збільшило залежність Колумбії від зовнішньої допомоги, але мало що зробило заради допомоги економіці. 1960-ті роки були періодом високого безробіття, низьких експортних цін на каву та економічної стагнації. За консервативного президента Гільєрмо Леона Валенсії профспілкові працівники отримали сорокавідсоткове підвищення заробітної плати, а інфляція різко зростає. Дефляційне ціноутворення призвело до значного рівня безробіття. Однак пізніше політика уряду покращала, і до кінця 1960-х років економіка Колумбії знову почала зростати. У цей час міграція до міст тривала, і до 1970 року більше половини населення Колумбії складалося з міських жителів.

Оскільки більшість прибутків у Колумбії було розподілено нерівномірно, у сучасному колумбійському суспільстві зберігається великий розрив між економічними класами. Приблизно 20% населення Колумбії живе за межею бідності, багато хто мешкає у нетрях на околицях міських районів Колумбії. Страх перед військовим втручанням, насильством та актами тероризму все ще існує. Велика проблема наркоторгівлі також продовжує переслідувати країну. Проте, впродовж десятиліть після періоду *La Violencia* Колумбія стала однією з найурбанізованіших та модернізованих країн Латинської Америки.

В оповіданні «Найвродливіший у світі потопельник» ізольованість села, міфічне почуття часу та анонімність персонажів роблять відсутність історії настільки очевидною, що стає зрозуміло її навмисне упущення автором. Цей прийом упущення можна знайти і в інших творах магічного реалізму. Одним із пояснень його використання, на думку критиків, є захист автора, особливо якщо він чи вона пише щось спірне у країнах, де свобода слова обмежена урядом. Створюючи історію про щось, крім своєї власної країни, письменник може

безпечно висловлювати спірні точки зору. Інше трактування полягає в тому, що Г. Г. Маркес уникає конкретної історії, щоб зробити персонажів і дію репрезентативними для всіх людей, а не лише для людей у певному місці. Проте доброта і любов, виявлені жителями села до потопельника, на тлі колумбійської історії різко контрастують із насильством і жорстокістю, властивими більшій частині минулого Колумбії.

Г. Г. Маркес доводить, що так само як створювати історії, вводити фантастичні елементи, змушувати речі з'являтися, можна робити і протилежне: змушувати речі зникати. Зв'язок Г. Г. Маркеса з Колумбією та його усвідомлення дисбалансу влади в Латинській Америці підштовхують його до створення нових історій. За допомогою магічного реалізму Г. Г. Маркес критикує тогочасні події, байдужість народу до змін, одночасно висловлюючи свої думки про владу та необхідність пам'ятати власну історію та національну ідентичність. Г. Г. Маркес демонструє цю наскрізну тему у багатьох своїх творах. Він глибоко переконаний, що спільноти повинні відігравати активну роль у протистоянні ворогам, які зазіхають на них. Твори Г. Г. Маркеса також припускають, що знати історію та писати про неї означає бути при владі, здобути авторський авторитет.

Ще один роман Г. Г. Маркеса «Осінь Патріарха» розповідає історію латиноамериканського диктатора, який чіпляється за владу та свою спадщину. Роман опублікований 1975 року, його дія відбувається у дуже специфічному історичному та соціальному контексті – у вигаданій латиноамериканській країні. Сюжет нагадує події у багатьох країнах регіону, у яких протягом тривалого часу правили диктатори. У романі патріарх – диктатор, який правив країною понад п'ятдесят років. Його режим характеризується репресіями, корупцією та насильством. Г. Г. Маркес використовує фігуру патріарха, щоб представити диктаторів, які керували Латинською Америкою у ХХ столітті [16].

Історичний контекст, у якому відбувається дія роману, – це холодна війна, період політичної та військової напруги між Сполученими Штатами та Радянським Союзом. У Латинській Америці холодна війна вилилася у втручання Сполучених Штатів у внутрішні справи країн регіону, підтримуючи авторитарні

уряди та придушуючи опозиційні їм соціальні та політичні рухи. У цьому контексті Г. Г. Маркес використовує постать патріарха, щоб показати, як латиноамериканські диктатори підтримувалися Сполученими Штатами і як вони використовували репресії та насильство, щоб залишатися при владі. У романі також показано, як населення стало жертвою пригнічення та корупції з боку авторитарних режимів та як воно боролось за свою свободу та гідність.

Г. Г. Маркес представляє фігуру патріарха як складного та суперечливого персонажа. З одного боку, патріарх є харизматичним і могутнім лідером, який залізною рукою домінує над своїм народом. Хоча він є справедливим і великодушним правителем, насправді його уряд відзначений корупцією і насильством. Люди бояться його більше, ніж поважають, і його присутність сприймається як постійна загроза. З іншого боку, він самотній та ізольований людина, яка відчувається спійманою в пастку своєї самотності та свого публічного іміджу. Фрагментована, нелінійна розповідь використовується автором, щоб дослідити психологію патріарха та його стосунки з оточенням. Через спогади та стрибки у часі автор показує нам, як патріарх став тим, хто він є, та як з роками зміцнювалася його влада.

Г. Г. Маркес підкреслює, що абсолютна влада розбещує тих, хто нею володіє, перетворюючи їх на самотніх і параноїдальних істот, які не довіряють усім навколо. Патріарх, який вважає себе божественною істотою, оточує себе підлабузниками і придворними, які віддають йому належне, але насправді бачать у ньому об'єкт глузувань і зневаги.

У романі описано, як патріарх починає втрачати контроль над своїм народом і над власним життям. Його самотність стає все більш гострою, а її суспільний імідж починає руйнуватися. Він чіпляється за владу та авторитет і як це призводить його до дедалі більшого віддалення від оточуючих. У цьому сенсі «Осінь патріарха» – роман про занепад влади та крихкість постаті патріарха. Що ж до його сім'ї, то патріарх так само відсторонений і холодний. Незважаючи на те, що він має кілька дружин і безліч дітей, у нього, здається, ніколи не було

справжнього емоційного зв'язку з жодною з них. Натомість він розглядає їх лише як інструменти для збереження своєї влади та спадщини.

Однією з центральних тем роману є тема смерті у житті патріарха та суспільства, що його оточує. Протягом усього роману патріарх зображується як людина, одержима смертю, яка прагне контролювати її та маніпулювати нею на свій розсуд. Ця одержимість проявляється у його бажанні бути похованим у скляній гробниці, в оточенні своїх предків та свого народу, ніби він хотів увічнити свою владу навіть після смерті. Смерть є темою, що повторюється, в романі у зв'язку з пригніченням і насильством, якого патріарх завдає своєму народу. Смерть стає інструментом контролю та репресій, що використовується патріархом для збереження своєї влади та підпорядкування. Персонажі, які виступають проти нього, засуджені до страти, як і у випадку з генералом Буендіа, розстріляним за державну зраду [16].

Г. Г. Маркес велике значення надає темі самотності та ізоляції головного героя, патріарха. Його влада та багатство не приносять йому щастя, якого він шукає, а скоріше віддаляють його від людей, які справді мають значення у його житті. Патріарх живе у своєрідному міхурі, оточений підлабузниками і підданими. Але це привілейоване життя не робить його щасливим, воно змушує його почуватися самотнішим, ніж будь-коли. Навіть коли він має можливість зв'язатися зі своєю сім'єю, наприклад, коли його дочка відвідує його у палаці, патріарх відчувається некомфортно та відсторонено.

Г. Г. Маркес використовує самотність та ізоляцію патріарха для дослідження ширших тем, таких як корупція та занепад влади. Патріарх – це людина, яка втратила зв'язок із реальністю, і його ізоляція привела його до ухвалення все більш ірраціональних та небезпечних рішень. Зрештою, самотність приводить його до смерті, самотнього та всіма покинутого.

В романі «Осінь патріарха» Г. Г. Маркес майстерно використовує пам'ять та час для побудови сюжету роману. Протягом усього твору автор грає з тимчасовістю подій, перескакуючи з одного моменту життя патріарха на інший, не дотримуючись лінійного хронологічного порядку. Таким чином, читач

занурюється у свідомість головного героя та переживає власну розгубленість та тимчасову дезорієнтацію.

Більше того, Г. Г. Маркес використовує пам'ять як інструмент розповіді, щоб розкрити важливі деталі життя патріарха та його оточення. Через спогади героя автор показує нам його дитинство, прихід до влади та стосунки з іншими персонажами роману. Пам'ять також використовується для створення в романі почуття ностальгії та меланхолії, оскільки патріарх знаходиться на останньому етапі свого життя та розмірковує про своє минуле.

Оповідальна структура роману «Осінь патріарха» є однією з найвизначніших особливостей. Автор використовує прийом оповідання, що нагадує пазл, де кожен фрагмент – частина життя патріарха та його оточення. Історія розказана у нелінійному стилі, автор робить переміщення у часі, дозволяючи читачеві дізнатися про життя патріарха з різних точок зору.

Крім того, Г. Г. Маркес використовує техніку розповіді від третьої особи, яка дозволяє читачеві дізнатися про думки та почуття головних героїв. Розповідь також розділена на короткі розділи, кожна з яких присвячена конкретній події чи персонажу. Оповідальна структура роману складна, але водночас цікава. Г. Г. Маркесу вдається створити наратив, одночасно історичний та міфічний, дія якого відбувається у світі одночасно реальному та чарівному.

Г. Г. Маркес використовує поетичну та символічну мову, щоб створити атмосферу пригнічення та безнадійності, в якій розгортається життя диктатора. Автор вдається до складної прози, щоб відобразити складність головного героя та його оточення. Більше того, використання повторів та накопичення деталей сприяють створенню відчуття клаустрофобії та підкреслюють впевненість, що патріарх опинився у пастці свого власного життя та смерті.

Одним із найяскравіших символів роману є місто-фортеця, яке є в'язницею, де знаходиться патріарх, оточений своїми власними законами та постановами. Крім того, місто-фортеця також символізує поділ між патріархом та його народом, який бачить у ньому недосяжну та далеку істоту. Ще одним важливим символом є дзеркала, які є образом самого патріарха і того, як він бачить своє

відображення в очах інших. Під час роману ці дзеркала розбиваються, символізуючи втрату ідеалізованого образу патріарха.

«Осінь патріарха» – це твір, який відображає історичний та соціальний контекст Латинської Америки у ХХ столітті та показує, як диктатори використовували репресії та насильство, щоб залишатися при владі, та як населення боролось за свою свободу та гідність.

«Дивні пілігрими» – це збірка оповідань, заснованих на журналістських фактах. У ній описуються дивні речі, що трапляються з латиноамериканцями, які подорожують з різних причин до Європи. Опубліковані у 1992 році 12 оповідань, що входять до цієї збірки, торкаються теми дислокації та дивацтва життя на чужині [47]. Хоча саме те, що означає «чужий», є одним із центральних питань Г. Г. Маркеса. Сам він провів кілька років фактично у вигнанні зі своєї рідної Колумбії.

У магічному реалістичному оповіданні Г. Г. Маркеса повсякденні події здаються оповитими такою дивною атмосферою, що вони шокують читачів, наче насправді є фантастичними. Майже кожна історія приймає магічний поворот. Так, повалений президент, який їде на лікування до Швейцарії, продає свої коштовності і піддається марній операції тільки для того, щоб повернутися до своєї країни як лідер реформаторського руху. Батько витрачає роки, намагаючись домогтися освячення своєї покійної дочки, але зрештою, за оцінкою оповідача, бореться за законну справу своєї власної канонізації.

Стираючи різницю між реальним і сюрреалістичним, захоплюючий спосіб оповідання Г. Г. Маркеса збиває читачів з пантелику і веде їх в уявний світ, де реальні історії сповнені надприродними підтекстами. Так, жінка, яка ненавмисно зламала свою машину, опиняється в пастці психіатричної лікарні. Пара, що засинає в одному ліжку, прокидається в іншому ліжку, простирадла якого просочені ще теплою кров'ю [47, с. 96]. Двоє хлопчиків виявляють, що, наповнивши квартиру електричним світлом, вони насправді можуть плавати, тому що світло подібне до води [47, с. 158]. У збірці «Дивні пілігрими» Г. Г. Маркес пов'язує ці знайомі повсякденні деталі з таким магічним, казковим

відтінком, що навіть описи набувають надприродного змісту, ідеально визначаючи художній метод магічного реалізму.

Однією з визначних характеристик оповідань збірки є наявність елементів незбагненого – речей, які читачі неспроможні пояснити законами всесвіту, логікою, наявними в них знанням чи переосмисленою вірою. Магічні події, на відміну від звичайних, не піддаються перевірці чуттєвим сприйняттям. Такі елементи з'являються на фоні реалістичних описів в оповіданнях «Свята», «Примари серпня», «Світло як вода», «Я продаю свої сни» та деяких інших.

В оповіданні «Свята» семирічна дочка головного героя Маргаріто вмирає від лихоманки, але її тіло перестає розкладатися. Коли дівчинку викопують, вона все ще ціла після одинадцяти років з тим самим запахом свіжозрізаних троянд, з якими її поховали, і, що найдивовижніше, тіло її не мало ваги [47, с. 38]. Люди вірять у диво настільки, що єпископ єпархії погоджується передати тіло до Ватикану для канонізації.

В оповіданні «Примари серпня» зображено один із зачарованих замків епохи Відродження, де привид бродить після опівночі, намагаючись знайти спокій у чистилищі кохання [47, с. 93]. Простирadlo в спальні замку жорстке від засохлої крові, а кімната наповнюється незрозумілим запахом свіжої полуниці протягом століть [47, с. 94]. Мало того, оповідач, що засинає в одній кімнаті, прокидається в іншій кімнаті, під балдахіном, запорошеними фіранками і простирadлами, просоченими ще теплою кров'ю [47, с. 96].

Унікальним магічним аспектом оповідання «Світло як вода» є саме світло. Хлопці Тото і Джоел використовують його як воду: розбивають лампочку, що світиться; світло, прохолодне, як вода, починає литися з розбитої лампочки, і вони, взявши свій човен, пливають серед островів у будинку [47, с. 158]. Світло, що має ті самі фізичні властивості, що й вода, є прикладом використання елемента незбагненого, чого читачі не можуть пояснити відповідно до законів всесвіту.

Події оповідання «Я продаю свої сни» відбувається у Гавані (Куба). У ньому йдеться про своєрідне заняття колумбійської жінки на прізвище фрау

Фріда, яка заробляє на життя своєю здатністю передбачати майбутнє через сни. Обов'язок Фріди – розшифровувати щоденну долю сім'ї завдяки снам. Її передбачення вважаються авторитетними настільки, що навіть «найслабше зітхання відбувалося за її наказом» [47, с. 65-66]. У розповіді вона передбачає смерть свого молодшого брата, попереджає оповідача про можливу небезпеку. Навіть сам оповідач вірить магічному передбаченню Фріди: «Навіть якщо твої сни хибні, я ніколи не повернуся... Про всяк випадок» [47, с. 69].

Події цих історій настільки зачаровують читачів, що, будучи не в змозі пояснити їх своїм раціональним мисленням, вони охоче відмовляються від своєї недовіри і погоджуються, що чарівні речі справді можуть відбуватися. У таких оповіданнях реальні чи фактичні явища і події здаються дивовижними чи безглуздими, а нереальне нормальним. Як зазначає Е. Камайд-Фрейшас, в цих оповіданнях «природне здається дивним, а надприродне – звичайним» [33].

В оповіданні «Я прийшла тільки зателефонувати» реалістичне ставлення до Марії видається дивним та нереальним. Реалізм, з яким письменник описує в'язницю, охоронців, лікарів та юну Марію, посилює жахливість історії. Нескінченні випробування Марії виглядають так, ніби вона є персонажем казки. Знову ж таки, коли один із клерків у «Святій» розповідає, що в попередньому році вони отримали понад вісімсот листів із проханням зарахувати до лику святих неущкожені тіла, магічні події здаються повсякденним досвідом.

Інша особливість магічного реалізму – присутність феноменального світу, яка визначається як реалізм у магічному реалізмі, що вирізняє його з-поміж фантазій та алегорій [33]. Реалістичні описи «Дивних пілігримів» створюють вигаданий світ, який нагадує той, де живуть люди, часто за рахунок широкого використання деталей. Майже всі події, описані у розповідях, є історично правдивими. Г. Г. Маркес переписує історію Латинської Америки, зображуючи повсякденні деталі латиноамериканців, які, будучи вигнаними або насильно, або з власної волі, стикаються зі значно більшими складнощами та дивними речами, що відбуваються з ними.

Підкреслюючи реалістичність своїх оповідань, Г. Г. Маркес зазначає, що він протягом приблизно двох років робив нотатки про сюжети оповідань, як тільки вони спадали йому на думку. Таким чином він накопичив шістьдесят чотири ідеї з безліччю докладних нотаток. Всі ці історії описані в реалістичних деталях і засновані на журналістських фактах [47].

Відразу після надання підказок для розуміння подій Г. Г. Маркес описує ці підказки з журналістськими подробицями. Оскільки читачі зачаровані автором, їх, так само як персонажів оповідання, не бентежить надприродне в магічному реалістичному тексті. У читачів немає можливості засумніватися в його розповіді про фрау Фріду та її здатність передбачати за допомогою снів, оскільки це все відбувається на фоні реальних історичних подій Другої світової війни, інформації про Пабло Неруду, опису руйнівних наслідків величезної хвилі, яка знищила прибережні райони. За словами Г. Х. Белл-Віллади, образ Пабло Неруди надає твору тісний зв'язок із реальністю: поет із плоті і крові ділить простір з професійним мрійником-пророком [25].

Оповідання «Свята» реалістично зображує життя Маргаріто в Римі – комічні сексуальні епізоди, вуличні повії, літня спека та п'ять римських пап з початку 1950-х років. Г. Г. Маркес не втрачає можливості вставити матеріал зі своїх днів у Римі, коли він був двадцятирічним студентом Centro Sperimentale di Cinema [25, с. 146].

Події оповідання «Світло як вода» відбуваються десь після 1972 року, і будинок, описаний у оповіданні як Paseo de la Castellana, 47, є багатоквартирним будинком з банком на нижньому поверсі. В оповіданні «Привиди серпня» згадується власник замку, венесуельський журналіст та письменник Мігель Отеро Сільва. Він справді жив у 1908-1985 роках і друкувався у виданнях своєї рідної країни. Оскільки магічні події в магічних реалістичних творах є явним відходом від реалізму, автор додає реалістичні історичні описи, щоб заповнити викликаний цим відходом недолік.

У творах, написаних з використанням методу магічного реалізму, читачі часто вагаються між двома суперечливими розуміннями подій і через це

відчувають деяку тривожність та невпевненість [33]. Автори магічного реалізму для створення ілюзії нереального, вдають, що уникають законів природи, і розповідають про події, зрозумілі на перший погляд, однак дивні для читачів. Неврегульованість чи коливання відбувається між фактичним, коли подія зрозуміла відповідно до законів природного всесвіту, і чудесним, що потребує певної зміни цих законів. Питання віри має вирішальне значення. А. Карпентьер вважає, що відчуття «чудесного» передбачає віру. Ті, хто не вірять у святих, не можуть бути зцілені чудесами святих [23].

Отже, системи вірувань різняться, очевидно, читачі у деяких культурах вагаються менше, ніж інші, залежно від своїх вірувань і оповідальних традицій. Через ці відмінності в системах вірувань виникає неминуче зіткнення культурних систем між тими, хто вірить у магічні події, та тими, хто вірить у раціональне. У такому разі текст часто фактично змушує читачів вагатися. Читачі можуть мати сумніви, оскільки вони не впевнені у природі подій, а також через подив, через благоговіння перед їхнім чудернацьким перебігом.

В оповіданні «Свята», як згадувалося раніше, оповідач стикається з Маргаріто, тіло його дочки залишається нетлінним одинадцять років після похорону. Читачі вагаються здебільшого з трьох причин: чи можливо те, що описує оповідач. Звідси виникають два інші, більш практичні припущення про те, чи справді оповідач був свідком інциденту, і чи є опис фактом чи вигадкою.

В оповіданні «Світло як вода» багатоквартирний будинок та алюмінієвий човен є реалістичними елементами, однак використанням магічного елемента (перенесення фізичних властивостей води на світло) раціональні читачі не можуть сприйняти як істину. Аналогічне відбувається зі здатністю фрау Фріди пророкувати в оповіданні «Я продаю свої сни». Дізнавшись про її смерть, читачі на мить вагаються і запитують, чому, маючи можливість передбачати долю інших, вона не може передбачити свою власну смерть. Оповідання «Примари серпня» викликає ті ж вагання і врешті-решт збиває читачів з пантелику.

В оповіданні «Слід твоєї крові на снігу» автор здійснює маленьке диво. У ньому є щось майже казкове. Незважаючи на знайомі обставини та відомі

ситуації, два моменти загадкові. Неназвана паризька лікарня дивна, днем відвідування є тільки вівторок, і читачам не повідомляють про справжню медичну причину смерті дівчини [25, с. 156]. Лише у казці прекрасна молода героїня може померти від уколу шпилькою.

У магічному реалізмі читачі відчують близькість чи майже злиття двох сфер, двох світів [33, с. 21]. У такій розповіді читачі виявляються полоненими між двома світами, і ця ситуація нагадує певні аспекти сучасного чи постмодерного життя, оскільки в постмодерністську епоху людина не знає, звідки вона прийшла і де вона втрачається. Як було очевидно раніше, магічний реалізм зіставляє реальний і нереальний світ, аналогічно магічне реалістичне бачення існує на перетині двох світів і відображається в обох напрямках. Розповідь об'єднує два світи і описує події природним чином. Отже, привиди та тексти, або люди та слова, які здаються примарними, населяють ці два світи. В оповіданні «Примари серпня» старенька повідомляє оповідачеві, що замок, який він шукає, населений привидами, а Отеро Сільва каже, що примара Людовико з'являється опівночі, щоб знайти спокій у своєму чистилищі кохання. Примарний досвід оповідача наприкінці історії нагадує читачам про це злиття реального та сюрреалістичного світів.

Оповідання «Я прийшла тільки зателефонувати» об'єднує звичне з кошмарним, в якому Марія Сервантес переживає невимовні нещастя. Сон, ревності, збіги, всі ці події, чужі для світу логіки, трапляються з нею, коли її помилково відправляють до психіатричної лікарні. Ця тема злиття звичного з кошмарним знову досліджується в оповіданні «Сліди твоєї крові на снігу», де світ реальності та світ дива змішуються. В оповіданні «Свята», за винятком нетлінності трупа, все відбувається як частина реальності. Епізод чудесної нетлінності зливається із повсякденними подіями перебування Маргаріто в Римі. В оповіданні «Я продаю свої сни» Г. Г. Маркес з такою майстерністю зливає світ снів та реальність, що, незважаючи на чудові епізоди сновидінь та абсурдність назви, читачі зрештою сприймають це як норму у міру читання. Прийоми, за допомогою яких ці двосторонні реальності представлені у збірці «Дивні

пілігрими», стирають кордон між фактом та вигадкою та об'єднують їх у єдине ціле.

Нарешті, окрім злиття двох світів, магичні реалістичні тексти порушують усталені уявлення про час, простір та ідентичність. Вони переорієнтують не лише звички людей щодо часу та простору, а й їхнє почуття ідентичності [33, с. 23-25]. Щодо часу, особливу увагу слід приділити оповіданню «Свята», яке, як відчують читачі з першої сторінки, починається з випадкової зустрічі оповідача з Маргаріто, а потім дуже довгий флешбек розкриває подробиці пригод головного героя. Час не рухається вперед із цієї зустрічі, поки читачі не натикаються на останні три абзаци, що описують сьогодніня. Схожий прийом застосовується в оповіданні «Я продаю свої сни». В ньому оповідач починає історію в сьогодніні, потім переключається на минуле; розповідає всі інциденти, пов'язані з фрау Фрідою та її пророкуваннями, а тоді повертається до сьогодніня. Оповідання «Слід твоєї крові на снігу» та «Я прийшла тільки зателефонувати» також зміщують час із сьогодніня на минуле, переорієнтуючи традиційні уявлення людей про час. Читачі запитують, як, будучи переміщеним у нове середовище, Біллі Авіла, чоловік Нени Даконте, не може бути присутнім на її похороні, незважаючи на те, що знаходиться поруч з нею, у той час як її батьки роблять це на великій відстані. Марія, випадково переміщена до притулку, не може зрозуміти, як довго вона спить або скільки часу минуло з моменту її прибуття.

У «Дивних пілігримах» значні зрушення Г. Г. Маркеса в часовій послідовності оповідання відображають реальність, яка майже знаходиться поза часом, і він успішно робить це, щоб зв'язати інциденти в єдине ціле. Щодо переорієнтації ідентичності, варто згадати новонабуту римську ідентичність Маргаріто. Вперше побачивши Маргаріто, оповідач ледве впізнав його, оскільки той розмовляв ламаною іспанською і мав вигляд старого римлянина. У ньому не залишилося нічого від урочистої манери андського інтелектуала, з якою він вперше прибув до Риму. Аналогічним чином, велика кількість персонажів відчують дислокацію та зміну ідентичності. У всіх оповіданнях збірки «Дивні пілігрими» латиноамериканські персонажі, переорієнтувавшись на чужій землі,

стикаються з різними труднощами, включаючи кризу ідентичності, щоб упоратися з незнайомим середовищем. Що стосується переорієнтації простору, кожна з історій торкається теми дислокації та дивацтва життя за кордоном. Г. Г. Маркес показує, як, переїжджаючи до Женеви, Риму, Парижа, Барселони, Неаполя, Відня та інших багатонаціональних міст, заповнених транзитними жителями та туристами, його латиноамериканські персонажі живуть у дешевих готелях чи жалюгідних житлах та збираються із співвітчизниками у куточках ресторанів, щоб поговорити та поспілкуватися.

У «Дивних пілігримах» Г. Г. Маркес з його захоплюючим способом оповідання досліджує дивні речі, що відбуваються з вигнаними латиноамериканцями, які невпинно виборюють виживання на європейській землі. Хоча історії збірки розрізняються за довжиною та якістю, у харизматичній розповіді Г. Г. Маркеса вони поєднують реалістичні описи з фантастичними елементами, отже нереальне відбувається як частина реальності. У «Дивних пілігримах» Г. Г. Маркес вміло використовує розповідь, яка стирає кордон між фантазією та реальністю, щоб створити уявний світ, де все можливо і правдоподібно. При цьому автор відчувається вільним вносити елементи мрії, народних легенд, казки та повсякденного досвіду, які, змішуючись із журналістськими нотатками, приваблюють, переконують та спокушають читачів. Нереальне органічно виростає зі буденності з такою природністю, що читачі заморожені і не можуть не вірити, що чарівні речі справді відбуваються.

2.2 Магічний реалізм в оповіданні «Стариган з крилами» та романі «Сто років самотності»

Важливим ресурсом, який Г. Г. Маркес використав для написання своїх історій, стали його спогади з дитинства, проведеного з бабусею Транкіліною Ігуаран Котес та дідусем, полковником Ніколасом Рікардо Маркесом Мехіа. Завдяки своїм бабусі та дідусеві Г. Г. Маркес багато дізнався про легенди їхніх колумбійських предків. Його дідусь та бабуся були чудовими оповідачами. Дідусь здебільшого зосереджувався на історіях реалістичного характеру; проте

бабуся часто розповідала історії, наповнені магічними елементами, що пронизують художню літературу Г. Г. Маркеса. Фактично деякі з сюжетів Г. Г. Маркеса стали трансформованими розповідями його бабусі. Наприклад, уявне місто Г. Г. Маркеса Макондо схоже на міста Колумбії, зокрема на рідне місто письменника Аракатаку. Населення міста Макондо подібне до мешканців міста, яких він знав, або на людей з бабусиних розповідей.

Проаналізуємо особливості використання художнього методу магічного реалізму в оповіданні «Стариган з крилами» [44]. Магічний реалізм Г. Г. Маркеса відображається у дивній появі людей чи істот, як от, наприклад, людини з крилами, яку багато хто вважає ангелом. Такий незнайомиць є головним персонажем оповідання «Стариган з крилами». В ньому докладно описується, як селянин Пелайо та його дружина стикаються з людиною, яка, здається, впала з неба під час чергової зливи. У цьому оповіданні є багато магічних елементів, а підзаголовок оповідання («Казка для дітей») змушує читача припустити, що це дійсно-таки казкова розповідь. Однак, оповідання «Стариган з крилами» містить глибокий сенс, а його магічні елементи мають політичний підтекст. Наприклад, після того як Пелайо помістив людину з крилами в курник, виявилось, що незнайомиць не розмовляв жодною відомою мовою, хоча люди припустили, що він володів латиною. Наділивши старого невідомою мовою, Г. Г. Маркес надає художньому тексту політичного сенсу.

На більшість робіт Г. Г. Маркеса вплинув політичний клімат Колумбії. У Колумбії були дві основні протиборчі партії: ліберали та консерватори. Г. Г. Маркес назвав себе «costeño» – одним із расовозмішаної групи людей, нащадків піратів і контрабандистів, з домішкою чорних рабів, які були товариські і забобонні [58].

В оповіданні «Стариган з крилами» проблема расових відмінностей очевидна, адже Г. Г. Маркес робить політичну заяву через дивну крилату людину. Людина з крилами вбачає в собі аутсайдера – того, хто належить до культури, але при цьому відокремлений від неї. Враховуючи прибуття групи африканських рабів і той факт, що costeños були її частиною, Г. Г. Маркес робить заяву про те,

як змінилася Колумбія. І оскільки Г. Г. Маркес приєднується до *costeños*, людину з крилами можна порівняти з самим письменником, розглядаючи його через призму магічного реалізму. Як і стариган з крилами, Г. Г. Маркес так само стає частиною різнорасової групи злочинців-піратів, де він почуватися аутсайдером. Чоловік з крилами – це не лише приклад магічного реалізму. Він представляє політичні переконання, завуальовані магічними образами. Тому магічний реалізм, зберігаючи свої казкові якості, також висловлює політичні та культурні цінності. У цьому сенсі магічний реалізм через Г. Г. Маркеса може і повинен інтерпретуватися у різних контекстах, наприклад, у політичному.

Інше трактування мови старого можливе у релігійному контексті. Оскільки жителі Макондо вірять, що його мова – латина, вони наділяють його здатністю творити чудеса. Люди приходять до нього з такими проблемами, як нездатність спати через шум зірок [44, с. 206]. Однак, ніхто з цих людей не зцілюється. В одному випадку у прокаженого, який прийшов до людини з крилами, щоб позбутися прокази, вирозки проросли соняхами [44, с. 208]. Згодом жителі Макондо забувають чоловіка з крилами, оскільки помічають його неспроможність творити дива. Вони перейнялися іншими подіями: дівчиною, яка зазнала метаморфози в павука, що, безперечно, є посиланням на новелу «Перевтілення» Франца Кафки.

Новела «Перевтілення» мала вплив на творчість Г. Г. Маркеса. Частково саме історія Ф. Кафки переконала Г. Г. Маркеса стати письменником, як стверджує Г. Бодторф-Кларк у своїй книзі «Синергія стилів: мистецтво та артефакт у творчості Габріеля Гарсії Маркеса»:

«Взятий напрокат примірник «Перевтілень» Франца Кафки викликав метаморфози у житті молодого Г. Г. Маркеса. У дуже молодому віці, у сімнадцять років, він усвідомив силу письмового слова, якого він прагнув з того часу через журналістські та літературні твори» [26, с. 112].

Тим часом стариган продовжує жити, хоча багато хто в Макондо забув його, за винятком Пелайо, його дружини та міського лікаря. Завдяки спостереженням лікаря читач відкриває для себе інші магічні якості людини з крилами. Наприклад

те, що його серце не б'ється, а видає слабкий свист, який лікар описує як шуми у нирках [44, с. 209]. Лікар також дивується, що крила здаються напрочуд природними на тілі людини. Г. Г. Маркес зазначає, що те, що ми вважаємо неприродним, може натомість здатися природним комусь іншому або, можливо, навіть нам самим, якщо ми витратимо час на споглядання цього видовища.

Наприкінці оповідання стариган з крилами зникає так само чарівно, як і з'являється. Єдиним свідком цього відходу є дружина Пелайо, яка описує його як уявну точку на горизонті моря [44, с. 210]. Ця фінальна сцена в оповіданні – хороший спосіб показати, що саме є магічним реалізмом у латиноамериканській художній літературі. Опис чоловіка з крилами як «уявної точки» змушує задуматися, а чи був він реальним спочатку.

Але для персонажів у Макондо стариган з крилами був насправді реальним. Звичайно, наступного разу, коли хтось вийде на вулицю під дощ, він не побачить там за найближчим деревом людини з крилами, мокрої та змерзлої. У сучасному акуратному, раціональному і буквальному світі реальності люди вірять, що ніколи не зустрінуть крилатого незнайомця, який розмовляє з ними невідомою мовою. Але Г. Г. Маркес, як і його історії, виходить за рамки чітко визначеної реальності, щоб запитати читачів, як вони насправді дізнаються, чи перетворяться їхні переконання на їхню реальність.

Основною темою оповідання є духовний занепад суспільства та моральна деградація людства. Кожен персонаж стикається з проблемою вибору: обрати земне чи духовне, добро чи зло? Чи готова людина пожертвувати власним комфортом заради порятунку незнайомця? Також порушується питання любові до ближнього. Господарі тримають ангела в курнику, а люди поведуться жорстоко: знущаються, б'ють, обпікають розпеченим залізом, кидають йому недоїдки. Незважаючи на це, ангел терпляче переносить усі страждання. Проблема сенсу життя ілюструється прагненням Пелайо та Елісенди до накопичення багатства. Проблема стосунків батьків і дітей зводиться до того, що поведінка батьків формує майбутнє дитини, але без співчуття, турботи та любові до ближніх це майбутнє стає сумнівним.

Яскрава уява та досвід Г. Г. Маркеса в оповіданні вплинули на його думки про написання роману «Сто років самотності» [46]. Останній належить до жанру магічного реалізму і представляє його як засіб опору переслідуванням і революційний акт протидії диктатурі. Можна впевнено припустити, що дія роману «Сто років самотності» відбувалася в Колумбії, країні народження Г. Г. Маркеса. Це підтверджується певними історичними паралелями з подіями. Аналізуючи ці паралелі, можна прослідкувати ідеологію письменника у викладі політичних реалій Латинської Америки, таких як жорстокий конфлікт між ліберальною та консервативною партіями Колумбії, тисячоденна війна 1899 року, яка вважається найжахливішою різаниною в історії країни. В Колумбії цей період отримав назву «La violancia» – масштабне винищення близько 15 000 колумбійців.

У 1928 році проблеми бананової корпорації «Юнайтед-фрут-компані» (ЮФК), яка створила бананову плантацію, призвели до страйку та різанини серед її працівників. ЮФК найняла понад 80% населення міста, але умови праці були незадовільними. З багатьма робітниками поводитися погано і платили несправедливо низьку заробітну плату, що змусило їх оголосити страйк проти ЮФК, який призвів до загибелі сотень мирних протестувальників від рук колумбійської армії, пізніше відомої як різанина в Санта-Марті [50, с. 117].

Очевидно, що історія Колумбії мала вплив на твори Г. Г. Маркеса. Сюжет роману «Сто років самотності» відображає реальні історичні події його країни та континенту. На перший погляд, опис подій та персонажів у романі може здатися фантастичним, але магічний реалізм побудований на художньому перебільшенні та злитті фантазії і реальності. Такий художній метод надає кожній події реалістичності. Наприклад, «дощ йшов чотири роки, одинадцять місяців і два дні» – це опис безперервного дощу, який навряд чи буде йти в реальному житті [46, с. 154]. Проте конкретний час надає події значного почуття істини. Таким чином, дивовижні події та міфи дозволяють читачам увійти до вигаданого всесвіту автора та включити його до літературної концепції Латинської Америки [50, с. 28]. Загалом, використання описового методу допомагає інтерпретувати

фантастичні елементи у творах автора, щоб зрозуміти його думки та переконання.

Детальний аналіз особливостей використання магічного реалізму як художнього методу у романі «Сто років самотності» розпочнемо з розгляду його основних тем та авторського стилю. Важливими темами, які Г. Г. Маркес розглядає у романі, є ідентичність, надприродне, магія та реальність, самотність, пристойність, сексуальність, інцест, кругообіг часу.

Авторський стиль роману характеризується використанням символів, алегорій та означень. Міфічний стиль Г. Г. Маркеса викликає багато запитань про джерело його натхнення. Відповідь на це питання була отримана в інтерв'ю з його другом Плініо Апулейо Мендосою, пізніше опублікованому під назвою «Аромат гуави», в якому він заявляє: «Моя бабуся... розповідала мені про найжахливіші речі, не моргнувши оком», і додає: «Я зрозумів, що саме її безпристрасна манера та багатство образів зробили її історії такими достовірними. Я написав «Сто років самотності», використовуючи метод моєї бабусі» [50, с. 103].

З цієї цитати бачимо, що Г. Г. Маркес визнає вплив своєї бабусі на свої твори. Його бабуся вірить в істот з магічними здібностями і має великі знання про привиди, легенди і забобони. Все це розбурхує уяву Г. Г. Маркеса і надихає його написати свій найбільший роман «Сто років самотності». Зрештою, реалізація історичних, описових та аналітичних методів допомагає автору запровадити метод магічного реалізму в художню літературу та пов'язати сюжет роману з реаліями латиноамериканського суспільства та колумбійською історією.

«Сто років самотності» – літературний шедевр, опублікований Г. Г. Маркесом в 1967 році. Роман розповідає вигадану історію родини Буендіа, яка мешкає у фантастичному місці під назвою Макондо. Сюжет охоплює історію семи поколінь сім'ї протягом ста років. Важко зрозуміти його цінність, якщо читач не знайомий з історією Латинської Америки через історичне, політичне та культурне кодування колумбійського співтовариства. Однак, у своєму романі Г. Г. Маркес прагнув відтворити справжні історичні події.

Зупинимося на структурі сюжету роману «Сто років самотності». Події сюжету описуються як основні поворотні моменти у житті Буендіа із міста Макондо: народження, смерті та шлюби.

Експозиція. Події роману розпочалися із заснування нового міста під назвою Макондо. Воно уособлювало надію та оптимізм, які шукали персонажі. Нове місто, засноване на принципах рівності та справедливості, пізніше стало пов'язаним із зовнішнім світом.

Розвиток дії резюмується у корупції уряду. З'являється новий мер, який приносить із собою смерть та чуму. В результаті полковник Ауреліано Буендіа вживає заходів, щоб протистояти системі несправедливості.

Кульмінація твору. Корпорація «Юнайтед-фрут-компані» – це рішення доволі неоднозначне. Спочатку здається, що ЮФК шукає вигоду для мешканців Макондо, проте виявляється, що ці інвестори були лише спекулянтами. Жителі Макондо, які працювали в ЮФК та боролися за кращі умови праці, були розстріляні. Цей кривавий епізод різанини є кульмінаційним моментом. Після цього усе місто було шоковане, люди відмовлялися вірити в огидну правду.

Насправді історія повторюється з кожним наступним поколінням Буендіа. Інцест, сексуальна одержимість, лінощі та розпуста вказують на те, що місто Макондо занепадає.

Розв'язка роману полягає у справдженні пророцтва. Амаранта Урсула і Ауреліано, які є останньою надією сім'ї Буендіа, народжують потворну дитину зі свинячим хвостом. Місто стає приреченим, смерть та руйнування відбулися. Це означає, що всі вони помруть, а Макондо зникне через ураган.

Схарактеризуємо головних героїв роману (рис. 2.1). Роман написаний від третьої особи, оповідача, якому все відомо про персонажів та події, як це видно з цитати: «Хосе Аркадіо Буендіа був упевнений, що це початок великої дружби. Діти були вражені його фантастичними історіями. Ауреліано, якому на той час було не більше п'яти років, запам'ятав його на все життя, яким він його побачив того дня» [46, с. 15]. Але іноді автор використовує яскраві описи, щоб показати читачеві світ очима одного із персонажів.

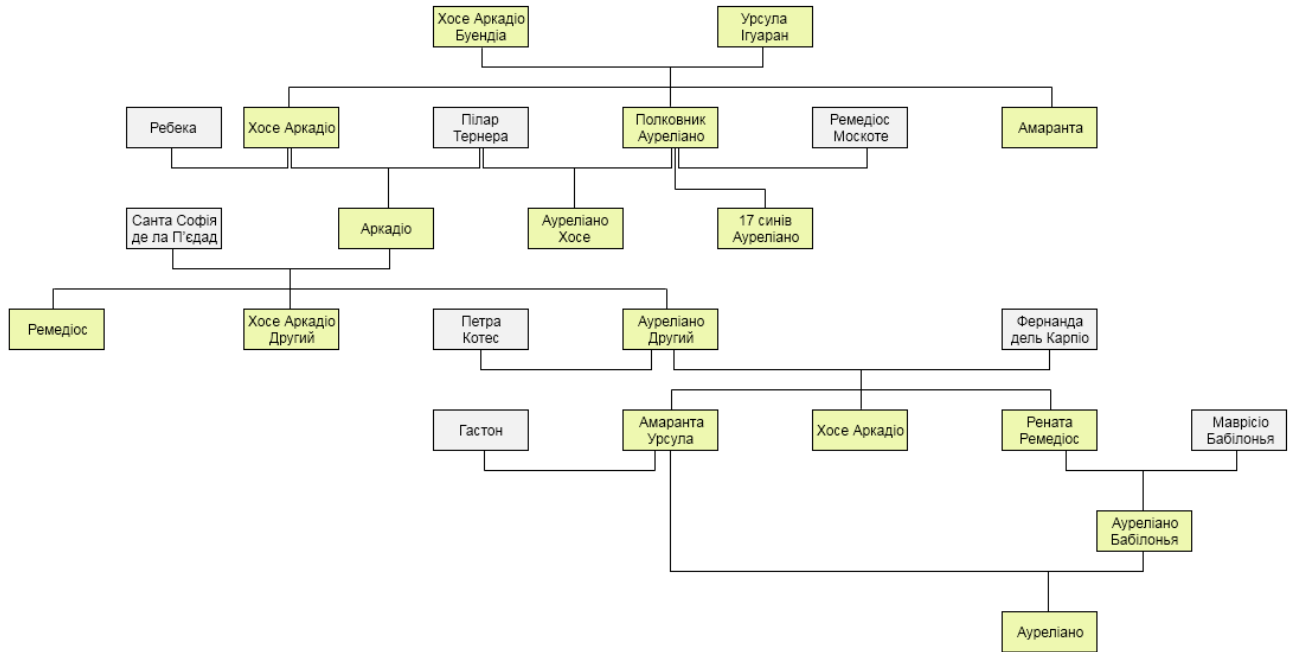

Рисунок 2.1 – Родинне дерево сім'ї Буендіа

Хосе Аркадіо Буендіа – патріарх родини Буендіа та перший засновник міста Макондо. Він є впливовим лідером і підприємливою людиною. У Хосе Аркадіо бурхлива уява та одержимість наукою, особливо фантастичними предметами, які цигани привозять до Макондо. Під час розповіді про заснування Макондо у другому розділі відбувається переміщення у часі. Побачивши циган, він згадує свій сон. Тієї ночі Хосе Аркадіо Буендіа наснилося, що прямо там виросло галасливе місто з будинками, що мають дзеркальні стіни. Він запитав, що це за місто, і йому сказали якусь невідому назву, у якій не було ніякого значення, але яка мала надприродне відлуння уві сні: Макондо. Наступного дня він переконав своїх людей, що вони ніколи не знайдуть море. Він наказав їм зрубати дерева, щоб розчистити галявину біля річки, на прохолодному місці на березі, і там вони заснували місто [46, с. 18].

Зазначене вище свідчить про те, що Хосе Аркадіо Буендіа – пристрасний мрійник, зачарований незвіданим. Мрія надихала його на рішучість створити Макондо. Він часто далекий від реальності, але йому притаманне бажання розкрити правду життя. На жаль, наприкінці свого життя Хосе збожеволів.

Центральним моментом у подіях роману є його шлюб із кузиною Урсулою Ігуаран, що стало започаткуванням інцесту, який не даватиме спокою сім'ї протягом поколінь.

Урсула Ігуаран живе найдовше в романі і протягом понад 120 років бачить, як народжуються нові покоління. Вона є дружиною Хосе Аркадіо Буендіа та матір'ю Хосе Аркадіо II, полковника Ауреліано та Амаранти. Урсула – тверда, екстрасенсорна та мудра. Вона прагне забезпечити щастя сім'ї та зберегти її ідентичність. Урсула – це персонаж, який розуміє, що світ повторюється, а час рухається по колу, про що вона багато разів згадувала у романі.

Жіночі персонажі роману представлені як головні герої кожна по-своєму. Зокрема, нескінченний опір Урсули, її відданість, її моральний контроль і прихильність – це те, що підтримує рід Буендіа понад сто років. Вона та інші сильні жіночі персонажі досягають влади та мудрого контролю у своїх ролях дружин та матерів. Отже, їх поведінка відображує реальний вплив латиноамериканських феміністок у світі [50, с. 119].

Мелькіадес – кремезний циган з неслухняною бородою і худими руками. Мелькіадес вважає себе восьмим дивом вчених алхіміків Македонії. Це здається логічним через те, що його знання досягли крайнощів [46, с. 8-11]. Під час своїх візитів до Макондо він привозить із собою різні наукові та магичні предмети, такі як телескоп, рукопис та алхімічну лабораторію Хосе Аркадіо Буендіа. Мелькіадес розглядається як найбільший носій інновацій, знань, науки, надприродного та духовного у тексті Г. Г. Маркеса. Він з'являвся в романі в різних образах (як людина чи привид) з кількома смертями та відродженнями, щоб повчати кожне покоління Буендіа. Він дав Хосе таємничі пергаменти, які передавалися з покоління до покоління в сім'ї Буендіа. Члени сім'ї намагалися розшифрувати таємний рукопис, але, коли один із Буендіа попросив розкрити його зміст, Мелькіадес сказав: «Ніхто не повинен знати їхнього сенсу, доки не досягне ста років» [46, с. 94]. Це свідчить про той факт, що Мелькіадес через свій рукопис майже стає оповідачем історії. Він розповідає про історичний розвиток міста та долю Буендіа. Можна зробити висновок, що Г. Г. Маркес уявляє себе оповідачем

через присутність цього персонажа. Його рукопис, хоч і не розшифрований до кінця книги, включає пророцтва про майбутнє сім'ї Буендіа та Макондо.

Полковник Ауреліано Буендіа є найважливішим образом митця у романі: поет, досвідчений срібних справ майстер та творець сотень золотих рибок ручної роботи. Полковник Ауреліано – солдат у романі «Сто років самотності», він очолює ліберальну армію протягом усієї громадянської війни. Ауреліано розумів недоліки перебування в опозиції. «Якби я був лібералом, – сказав він, – я пішов би на війну через ці бюлетені» [46, с. 52-53]. Ця коротка цитата представляє колоніальні політичні тенденції Ауреліано протягом усього роману. Вона також зображує його намір розпочати війну проти партії консерваторів через їхні маніпуляції з виборами. Це ілюструє конфлікти політичного насильства в історії Колумбії, що візуалізуються у персонажі полковника Ауреліано Буендіа, який оголошує війну консерваторам. Зрештою, інтерес Ауреліано до війни глибоко вплинув на нього, він змінюється від активної участі у повстаннях ліберальної партії до байдужості до війни загалом.

Ауреліано Бабілонья вважається останнім Ауреліано. Він син Ренати Ремедіос (Меме) і Маурісіо Бабілоньї. Його походження трималося в таємниці, і він був таємно вихований Фернандою дель Карпіо. Ауреліано Бабілонья проводить більшу частину свого життя, намагаючись розшифрувати таємничі пергаменти Мелькіадеса. Наприкінці сюжету роману Ауреліано Бабілонья досягає істини: «Однієї чудової миті останні підказки Мелькіадеса відкрились йому, і він побачив епіграф пергаментів, ідеально розміщених у порядку людського часу та простору: перший з роду прив'язаний до дерева, а останнього поїдають мурахи» [46, с. 200].

Цитата свідчить про те, що Ауреліано Бабілонья інтерпретував рукопис, залишений Мелькіадесом. Ставши свідком прокляття свинячого хвоста у власного сина Ауреліано III, народженого від тітки Амаранти Урсули, він дійшов висновку, що рукопис оповідає історію сім'ї Буендіа. Коли він зрештою усвідомив долю сім'ї, сильні вітри знищили Макондо. Як зазначено у романі «місто було стерте вітром і вигнане з пам'яті людей» [46, с. 201].

Проаналізуємо, які саме елементи магічного реалізму були використані у романі. Г. Г. Маркес використав художній метод магічного реалізму на фоні історичних та політичних подій, піднімаючи одні з найскладніших та найважливіших тем. Він звертається до своєї заявленої тематики в потоці оповіді подій та описів персонажів роману «Сто років самотності». Найголовнішими темами роману, на яких зупинимося далі, є ідентичність, самотність, пристойність, сексуальність, інцест, магія проти реальності та циклічність часу.

Тема ідентичності часто піднімається у творах магічних реалістів Латинської Америки. Так і в романі «Сто років самотності» його персонажі зіткнулися з втратою своєї ідентичності через багато чинників. Мешканці Макондо намагаються віднайти відчуття власної ідентичності, зокрема загальної культурної ідентичності, яка впливає на перебіг подій протягом усього сюжету. Два чинники представляють втрату ідентичності у романі: внутрішній – усередині сім'ї та зовнішній – за її межами. По-перше, таким внутрішнім чинником є Фернанда – єдиний аутсайдер, включений до сім'ї Буендіа. Вона нав'язує свої традиції та переконання у домі. По-друге, уряд Макондо, як зовнішній чинник, практикує політичне насильство, поширює розбещені звичаї та нав'язує корпорації ЮФК неетичні методи роботи. Таким чином, ці чинники створюють конфлікт та сприяють занепаду як сім'ї Буендіа, так і Макондо.

Тема самотності є центральною у романі «Сто років самотності», з нею пов'язана решта його тематики. Слова «одинак» або «самотній» дуже часто з'являються у тексті. Як зрозуміло з назви, самотність визначається не соціальною ізоляцією, а скоріше психологічним станом. Вона яскраво представлена у характері полковника Ауреліано, який збожеволів, і Ауреліано Бабілоньї, який все своє життя провів в ізоляції. Божевільний стан полковника зображує крайність його самотності; однак його абсолютна влада розбестила його настільки, що він весь час малював навколо себе десятифутове коло, щоб тримати людей подалі від нього. Ребекка (сирота, яку удочерили Хосе Аркадіо Буендіа і Урсула) вибирає самотність через свій психологічний стан, сум і

депресію після смерті її чоловіка Хосе Аркадіо П. Три приклади, що виражають самотність, є формою божевілля та смутку.

Тематика пристойності, сексуальності та інцесту. У романі любов і хіть нероздільні. Сімейне кохання плутається із сексуальним потягом, подружня зрада та таємне походження персонажів підвищують рівень ризику інцесту. Крім того, загальний страх мати дитину з хвостом та реальний ризик інцесту виходять із соціальної моралі та психологічних ефектів. Цей страх викликає розбіжності у ній і невпевненість у законності свого походження. Наприклад, Хосе Аркадіо Буендіа є першим персонажем в історії, який здійснює акт інцесту, коли одружується зі своєю кузиною Урсулою Ігуаран.

Поєднання магії та реальності. Г. Г. Маркес вписав у сюжет роману історію Колумбії, сформовану переможцями-консерваторами, досвідом міста Макондо з корпорацією ЮФК та періодом насильства. Він використовував магичні елементи, що втілюють повсякденне реальне та жахливе насильство в Латинській Америці.

У 1928 році групи робітників бананової плантації вийшли на мирний протест проти корпорації ЮФК, вимагаючи кращих умов праці. Але їх розстріляли та кинули в океан. У романі Хосе Аркадіо П – єдиний, хто вижив. Повернувшись до Макондо, він не міг повірити у реальність вбивств. Натомість він повірив газетній статті, яка стверджувала, що страйк закінчився мирно. І тут Г. Г. Маркес пояснює, що історичним оповідам інколи довіряють більше, ніж самій історії.

Циклічність часу. Природа часу відіграє істотну роль у розвитку подій роману і долі персонажів. У романі «Сто років самотності» зображені численні зигзаги в часі, використовуються як флешбеки до минулих подій, так і довгі стрибки до майбутніх подій. Основний показник кругообігу часу, який знаходимо у романі, – це повторення імен та подій від одного покоління до іншого. Наприклад, імена Ауреліано та Хосе Аркадіо та впізнаваність подій, які відбувалися з Ауреліано та Хосе Аркадіо, що належали до різних поколінь, створюють в Урсулі враження, що час зміщується. Підсумовуючи, можна

сказати, що час швидше круговий і повторюваний, ніж прямолінійний і прогресивний. У романі читачі переміщуються між сьогоднішнім, минулим та майбутнім часом. Загалом Г. Г. Маркес звертається до реальних життєвих проблем Колумбії у всіх своїх темах як до способу візуалізації страждань, які пережила нація.

У романі Г. Г. Маркес включає елементи магічного реалізму у перебіг дивних і фантастичних подій. Його стиль письма здається простим, але дивовижним у тому, що він переносить читача у світ неймовірних пригод. Для вивчення авторського стилю та інтерпретації його значення проаналізуємо середовище, символи, алегорію та передбачення, щоб підкреслити їх роль у перебігу подій.

Середовище, у якому відбуваються події роману, сприяє створенню часової шкали та зв'язку між читачем та оповіддю. У романі «Сто років самотності» як традиційні (або лінійні), так і циклічні часові структури оповіді функціонують одночасно, щоб підкреслити повторюваність деструктивної поведінки сім'ї Буендіа. Лінійна структура оповіді тримається прямої лінії, починаючи з початку, просуваючись до середини і продовжуючись до кінця історії. Лінійність спостерігається і в перебігу подій у сюжеті із дещо типовими експозицією, розвитком подій, кульмінацією та розв'язкою.

Однак «Сто років самотності» – це не той роман, який в першу чергу побудований на лінійній структурі оповіді, він так само включає і циклічну оповідь. «Я знаю все це напам'ять, – кричала Урсула, – наче час повернувся назад, і ми знову на початку» [46, с. 98]. Цитата є свідченням циклічності часу впродовж усієї оповіді, повторюваності подій, які закінчуються там, де вони розпочалися, багаторазово повертаючи читача до ключових подій сюжету, щоб підкреслити їх вплив на персонажів. Щодо техніки циклічного часу Г. Г. Маркеса М. Крус Фернандес зазначає, що час у літературі магічного реалізму може бути спотворений, тобто час може бути циклічним, а не лінійним: або стрибати і переміщуватися вперед і назад з минулого до майбутнього, або просто стояти на

місці [36]. Таким чином, часовий проміжок іноді незрозумілий, але його можна приблизно визначити як середина XIX століття – середина XX століття.

З опису Макондо видно, що це вигадане місто, воно є прототипом рідного міста автора Аракатаки, Колумбія. Як сказано в наступному уривку: «Боже! – крикнув він, – Макондо з усіх боків оточене водою» [46, с. 13]. В романі довгий час переважала ідея півострівного Макондо, натхненна довільною картою, яку Хосе-Аркадіо Буендіа намалював після повернення з експедиції. В романі автор створює чудове географічне зображення Макондо як ізольованого, півострівного, сільського та оточеного водою місця. Про це знає лише той, хто там живе. Загалом, Макондо служить як місцем дії, так і метафорою для самої Колумбії. Таким чином, зсув часу між теперішнім, минулим і майбутнім дозволяє читачеві створити віртуальну хронологію подій роману.

Символи роману. У тексті роману використовується безліч символів, які читачі можуть помітити відразу, але є й менш очевидні символи. У нашому дослідженні спробуємо проаналізувати символізм повторюваних імен, золотих рибок і творів Мелькіадеса.

Імена у романі повторюються протягом семи поколінь сім'ї Буендіа, що вказує на те, що доля та особи персонажів повторюються так само. У цьому контексті найкращим прикладом є спостереження Урсули Ігуаран. Протягом довгої історії сім'ї постійне повторення імен змусило її (Урсулу) зробити деякі висновки, які, здавалося, були безперечними. У той час як Ауреліано були замкнутими, але з яким розумом, Хосе Аркадіо були імпульсивними та заповзятливими, але вони були відзначені трагічним знаком [46, с. 93].

Урсула помічає, що у Макондо чоловіків з кількох поколінь звать або Хосе Аркадіо, або Ауреліано. Ім'я Хосе Аркадіо символізує чоловіка з сильним тілом та трагічною смертю, а ім'я Ауреліано позначає схильність до самотності, пристрасть до знань та надприродні здібності. Те саме і з жіночими іменами Урсула, Амаранта і Ремедіос, які повторюються протягом роману в тій самій або різних формах. Іронічний вислів Пілар Тернери полягає в тому, що їй не потрібно

читати лінії на долонях Буендіа, щоб передбачити його долю. Ця циклічність імен допомагає читачеві вгадати майбутнє персонажа.

Протягом усього роману спостерігаємо символічних маленьких золотих рибок, яких виготовляє полковник Ауреліано Буендіа. Читач спостерігає періодичні події у житті людей, які у Макондо мають можливість використати свою владу для інвестицій та виробництва. Як у випадку з полковником Ауреліано Буендіа, який відмовився від довічної пенсії, запропонованої йому після війни, і до старості заробляв на життя маленькими золотими рибками, яких виготовляв у своїй майстерні в Макондо [46, с. 56].

До війни полковник Ауреліано Буендіа мав успішну роботу ювеліра. Він робив крихітних декоративних рибок із золота, що було частиною доходу у домі Буендіа. Після війни сталося протилежне: він вирішив не продавати їх, продовжуючи виготовляти по дві рибки на день, а коли їх ставало двадцять п'ять, – переплавляв їх і починав все наново [46, с. 131]. Тобто золоті рибки стали своєрідним способом змарнувати час. Полковник продовжував робити те саме, поки не помер. Тому ця робота є символічною для полковника Ауреліано в Макондо. Насамкінець він дав кожному зі своїх сімнадцяти синів по маленькій золотій рибці, вказуючи на те, що вони є його слідом, який він залишив у світі.

Ще одним важливим символом у романі є твори Мелькіадеса. Кожних кілька років група мандрівних циганів прибуває до Макондо. Найважливішим з групи є кремезний циган з неслухняною бородою та худими руками, який представився як Мелькіадес. Персонаж Мелькіадеса знайомить Макондо з багатьма казковими речами. Цигани в романі представляють знання, тому що вони доставляють наукові винаходи до села, в яке вони привезли телескоп і збільшувальне скло розміром з барабан, килими-літаки, магніти, лід та алхімічну лабораторію. Надлюдина Мелькіадес насправді пише історію Макондо. Рукописи, які розповідають історію життя кожної людини в сім'ї Буендіа, на перший погляд, не розкривають жодної з таємниць. Однак, все пояснюється наприкінці, коли Ауреліано Бабілонья дізнається, що його доля була написана на пергаментях Мелькіадеса, іншими словами наприкінці існування роду Буендіа

[46, с. 200]. Зрештою, символи, які Г. Г. Маркес включає в книгу, демонструють містичну та естетичну роль і надають їй значної літературної насиченості.

Алегорія як літературний прийом – це двопланове художнє зображення, яке базується на приховуванні реальних осіб, явищ і предметів під певними художніми образами з відповідними асоціаціями та характерними ознаками приховуваного, за допомогою якого художній твір розуміється на двох різних рівнях. На одному рівні він розповідає історію так, як вона написана, а на іншому розуміється глибший зміст задуму письменника [4, с.132].

«Сто років самотності» – це потужна алегорія історії Латинської Америки, зокрема Колумбії. Оповідь торкається багатьох основних проблем у неспокійній історії регіону: диктатури, мачизму (від ісп. «macho», вияв сексизму в повсякденній культурі, що полягає у підкресленні чоловічого домінування над жінками, зверхньо-зневажливого ставленні до них), повстання, влади, епідемії та політичного насильства. Використання Г. Г. Маркесом художнього методу «магічного реалізму» вважається цілою метаморфічною фігурацією. Алегорія з'являється у тексті завдяки всеосяжному кодуванню Мелькіадесом історії Макондо у пророчих пергаментях.

Таким чином, магічний реалізм у романі Маркеса в основному є оборонною позицією по відношенню до деспотичного режиму. Це створює свій власний демонічний сценарій, одухотворяючи вірування та думки людей. Отже, зникнення Макондо разом із розшифровкою пергаментів Мелькіадеса – це більше, ніж функціональні події у фантастичній історії. Скоріше це також алегорія смерті прагнення репресивних держав, зокрема проблеми зникнення як політичної стратегії чи державної політики [31, с. 71].

Свідчення того, що автор художнього твору додає існування чогось, що не могло бути насправді, є зворотною картиною політичних репресій. Тому безслідне зникнення Макондо можна вважати закодованою історією колумбійської політичної боротьби. Існування ліберальної та консервативної партій у романі – це спосіб, у який Г. Г. Маркес прагне візуалізувати реальну політичну ситуацію в Колумбії. Політична програма ліберальної партії

відображається у несправедливих умовах, створених для населення Макондо. Пізніше молодий Ауреліано Буендіа очолив повстання проти консервативного уряду, що підтримувався землевласниками. Він стверджував, що ліберали були масонами, поганими людьми, які хотіли вішати священиків, реєструвати цивільні шлюби та розлучення, визнавати права незаконнонароджених дітей і розділити країну, утворивши федеральну систему, яка забрала б повноваження у верховної влади. Консерватори, які отримали свою владу безпосередньо від Бога, пропонували встановити громадський порядок і сімейну мораль. Вони були захисниками віри Христа, принципу влади і не були готові припустити, щоб країна була поділена на автономні адміністративні одиниці [46, с. 52].

Зазначене вище демонструє основні доктрини обох партій – ліберальної та консервативної. Перша визнавала цивільний шлюб і права «незаконнонароджених» дітей, тоді як друга брала свій початок від Бога та заохочувала мораль. Спочатку полковник Ауреліано вірить у принципи консерваторів, але пізніше його шокують маніпуляції на виборах.

Таким чином, весь роман функціонує як алегорія людської історії в цілому і латиноамериканської зокрема. Крім того, він є розширеним описом людської природи.

Передбачення – це літературний прийом, що передбачає використання автором натяків чи підказок для прогнозування майбутніх подій чи розвитку сюжету. У романі «Сто років самотності» розповідь починається із передбачення смерті полковника Ауреліано. Напочатку роману читач стає свідком своєрідного флешбеку, коли полковник Ауреліано Буендіа постає перед групою стрільців. Під час очікування на розстріл у нього виникають ностальгічні спогади з дитинства. Таким чином, передбачення використовується як засіб підкреслення одночасності і неминучості подій. Цей приклад також можна розглядати як мотив пам'яті.

Інший приклад передбачення з'являється в судженні Фернанди дель Карпіо про Маурісіо Бабілонью: «Ви можете бачити на його обличчі, що він помре» [46, с. 141]. Хоча вона не знає, що він є таємним коханцем Меме, це передбачення

розкривається наприкінці глави 14, коли Фернанда стріляє в нього та вмирає. Таким чином, передбачення додає захоплювальний сенс у перебіг подій роману, стимулюючи очікування читача.

Зробимо висновок, що Г. Г. Маркес використовує визначний оповідальний стиль у романі «Сто років самотності», який характеризується опорою на уяву, суб'єктивність, свободу думки та висловлювання та ідеалізацію природи. Елементи магічного реалізму, такі як часові зсуви, символічні образи, алегорія та передбачення, створюють захопливу образну сагу у її політичних та соціальних проявах.

2.3 Методичні рекомендації щодо вивчення творчості Габріеля Гарсії Маркеса в 11-х класах закладів загальної середньої освіти

Творчість Габріеля Гарсії Маркеса вивчається в 11-х класах закладів загальної середньої освіти за навчальними програмами рівня стандарту та профільного рівня на прикладі його оповідання «Стариган із крилами». Роман «Сто років самотності» рекомендований для уроків позакласного читання і уроків із резервного часу.

Відповідно до навчальної програми, на опрацювання виносяться такі підтеми:

1. Коротка біографія митця, лауреата Нобелівської премії.
2. Особливості «магічного реалізму» Габріеля Гарсія Маркеса.
3. Поєднання реального і фантастичного у творі Габріеля Гарсія Маркеса «Стариган із крилами».
4. Зображення моральної деградації людства.
5. Символічне значення образу янгола.
6. Ідея прагнення до духовного вдосконалення, морального відродження та повернення до вічних цінностей [8; 9].

Розглянемо роль магічного реалізму як освітньо-виховного інструменту під час вивчення зарубіжної літератури в 11-му класі. Отже, магічний реалізм – це художній метод, який використовується як освітній інструмент під час вивчення

особливостей літератури країн Латинської Америки. Завдяки літературним творам, таким як оповідання «Стариган зіз крилами», роман «Сто років самотності» Габріеля Гарсія Маркеса, учні поринають у світ, де фантастичне та повсякденне майстерно переплітаються. Магічний реалізм дозволяє учням розвивати свою уяву та творчі здібності. Він дає можливість досліджувати нові горизонти, занурюючись в оповідь, що кидає виклик звичним законам реальності.

Крім того, магічний реалізм – ефективний інструмент для вивчення латиноамериканської культури. Твори, що належать до цього літературного спрямування, зазвичай розгортаються у конкретному історичному та географічному контексті Латинської Америки. Завдяки їм учні можуть заглибитись у традиції, звичаї та вірування регіону, що сприятиме формуванню поваги та розуміння культурної різноманітності.

Використання художнього методу магічного реалізму з освітньо-виховною метою може допомогти викликати в учнів інтерес до читання і письма. Як форма літератури, що кидає виклик оповідальним умовностям, магічний реалізм стимулює цікавість та критичне мислення. Учні можуть навчитися аналізувати та інтерпретувати метафори та символи, присутні у цих літературних творах, тим самим розвиваючи свої навички розуміння прочитаного.

Магічний реалізм у латиноамериканській літературі виконує важливу виховну функцію. Шляхом злиття фантастичних і реалістичних елементів письменники кидають виклик усталеним уявленням про реальність і спонукають читачів поставити під сумнів власний культурний і соціальний контекст. Це заохочує критичні роздуми та розширює кругозір учнів, допомагаючи їм зрозуміти різні точки зору та реальності.

Магічний реалізм у латиноамериканській літературі стимулює уяву та творчі здібності учнів. Досліджуючи альтернативні світи та фантастичних персонажів, письменники пробуджують цікавість та здатність винаходити нові можливості. Це заохочує нестандартне мислення та оригінальність у вирішенні проблем – навички, які необхідні в освіті та житті в цілому.

Латиноамериканська література з елементами магічного реалізму мала значний вплив на міжнародному рівні. Такі автори, як Габріель Гарсія Маркес, Ісабель Альєнде і Хуліо Кортасар, досягли світового визнання завдяки своїм роботам, що поєднують у собі магічний реалізм. Ознайомлення учнів з їх творчістю дає їм можливість вивчити та оцінити культурний внесок Латинської Америки у глобальному контексті.

Читання творів з елементами магічного реалізму дозволяє учням розвинути здатність представляти нетрадиційні декорації та персонажів, занурюючись у уявні світи та досліджуючи нові можливості розповіді. Крім того, магічний реалізм збагачує словниковий запас і стимулює лінгвістичну творчість, запроваджуючи абстрактніші поняття та дивовижні метафори.

Так само магічний реалізм сприяє міркуванню про соціальні та політичні проблеми, властиві Латинській Америці, таких як диктатура, соціальна несправедливість чи нерівність, у новій та привабливій формі. Це дозволяє учням розширити своє критичне бачення і поставити під сумнів реальність, яка їх оточує.

У класі навички використання елементів магічного реалізму можна розвивати за допомогою занять, що стимулюють творчість та уяву. Наприклад, учні можуть писати короткі оповідання або створювати свої власні історії з фантастичними та реалістичними елементами одночасно. Також можна організовувати позакласні театральні вистави фрагментів літературних творів цього жанру або навіть художні виставки, натхненні магічним реалізмом.

Використання літератури магічного реалізму у класі може стати ефективним способом спонукати учнів задуматися про соціальні та культурні теми, представлені у творах. Цей літературний метод поєднує в собі фантастичні та магічні елементи з повсякденними та реальними ситуаціями, створюючи тим самим простір, що сприяє аналізу різних реальностей.

Щоб спонукати учні до аналізу проблематики магічного реалізму, важливо виконати кілька ключових кроків:

1. Вибір відповідних творів: необхідно обирати твори магічного реалізму, що піднімають актуальні для учнів тем, такі як ідентичність, соціальна несправедливість, влада, історія або взаємозв'язок між магією і реальністю. У зарубіжній педагогічній практиці використовуються роман «Сто років самотності» Габріеля Гарсія Маркеса, роман «Педро Парамо» Хуана Рульфо або роман «Будинок духів» Ізабель Альєнде.

2. Читання під наглядом учителя: під час читання важливо супроводжувати учнів, ставлячи навідні питання, які змушують їх задуматися про елементи магічного реалізму, присутніх у творі, а також про соціальні та культурні проблеми, які піднімаються автором. Це можна зробити за допомогою спільного читання, дискусій у класі або виконання письмових та аналітичних завдань.

3. Критичний аналіз. Після закінчення читання важливо організувати дискусію у класі, щоб учні висловили свої думки та інтерпретації з порушених тем. Можуть бути задані провокаційні питання, які спонукають нас поставити під сумнів реальність, представлену у творі, та її зв'язок із сучасним суспільством.

4. Зв'язки із реальним світом. Важливо пов'язати теми та проблеми, які є у творі, з повсякденними ситуаціями та реаліями. Це дозволить учням зрозуміти, чому порушені проблеми, як і раніше, актуальні в сучасному суспільстві, і сприятиме їхньому критичному сприйняттю навколишнього світу.

5. Творча діяльність. Щоб поглибити роздуми, можна запропонувати учням творчу діяльність, наприклад, написати оповідання або створити ілюстрації, що відображають теми та елементи магічного реалізму, присутні у творі. Це допоможе учням поглибити розуміння та вираження порушених тем.

Відповідно до навчальної програми із зарубіжної літератури в 11-му класі та визначеної нами ролі художнього методу магічного реалізму як освітньо-виховного інструменту під час вивчення зарубіжної літератури пропонуємо короткі методичні рекомендації до планування уроків та організації самостійної роботи учнів під час вивчення особливостей магічного реалізму на матеріалі творчості Габріеля Гарсії Маркеса.

Мета уроків: ознайомити учнів з основними особливостями магічного реалізму як художнього методу в зарубіжній літературі на матеріалі оповідань латиноамериканського письменника Габрієля Гарсії Маркеса.

Зміст уроків: Короткі відомості про життя митця, лауреата Нобелівської премії. Специфіка «магічного реалізму» Маркеса. Синтез реального і фантастичного в оповіданні «Стариган із крилами». Відображення моральної деградації людства. Символічний зміст образу янгола. Ідея прагнення до внутрішнього вдосконалення, морального відродження, повернення до вічних цінностей.

Заплановані результати навчання. Учні мають навчитися:

- визначати поняття «магічний реалізм», порівнюючи його з реалізмом та інші літературними жанрами;
- виявляти та характеризувати ознаки магічного реалізму Латинської Америки; визначити певні аспекти латиноамериканської / колумбійської культури через творчість Г. Г. Маркеса.

Матеріали та ресурси:

- роздатковий матеріал з прикладами використання елементів магічного реалізму;
- копії оповідань «Стариган з крилами» та «Монолог Ізабель, що дивиться на дощ у Макондо» Габрієля Гарсія Маркеса;
- географічні карти Латинської Америки та Колумбії;
- тематичний відеоматеріал: Всеукраїнська школа онлайн. 11 клас. Зарубіжна література. Габріель Гарсія Маркес «Стариган із крилами» [7].

Обсяг навчального навантаження: 2 академічні години (згідно з навчальною програмою).

Перший етап. Вступне слово: короткий огляд магічного реалізму як художнього методу. Щоб підготуватися до подальших обговорень, було б корисно дати короткий вступ до географії та культури Латинської Америки, використовуючи географічні карти як допоміжні засоби. Обговорюючи магічний реалізм, необхідно навести приклад твору, написаного з використанням його

елементів. Це може бути коротке оповідання Г. Г. Маркеса «Стариган із крилами» чи «Монолог Ізабель, що дивиться на дощ у Макондо» або твір (уривок твору) будь-якого іншого представника латиноамериканської літератури.

Практичне завдання. Відповіді учнів на запитання. Важливо з'ясувати, які ознаки методу магічного реалізму вони знаходять в аналізованому творі. Можна звернутися до роздавального матеріалу, що ілюструє порівняльну характеристику магічного реалізму та реалізму. Учні мають вказати на відмінності, які вони помічають.

Другий етап. Обговорення магічного реалізму у Латинській Америці з погляду його унікальності, опори на забобони, міфи та елементи часу. Можливе використання протиставлення магічного реалізму іншим жанрам, таким як сюрреалістична фантастика та / або наукова фантастика або будь-який інший жанр на вибір.

Практичне завдання. Робота у групах з використанням роздруківок з уривками творів. Визначення елементів магічного реалізму та елементів сюрреалізму. Обговорення результатів з усім класом та формулювання висновків.

Третій етап. Короткий вступ про життя та творчість Габріеля Гарсії Маркеса. Перегляд навчального відеоматеріалу про Габріеля Гарсія Маркеса і магічний реалізм. Наступне обговорення відеоматеріалу, перевірка його розуміння шляхом відповідей на запитання. Висвітлення найважливіших моментів відеоматеріалу. Рекомендовано згадати про ресурси, з яких він черпав ідеї для своїх оповідань.

Практичне завдання. Написання невеличкої письмової роботи про те, що учні розуміють під магічним реалізмом після перегляду відео.

Четвертий етап. Самостійне читання одного чи двох оповідань Г. Г. Маркеса:

- «Стариган із крилами» (за програмою);
- «Монолог Ізабель, що спостерігає за дощем у Макондо» (позакласне читання).

П'ятий етап. Обговорення оповідання «Стариган із крилами». Визначення елементів магічного реалізму у тексті (це можна зробити індивідуально або в групах). Індивідуальне виконання дозволяє кожному учневі інтерпретувати матеріал самостійно. Аналіз із класом актуальності кожного з прикладів. Обговорення способів поєднання реального і фантастичного у творі, засобів відображення моральної деградації людства. Характеристика символічності змісту образу янгола. Висвітлення головних ідей оповідання – прагнення до внутрішнього вдосконалення, морального відродження, повернення до вічних цінностей. Аналіз оповідання «Монолог Ізабель, що спостерігає за дощем у Макондо» можна винести на самостійну роботу.

Практичне завдання. Письмове занотовування прикладів використання елементів магічного реалізму у творчості Г. Г. Маркеса.

Відповідно до запропонованих етапів роботи розроблено і подано у додатках А і Б плани-конспекти уроків із зарубіжної літератури за творчістю Г. Г. Маркеса для учнів 11-го класу ЗЗСО. Перший урок присвячено життєвому і творчому шляху Г. Г. Маркеса. Темою другого уроку є магічний реалізм та філософський зміст оповідання Г. Г. Маркеса «Стариган із крилами».

На наш погляд, вивчення «магічного реалізму» як художнього методу у зарубіжній літературі другої половини ХХ століття на прикладі творчості Г. Г. Маркеса відповідно до запропонованих нами методичних рекомендацій сприятиме досягненню запланованих результатів навчання, зокрема:

- насамперед, сприятиме розвитку уяви та творчості учнів. Читання оповідань «Стариган із крилами», «Монолог Ізабель, що спостерігає за дощем у Макондо», роману «Сто років самотності» (позакласне читання), в яких фантастичне поєднується із повсякденним, заохочуватиме учнів мріяти, досліджувати нові світи та відкривати свій розум несподіваному. Це дозволить їм розвивати здатність мислити по-новому, знаходити різні рішення та бачити речі з різних точок зору;

- по-друге, магічний реалізм сприятиме розвитку в учнів навичок критичного мислення. Зустрічаючи дивні та фантастичні ситуації та персонажів,

учні вчитимуться ставити під сумнів і аналізувати усталені розповіді. Завдяки інтерпретації символів та метафор, присутніх у цих творах, вони зможуть зрозуміти та поміркувати над глибшими аспектами реальності;

- по-третє, аналіз елементів магічного реалізму сприятиме розвитку навичок літературного аналізу загалом. Учні матимуть можливість вивчити структуру оповідання, літературні прийоми та тематику, що піднімається авторами. Вони зможуть визначити, як у творі реалізується художній метод магічного реалізму, проаналізувати персонажів та їхню мотивацію, а також поміркувати над посланням, яке автор намагається передати за допомогою цього методу.

Отже, зробимо висновок, що використання магічного реалізму як освітньо-виховного інструменту під час вивчення зарубіжної літератури в 11-му класі на прикладі творчості Г. Г. Маркеса як визначного представника латиноамериканської літератури дає певні переваги. Це допомагає розвивати уяву, стимулює критичне мислення та сприяє літературному аналізу. Ці навички мають важливе значення для особистого та навчального розвитку учнів, оскільки дозволяють їм стикатися зі складними ситуаціями, розмірковувати над ними та знаходити нові перспективи.

Магічний реалізм стає потужним інструментом в освітньо-виховному процесі, оскільки дозволяє учням досліджувати уявні та фантастичні світи, одночасно розуміючи і ставлячи під сумнів свою власну реальність. Читаючи латиноамериканські літературні твори, у яких використовується цей метод, учні можуть розвивати свої творчі здібності та аналітичні навички. Крім того, магічний реалізм допомагає їм розширити свій культурний світогляд, занурюючись у багатство латиноамериканської оповіді.

ВИСНОВКИ

1. Відповідно до першого завдання дослідження з'ясовано сутність магічного реалізму як напряму в зарубіжній літературі другої половини ХХ століття, літературного стилю і особливого типу художнього методу, в якому фантастичне (магічне) органічно вписане в плин реальних подій і явищ, є частиною художнього світу; незвичайні речі не викликають у персонажів, героїв здивування; лінія часу або зникає зовсім, або вбирає в себе форми циклічного (міфологічного) часу, або ж піддається викривленням і нелінійним трансформаціям; активно використовуються міфологічні, фольклорні елементи. Визначено найважливіші ознаки цього методу: гібридність (поєднання різних множинних ліній, переплетення жанрів, сюжетів та періодів, уникнення часових та просторових рамок); іронія (гострі іронічні тексти написані шляхом перевизначення магічної реалістичної розповіді для складних інтерпретацій, відчуття дискомфорту, дистанціювання індивіда від стандартних переконань, позбавлення відчуття приналежності до певної суспільної групи); поєднання надприродного та природного (події не завжди пояснюються універсальними законами чи логікою; використання магічних елементів – метаморфози, уособлення, алегорії та ін.; сюжет дає читачеві відчуття знаходження всередині головоломки або лабіринту); нелінійність та циклічність часу (час непередбачуваний; він повертається назад, рухається вперед, скаче чи стоїть на місці). Твори, написані з використанням художнього методу магічного реалізму, висвітлюють такі теми: національна ідентичність (магічний реалізм вважається інструментом пошуку латиноамериканської ідентичності за допомогою повернення до міфів та історій Латинської Америки); магія та міф (переосмислення авторського бачення, заклинання, знаки, використання надприродних, чудернацьких та фантастичних елементів розглядається як інструмент пошуку визначної латиноамериканської ідентичності – корінної, колоніальної чи сучасної); ставлення реальності під сумнів (протиріччя та невідповідності між реальним і нереальним змушують читача сумніватися у

своєму розумінні світу загалом). В Центральній Америці поняття «магічного реалізму» з'явилося у 1940-х роках, а з 1955 року воно поширилося в Латинській Америці. Діставшись вперше до Латинської Америки, цей метод став застосовуватись романістами, такими як Алехо Карпентьєр («Хвала Богу», «Царство від світу цього», «Втрачені кроки», «Вибух у соборі», «Весна священна» та короткий роман «Арфа і тінь»), Мігель Анхель Астуріас («Маїсові люди»), Габріель Гарсія Маркес («Кохання під час холери», «Осінь патріарха», «Сто років самотності», «Полковнику ніхто не пише»), Ісабель Альєнде («Будинок духів», «Єва Луна», «Паула», «Афродіта»), Хуліо Кортасар («Виграші», «Гра в класики», «Останній раунд», «Книга Мануеля»), Карлос Фуентес («Край найпрозорішого повітря», «Чиста совість», «Смерть Артеміо Круса», «Священна зона», «Зміна шкіри»).

2. Магічний політизм (зображення політичних реалій за допомогою використання магічно-фантастичних елементів) у творчості Г. Г. Маркеса відображає його глибокий зв'язок із політичною, історичною та культурною реальністю Латинської Америки, зокрема його батьківщини – Колумбії. Він був активним учасником політичного життя, працював журналістом у часи репресій і політичних потрясінь, що значно вплинуло на його погляди й літературний стиль. Письменник акцентує увагу на небезпеці забуття історії та маніпуляцій фактами, які пригнічують цілі групи людей, позбавляючи їхнього голосу. У таких творах, як «Осінь патріарха», «Сто років самотності» автор критикує колоніалізм, імперіалізм та корумпованість влади, підкреслюючи залежність Латинської Америки від зовнішніх сил, зокрема США. В оповіданні «Найвродливіший у світі потопельник» йде мова про важливість власної історії та її зв'язку з подіями минулого. Доброта і любов, виявлені жителями села до утопленика, на тлі колумбійської історії різко контрастують із насильством і жорстокістю, властивими більшій частині минулого Колумбії. Захоплений ідеями соціальної рівності, Г. Г. Маркес на початку підтримував Кубинську революцію й соціалізм, але згодом зіткнувся з реальністю репресій на Кубі та інших соціалістичних режимів. Водночас він залишався критиком американського імперіалізму та

комерціалізації. Художня література Г. Г. Маркеса через метафори та символи звертає увагу на історичну відповідальність, важливість пам'яті та необхідність боротьби за культурну та економічну незалежність регіону. Г. Г. Маркес у збірці «Дивні пілігрими» через історії латиноамериканців у Європі досліджує теми відчуженості, ідентичності, віри та меж між фактом і вигадкою. Магічний реалізм у цих оповіданнях стирає грані між буденним і надзвичайним (в оповіданні «Свята» тіло дитини залишається нетлінним, а в оповіданні «Світло як вода» світло набуває властивостей рідини). Сюжети часто торкаються екзистенційних питань і викликають у читачів вагання між раціональним і чудесним. У всіх оповіданнях збірки «Дивні пілігрими» латиноамериканські персонажі, переорієнтувавшись на чужій землі, стикаються з труднощами адаптації до незнайомого середовища. Автор, опираючись на журналістські факти, змішує історичні реалії з вигадкою, порушуючи традиційні уявлення про час, простір і ідентичність. Збірка «Дивні пілігрими» відображає глибокий зв'язок між життєвим досвідом Г. Г. Маркеса та його творчістю.

3. Відповідно до третього завдання дослідження визначено особливості використання елементів магічного реалізму в оповіданні «Стариган із крилами» та романі «Сто років самотності». В оповіданні «Стариган із крилами» ознаки магічного реалізму представлені поєднанням реальних і фантастичних елементів, які сприймається як щось дивне, але при цьому буденне (старий чоловіком із крилами), виразною метафоричністю, схильністю до символічних узагальнень та притчового стилю, а також несподіваними, нелогічними поворотами сюжету. Тут магічне пов'язане з реальними соціальними та культурними проблемами. До проблематики оповідання віднесено духовне падіння суспільства, моральну деградація людства, проблему вибору, байдужості та нестачі співчуття до ближнього, сенсу людського існування тощо. Роман «Сто років самотності» Г. Г. Маркеса є класичним прикладом магічного реалізму, де магія зливається з реальністю, створюючи багатопланову оповідь, що досліджує соціальні, політичні та культурні проблеми Латинської Америки. Г. Г. Маркес використав художній метод магічного реалізму на фоні історичних та політичних

подій, піднімаючи одні з найскладніших та найважливіших тем. Він звертається до своєї заявленої тематики в потоці оповіді подій та описів персонажів роману «Сто років самотності». Найголовнішими темами роману є ідентичність (як індивідуальна, так і колективна), самотність (не лише фізична ізоляція, а й глибока психологічна відчуженість, спричинена внутрішніми конфліктами персонажів), моральні норми, пристойність, сексуальність, інцест як символ відчуження та нездатності уникнути помилок попередніх поколінь, переплетення магічного з реальністю як норма повсякденного життя, політичний контекст. До елементів магічного реалізму роману віднесено одночасне функціонування традиційних (лінійних) та циклічних (нелінійних) часових структур (властивість часу переміщуватися вперед і назад з минулого до майбутнього, стояти на місці); символічність образів (повторюваність імен головних героїв з покоління до покоління, золоті рибки полковника Ауреліано Буендіа, твори Мелькіадеса), алегорія в зображенні історії Латинської Америки, зокрема Колумбії, її основних проблем: диктатури, мачизму, повстання, епідемії та політичного насильства; передбачення, що полягає у використанні автором натяків чи підказок для прогнозування майбутніх подій та розвитку сюжету.

4. Згідно з поставленим четвертим завданням, визначено освітньо-виховний вплив магічного реалізму на учнів 11-х класів у контексті вивчення літературної творчості Г. Г. Маркеса. З'ясовано, що поєднання реалістичних та фантастичних елементів дозволяє учням розвивати уяву, творчі здібності, оригінальність та критичність мислення. На прикладі творів Г. Г. Маркеса, таких як «Стариган з крилами» та «Сто років самотності» школярі знайомляться з нетрадиційними оповідями, які кидають виклик звичним уявленням про реальність. Вивчення магічного реалізму сприяє розумінню латиноамериканської культури, оскільки твори цього напрямку розкривають історичні, географічні та соціальні контексти регіону. Це допомагає формувати повагу до культурної різноманітності, розвиває інтерес до читання й письма, а також стимулює аналіз метафор і символів. Окрім цього, магічний реалізм допомагає розглядати важливі соціальні та політичні проблеми, характерні для Латинської Америки, зокрема

диктатуру, соціальну несправедливість і нерівність, у доступній та інтригуючій формі. Завдяки цьому учні отримують можливість розширити свій світогляд і переосмислити власний соціальний контекст. Таким чином, магічний реалізм стає не лише літературним феноменом, а й потужним інструментом для розвитку особистості та культурного обміну. Сформульовано методичні рекомендації щодо вивчення творчості Г. Г. Маркеса в 11-х класах на прикладі оповідань «Стариган із крилами» та «Монолог Ізабель, що спостерігає за дощем у Макондо», що сприятимуть досягненню таких результатів навчання: формування в учнів уміння визначати поняття «магічний реалізм», порівнювати його з реалізмом та іншими літературними жанрами; здатності до літературного аналізу, виявлення ознак (елементів) магічного реалізму в літературних творах; розвиток уміння характеризувати особливості латиноамериканської (колумбійської) культури через творчість Г. Г. Маркеса; стимулювання уяви, творчих здібностей та критичного мислення; мотивування до читання творів зарубіжної літератури. Розроблено плани-конспекти двох уроків із зарубіжної літератури за творчістю Г. Г. Маркеса для учнів 11-го класу.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ПОСИЛАННЯ

1. Габріель Гарсія Маркес: автор магічного реалізму. *Greelane*. 2020. URL: <https://www.greelane.com/uk/biography-of-gabriel-garcia-marquez-4179046> (дата звернення: 10.09.2024).
2. Габріель Гарсія Маркес: творець літературних феєрій. *BBC News Україна*. 2019. URL: https://www.bbc.com/ukrainian/entertainment/2014/04/140404_obit_gabriel_garcia_marks_ (дата звернення: 09.09.2024).
3. Грищенко Л. Від історії людства до історії духовності. Матеріали до вивчення роману Г. Г. Маркеса «Сто років самотності». *Всесвітня література та культура*. 2001. № 5. С. 41 – 44.
4. Давиденко Г. Й., Стрельчук Г. М., Гричаник Н. І. Історія зарубіжної літератури ХХ століття: навч. посібник. К.: Центр учбової літератури, 2009. 488 с.
5. Дипломна робота магістра : методичні вказівки щодо її написання та оформлення для студентів спеціальності 014 Середня освіта (за предметними спеціальностями) освітньо-професійної програми «Середня освіта. Англійська мова і література» / Н. М. Бідюк, С. В. Король, О. В. Орловська. Хмельницький: ХНУ, 2022. 50 с.
6. Дітькова С. Ю. Приречені на самотність. До вивчення роману Г. Г. Маркеса «Сто років самотності». *Всесвітня література та культура*. 2005. № 9. С. 13-18.
7. Зарубіжна література. Габріель Гарсія Маркес. «Стариган із крилами» (навчальний відеоматеріал). *Всеукраїнська школа онлайн*. 2022. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=S5F5xLU5khM> (дата звернення: 11.11.2024).
8. Зарубіжна література. 10 – 11 класи. Профільний рівень. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Затверджено та надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698).

9. Зарубіжна література. 10 – 11 класи. Рівень стандарту. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Затверджено та надано гриф «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України» (наказ Міністерства освіти і науки України від 03 серпня 2022 року № 698).

10. Історія зарубіжної літератури ХХ ст.: навчальний посібник / за ред. В. І. Кузьменка. К.: Академія, 2010. 496 с.

11. Кабкова О.В. Коли відлітають ангели... (Проблемний аналіз новели Г. Г. Маркеса «Стариган з крилами»). *Всесвітня література*. 20188. № 12. С. 15-17.

12. Магічний реалізм. *Енциклопедія сучасної освіти*. URL: <https://www.esu.com.ua/article-60224> (дата звернення: 02.08.2024).

13. Магічний реалізм Маркеса: 5 творів для знайомства з автором. *Vogue UA*. 2024. URL: <https://vogue.ua/article/culture/knigi/magichniy-realizm-markesa-5-tvoriv-dlya-znayomstva-z-avtorom-51540.html> (дата звернення 05.08.2024).

14. Маркес Г. Г. Кохання під час холери. *УкрЛіб: Бібліотека зарубіжної літератури*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3626> (дата звернення: 23.09.2024).

15. Маркес Г. Г. Незабутній день Балтазара. *УкрЛіб: Бібліотека зарубіжної літератури*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=8665> (дата звернення: 26.09.2024).

16. Маркес Г. Г. Осінь патріарха. *УкрЛіб: Бібліотека зарубіжної літератури*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3628> (дата звернення: 20.08.2024).

17. Маркес Г. Г. Стариган із крилами. *УкрЛіб: Бібліотека зарубіжної літератури*. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=118> (дата звернення: 15.08.2024).

18. Нев'ярович Н. Ю. Основні риси поезики «магічного реалізму» (На матеріалі оповідання Г. Г. Маркеса «Стариган з крилами»). *Всесвітня література*. 2006. № 6. С. 4-7.

19. П'єрнас А. Найкращі книги магічного реалізму. *Actualidadliteratura*. URL: <https://uk.actualidadliteratura.com/> (дата звернення 02.08.2024).

20. Помбо Ф. Р. Як «Сто років самотності змінили світ». *BBC News Україна*. 2018. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-cul-44360186> (дата звернення: 10.10.2024).
21. Ячменьова М. М. Магічний реалізм як дискурс постмодернізму. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2006. №26. С. 155-158.
22. Aldea E. *Magical Realism and Deleuze: The Indiscernibility of Difference in Postcolonial Literature*. Continuum Literary Studies, 2011. 194 p.
23. Alejo Carpentier: 1904-1980: Writer Biography. *JRank Articles*. URL: <https://biography.jrank.org/pages/3566/Carpentier-Alejo-1904-1980-Writer.html> (дата звернення: 13.10.2024).
24. Asoluka C. *Gabriel García Márquez and Magical Realism. Book Analysis*. URL: <https://bookanalysis.com/gabriel-garcia-marquez/magical-realism/> (дата звернення: 25.08.2024).
25. Bell-Villada G. H. *Garcia Marquez: The Man and His Work*. Chapel Hill: The University of North Carolina Press, 2018. 280 p.
26. Bodtorf-Clark G. *The Concurrence of Journalism and Literature: Gabriel Garcia Marquez. A Synergy of Styles: Art and Artifact in Gabriel Garcia Marquez*. Lanham, MD: University Press of America, 1999. P. 111-132.
27. Bowers. M. A. *Magic(al) Realism*. New York: Routledge. 2004. 213 p.
28. Briggs M. *The Magic Realism of Gabriel Garcia Marquez*. URL: <https://soundsandcolours.com/articles/colombia/the-magic-realism-of-gabriel-garcia-marquez-4638/> (дата звернення: 15.10.2024).
29. Bushra M., Shaheen N., Andaleeb M., Mukhtar F. Exploring the Elements of Magic Realism in American Literature with Reference to the Works of Gabriel García Márquez in Particularly «One Hundred Years of Solitude». *International Journal of English Language Studies*. 2024. Vol. 6. P. 78-81.
30. Chaia A., Slimani L., Touansa R., Naoua M. *Magical Realism in Gabriel Garcia Marquez's «One Hundred Years of Solitude»: Dissertation Submitted in Partial*

Fulfilment of the Requirements for a Master Degree in Literature and Civilization / Echahid Hamma Lakhdhar University, Eloued. Algeria, 2020. 69 p.

31. Clarke B. *Allegories of Writing: The Subject of Metamorphosis*. State University of New York Press. 2015. URL: books.google.dz/books?id=RAhezkv2OYC&printsec=frontcover#v=onepage&q&f=false (дата звернення: 13.10.2024).

32. Duncan L. L. «Believe in These Things»: Magical Realism's Postmodern Use of Religious Language: Dissertation for Master's Degree in English / The University of Tennessee at Chattanooga, Chattanooga, Tennessee, 2015. 46 p.

33. Faris W. B. *Ordinary Enchantments: Magical Realism and the Remystification of Narrative*. USA: Vanderbilt University Press, 2004. 280 p.

34. Fetters A. The Origins of Gabriel Garcia Marquez's Magic Realism. *The Atlantic*. URL: <https://www.theatlantic.com/entertainment/archive/2014/04/the-origins-of-gabriel-garcia-marquezs-magical-realism/360861/> (дата звернення: 12.08.2024).

35. Gabriel García Márquez. *Britannica*. URL: <https://www.britannica.com/art/Latin-American-literature> (дата звернення: 17.08.2024).

36. Geetha B. J. Magic Realism in Gabriel Garcia Marquez's One Hundred Years of Solitude. *Rupkatha Journal on Interdisciplinary Studies in Humanities*. 2010. Vol. 2. No. 3. URL: <https://rupkatha.com/V2/n3/MagicRealisminMarquez.pdf>.

37. Gonzalez E. R. *The Cambridge History of Latin American Literature*. Cambridge University Press, 2014. 648 p.

38. Hawkesworth M. *Embodied Power: Demystifying Disembodied Politics*. NY: Routledge, 2016. 202 p.

39. Heno I. C. *Magical Politicism: History and Identity in Gabriel García Márquez's Fiction*: MA English Thesis / Seton Hall University. NJ, 2017. URL: <https://scholarship.shu.edu/dissertations/2303> (дата звернення: 09.10.2024).

40. Jaafar J. Magical Realism in Garcia's «One Hundred Years of Solitude» as a Reflection of the Political Climate. *International Journal of Language and Literary Studies*. 2023. Vol. 5(1). P. 346-357.

41. Jorgenson J. Old Men with Wings: One Look at Teaching Magical Realism through Gabriel Garcia Marquez. *Minnesota English Journal*. 2017. Vol. 43. No. 1. P. 152-165.

42. Kandell J. Gabriel García Márquez, Conjuror of Literary Magic, Dies at 87. *The New York Times*. 2014. URL: <https://www.nytimes.com/2014/04/18/books/gabriel-garcia-marquez-literary-pioneer-dies-at-87.html> (дата звернення: 18.08.2024).

43. Mahmud R., Nasrin F., Hasan Md. M. Exploring Magical Realism in Marquez's Strange Pilgrims: A Selected Study. *Research Journal of English Language and Literature*. 2015. Vol. 3. Issue 4. P. 225-231.

44. Márquez G. G. A Very Old Man with Enormous Wings. *Collected Stories*. New York: HarperPerennial, 2011. P. 203-210.

45. Márquez G. G. Monologue of Isabel Watching it Rain in Macondo. *Collected Stories*. New York: HarperPerennial, 2017. P. 89-96.

46. Márquez G. G. One Hundred Years of Solitude. New York: HarperPerennial, 2016. 417 p.

47. Márquez G. G. Strange Pilgrims: Twelve Stories. Penguin Books UK, 2019. 208 p.

48. Márquez G. G. The Handsomest Drowned Man in the World: A Tale for Children. Creative Co, 2015. 10 p.

49. Mendoza P. A. The Fragrance of Guava: Conversation with Gabriel Garcia Marquez. URL: http://www.ranadasgupta.com/notes.asp?note_id=52 (дата звернення: 23.09.2024).

50. Naimi N. Aesthetics and Latino American Artistic Expression: A Case Study of Magical Realism in Gabriel Garcia Marquez's One Hundred Years of Solitude: Thesis submitted for the Doctorate degree in literature / DJilla-Li Liabes Univercity of Sidi Bel Abbes. Algeria, 2017. 202 p.

51. Nedungadi S. Facets Duncan of Magical Realism: PhD thesis / Jain University, Bengaluru, 2015. 230 p. URL: <http://hdl.handle.net/10603/44828>.
52. Nwoye J. N. Myth and magic: A study of the political import of Gabriel Garcia Marquez's «One Hundred Years of Solitude». *Journal of the Nigerian Society of Modern Languages and Literature (JNSMLL)*. 2020. Vol. 14(1). P. 85-100.
53. Pelayo R. Gabriel Garcia Marquez. London: Greenwood Press. 2011. 208 p.
54. Perera A Magical Realism and Politics in Gabriel Garcia Marquez's «One Hundred Years of Solitude». *The Journal of Commonwealth Literature*. 2020. Vol. 55(1). P. 55- 72
55. Ramesh N., Srikanth C. Elements of Magic Realism: A Reading Of Garcia Marquezs' One Hundred Years Of Solitude And Salman Rushdies' Midnight's Children. *International Journal of English Language, Literature and Humanities*. 2014. Vol. 2. Issue 1. P. 328-343.
56. Rave M. E. Magical Realism and Latin America. University of Maine. 2003. URL: https://www.researchgate.net/publication/304126841_Magical_Realism_and_Latin_America (дата звернення: 05.10.2024).
57. Roy D. The Sources of Magic Realism in One Hundred Years of Solitude of Gabriel Garcia Marquez. 2018. *Stamford Journal of English*. Vol. 7; P. 252-262.
58. Ruch A. B. The Modern Word: Gabriel Garcia Marquez. 2003. URL: http://www.themodernword.com/gabo/gabo_biography.html (дата звернення: 22.10.2024).
59. Scott C. The Politics of Magical Realism in Gabriel Garcia Marquez's «One Hundred Years of Solitude». *Modern Language Quarterly*. 2021. Vol. 82(4). P. 451-469.
60. Schroeder S. The Booming Voice of Magical Realism in Latin America. *Rediscovering Magical Realism in the Americas*. Westport: Praeger Publishers, 2004. P. 19-38.

61. Shah S. A. The political implications of magical realism in Gabriel Garcia Marquez's «One Hundred Years of Solitude». *International Journal of English and Comparative Literature Studies*. 2020. Vol. 8(2). P. 20-27.

62. Sickels A. Gabriel García Márquez: Cultural and Historical Contexts. 2010. URL: <https://www.readkong.com/page/gabriel-garcia-marquez-cultural-and-historical-contexts-7440678> (дата звернення: 24.09.2024).

63. Simpkins S. Magical Strategies: The Supplement of Realism. *Twentieth Century Literature*. 2018. P. 140-154.

64. Singh Y. D. The Use of Magical Realism' in the Works of Gabriel Garcia Marquez: A Descriptive Study. *Psychology and Education*. 2018. Vol. 55 No. 1. P. 257-264.

65. Slemon S. Magic Realism as Postcolonial Discourse. *Magical Realism*, 2015. P. 407-426.

66. Sreejith R. A Stylistic study of the selected novels of Gabriel Garcia Marquez. *Journal of Interdisciplinary Cycle Research*. 2020. Vol. 12. Issue 11. P. 102-108.

67. Swanson P. Pop Goes the Boom: One Hundred Years of Solitude and the Latin American New Novel. *Review: Literature and Arts of the Americas*. 2017. Vol. 50(2). P. 162-169.

68. Tearle O. A Summary and Analysis of «A Very Old Man with Enormous Wings» by Gabriel Garcia Marquez. *Interesting Literature*. URL: <https://interestingliterature.com/2023/01/gabriel-garcia-marquez-very-old-man-with-enormous-wings-summary-analysis/> (дата звернення: 11.10.2024).

69. The Handsomest Drowned Man in the World by Gabriel Garcia Marquez. *Encyclopedia.com*. URL: <https://www.encyclopedia.com/education/news-wires-white-papers-and-books/handsomest-drowned-man-world#B> (дата звернення: 12.10.2024).

70. Tiwari M. C. Magic Realism in the Works of Isabel Allende and Gabriel García and Laura Esquivel. *Creative Launcher*. 2021. Vol. 6. No. 5. P. 30–37. URL:

<https://www.redalyc.org/journal/7038/703873561004/html/> (дата звернення: 09.09.2024).

71. Wong A. R., Griffin R. J. Magical Realism and Political Representation in Gabriel Garcia Marquez's «One Hundred Years of Solitude». *Critique: Studies in Contemporary Fiction*, 2021. Vol. 62(2). P. 162-171.

72. Wood M. Gabriel Garcia Marquez: One Hundred Years of Solitude. *Landmarks of World Literature*. Cambridge: Cambridge University Press, 2010. P. 112 – 116.

73. Yasir H. H., Fnteel, H. S. An investigation of the Use of Magical Realism in the Novels of Salman Rushdie and Gabriel Garcia Marquez. *Journal of Asian Multicultural Research for Educational Study*. 2023. Vol. 4 (2). P. 16-23.

74. Zamora L., Faris W. *Magical Realism: Theory, History, Community*. Durham, NC: Duke University Press, 2016. 592 p.

Додаток А

План-конспект уроку із зарубіжної літератури за творчістю Г. Г. Маркеса для 11-го класу

Тема: Життєвий і творчий шлях відомого колумбійського письменника Габріеля Гарсії Маркеса

Мета: формування компетентностей:

1) предметні компетентності:

- *знаннєвий компонент*: знати основні відомості про життя і творчість Г. Гарсії Маркеса; розуміти значення творчості письменника у світовому літературному процесі;

- *діяльнісний компонент*: виявляти й аргументувати жанрові ознаки творів;

- *ціннісний компонент*: робити висновки про значення творчості Г. Гарсії Маркеса для духовного зростання особистості;

2) ключові компетентності:

- *спілкування державною мовою*: тлумачити поняття «магічний реалізм», «національний колорит»;

- *інформаційно-цифрова компетентність*: створювати електронну продукцію (презентації, постери тощо) на основі вивченого матеріалу;

- *уміння вчитися*: використовувати різні джерела довідкової інформації (словники, енциклопедії, он-лайн ресурси) для отримання нових знань;

- *соціальна та громадянська компетентності*: висловлювати думки щодо моральних і соціальних проблем, порушених у творчості Г. Гарсії Маркеса;

- *обізнаність та самовираження у сфері культури*: усвідомлювати цінність національної самобутності, рідної культури і культурного розмаїття світу;

Тип уроку: вивчення нового матеріалу.

Обладнання: портрет письменника, відеопрезентація «Передсмертний лист Габріеля Гарсії Маркеса», відео «Габріель Гарсія Маркес: шлях до успіху», мультимедіа, роздатковий матеріал, презентації «Цікаві факти з життя Габріеля Гарсії Маркеса», «Найяскравіші цитати Габріеля Гарсії Маркеса».

Ми народжуємося й живемо у світі фантастичної реальності

Г. Гарсія Маркес

Хід уроку

I. Підготовка до сприйняття навчальної теми.

Слово вчителя: Сьогодні прекрасний весняний день, він наповнює повітря ароматами землі, молоді зелені, перших квітів. З кожною хвилиною світ довкола змінюється на очах, зігріта сонцем природа оживає та розквітає. Нехай цей прекрасний весняний день надихає нас на творчу співпрацю. (На таці розташовані картки різних кольорів). Оберіть той колір, яким сьогодні ви хотіли би «привітатися», колір, який зараз висловлює настрій. Можливо до кінця уроку у вас зміниться настрій, ви зможете обміняти колір настрою на інший.

II. Мотивація та актуалізація навчальної діяльності

1. Перегляд відеопрезентації «Габріель Гарсія Маркес. Передсмертний лист» (<https://www.youtube.com/watch?v=G9vbaK7dWL8>).

2. Обговорення переглянутої презентації:

2.1. Як ви можете охарактеризувати людину, прослухавши передсмертний лист?

2.2. Які головні риси характеру ви можете виділити у Маркеса?

III. Оголошення теми й мети уроку.

IV. Введення нового навчального матеріалу.

1. Слово вчителя. Остання чверть ХХ сторіччя стала часом небаченого розквіту Латинської Америки. Щоправда, пов'язаного не з матеріальними, а саме з духовними багатствами цього загадкового континенту, який у світовій літературі насамперед асоціюється з ім'ям Габріеля Гарсії Маркеса.

«Я – реаліст, адже вірю, що в латинській Америці все можливо, все реальне... і ця форма реальності може дати дещо нове всесвітній літературі», – сміливо заявляв Габріель Гарсія Маркес – колумбійський письменник і публіцист, лауреат Нобелівської премії 1982 року, один із найяскравіших представників «магічного реалізму».

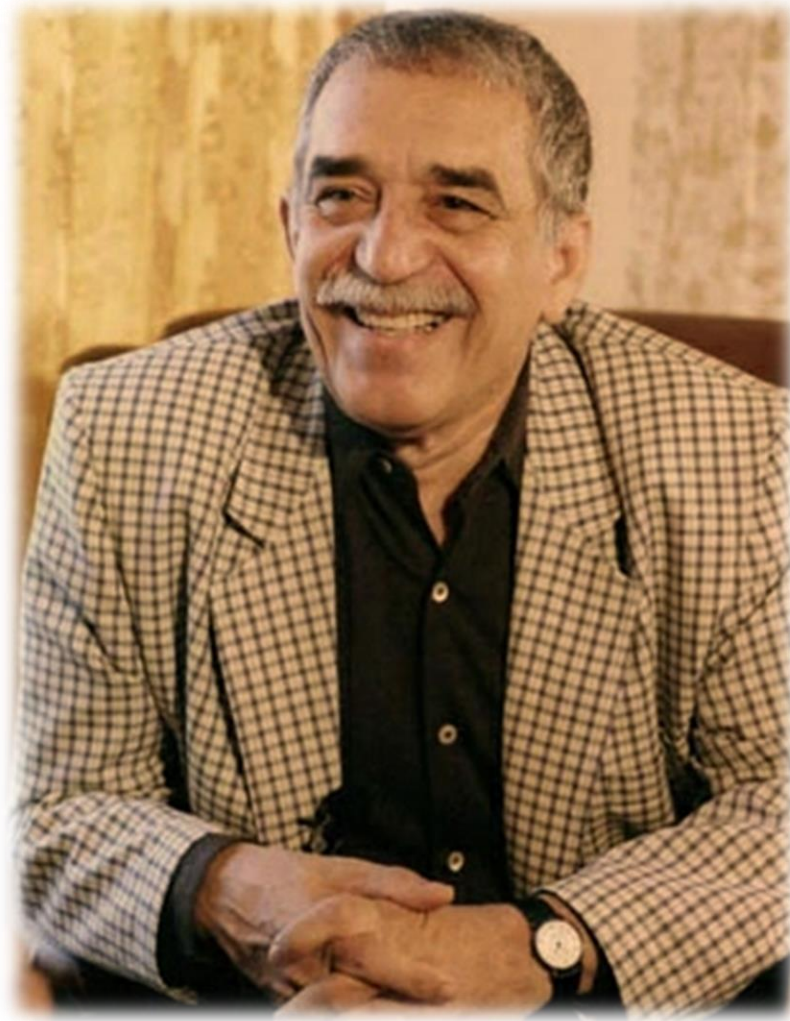

Рисунок А.1. Габріель Гарсія Маркес

Про видатного колумбійця та його магічні твори ми й вестимемо мову на уроці.

2. Робота зі словником літературознавчих термінів.

(Учні записують визначення в зошити.)

«*Магічний реалізм*» – умовна назва модерністської течії в літературі Латинської Америки. Термін увів А. Карпентьєр, який разом із Г. Гарсія Маркесом, Х. Кортасаром, М. А. Астуріасом був одним із найяскравіших представників цієї течії. Для літератури «магічного реалізму» характерні звернення до народного міфологізму, широке змалювання національних традицій, оригінальне переплетіння чарівного, що притаманне міфам, і побутового, сучасності та історії.

3. Робота над біографією письменника.

3.1. Перегляд відео «Габріель Гарсія Маркес: шлях до успіху» (<https://www.youtube.com/watch?v=lao31zyLXtU>).

3.2. Опрацювання учнями теоретичного матеріалу у підручнику.(скласти коротку хронологічну таблицю).

3.3. Презентація (випереджальне завдання учням) «Цікаві факти з життя Габріеля Гарсії Маркеса».

1. Габріель був найстаршим із шістнадцяти дітей простого телеграфіста, Еліху Гарсія і Луїзи.

2. Мало хто знає, але Габо пробував писати казки для дітей. Переконали його цього не робити сини письменника, які прочитавши одну його казку, сказали: «Ти, справді, думаєш, що діти настільки дурні?»

3. За словами письменника, якби він не став літератором, то хотів би бути тапером (музикантом) в барі. Таким чином «він би допомагав закоханим ще сильніше любити один одного».

4. Г. Г. Маркес став символом нової епохи в історії роману і реалізму. Його манера писати була настільки унікальна, що її віднесли до нового літературної течії – «магічний реалізм».

5. У 2004 році був опублікований роман Г. Г. Маркеса «Спогади моїх сумних повій», але за місяць до того як відбулася офіційна презентація роману, рукопис незаконним шляхом потрапив до рук «піратів», які одразу ж запустили її у продаж. У відповідь на це Г. Г. Маркес змінює фінал роману.

6. Першим населеним пунктом, який побачив Г. Г. Маркес в 1957 році під час своєї поїздки на Всесвітній фестиваль молоді та студентів, стало українське містечко Чоп, в якому він провів близько п'яти годин.

7. В його есе про СРСР він написав, що здивований тому, що на цій території не має реклами кока-коли!

8. Щоб відіслати рукопис роману «Сто років самотності», Г. Г. Маркесу не вистачало 80 песо. Тоді він заклав міксер і фен своєї дружини Мерседес.

Дізнавшись про це, вона сказала: «Не вистачає тільки, щоб роман виявився поганим».

9. Мексиканська влада вела нагляд за Г. Г. Маркесом з 1965 до 1985 року через його зв'язки з комуністичними режимами та лідерами.

10. Письменник не любив літати в літаках.

11. У 1982 році Г. Г. Маркес отримав Нобелівську премію з літератури і став першим колумбійцем, який отримав цю премію.

12. Г. Г. Маркесу було 14, коли він познайомився зі своєю майбутньою дружиною Мерседес Барча (їй в ту пору було років дев'ять). У 1945 році Г. Г. Маркес присвятив їй вірш під назвою «Ранковий сонет божественній школярці». У 1958 році майбутній класик одружився на Мерседес Барча, у них народилися два сини – Родріго і Гонсало.

3.4. Відповіді на питання.

1. Що найбільше вразило у біографії Г. Г. Маркеса?

2. Чого можна навчитися у великого колумбійського письменника?

3.5. Демонстрація на екрані найяскравіших цитат Г. Г. Маркеса.

Не плач тому, що це закінчилось. Посміхайся тому, що це було.

Тільки тому, що хтось не кохає тебе так, як тобі б хотілося, не означає, що він не кохає тебе всією душею.

Не дай собі померти, не відчувши дива – спати з тим, кого кохаєш.

Не існує ліків, які можуть вилікувати те, що може вилікувати щастя.

Хто чекає довго, може почекати ще трохи.

Я не ношу капелюха, щоб не перед ким його не знімати.

Жоден божевільний не божевільний, якщо послухати його аргументи.

Навіщо витратити стільки слів, щоб пояснити, що відчуває людина на війні, якщо достатньо одного слова – страх

Нас оточують незвичайні, фантастичні речі, а письменники вперто розповідають нам про неважливі, повсякденні події

Жодна людина не заслуговує твоїх сліз, а ті, що заслуговують, не примусять тебе плакати

*Знання і мудрість приходять до нас тоді, коли вони вже не потрібні
Люди настільки не праві, вважаючи, що коли вони старіють, то припиняють любити: навпаки, вони старіють тому, що припиняють любити.*

Можливо, у цьому світі ти всього лише людина, але для когось ти – весь світ.

3.6. Обговорення цитат.

V. Осмислення навчального матеріалу.

1. Метод «Гронування». Скласти психологічний портрет Маркеса.

1.1. Які риси характеру імпонують вам і чому?

1.2. Чого можна навчитись у Маркеса?

2. Коментування вислову Г. Гарсії Маркеса:

«Ми народжуємося й живемо у світі фантастичної реальності» (епіграф до уроку)

Слово вчителя: «Фантастичне й реальне в його книжках перемішані, сплавлені одне з одним. Найневірогідніше відбувається у звичайному, тривіальному оточенні. Вторгнення фантастичного всупереч усім традиціям не супроводжується барвистими ефектами, а оформляється, як найприродніша річ на світі, що ні в кого не викликає здивування», – зазначав літературознавець Д. Затонський.

3. Інтерактивна вправа «Мікрофон».

Продовжте речення:

1. Мені найбільш сподобалося на уроці...

2. Мене найбільш здивувало на уроці...

3. На уроці я дізнався (лась) про...

4. На наступному уроці я хотіл(а) б дізнатись більше про...

Отже, разом з Г. Г. Маркесом ми прожили упродовж спілкування на уроці декілька миттєвостей його життя. Життя Людини, відповідальної за власний вибір та за морально-етичний вибір своїх сучасників. Його оповідання важко

назвати дитячими, тому що в них порушуються важливі проблеми, які актуальні і в наш час. Що це за проблеми – ми повинні дізнатися, прочитавши оповідання «Стариган із крилами».

На початку уроку ми з вами обирали той колір, яким сьогодні ви хотіли би «привітатися», колір, який зараз висловлює настрій. Можливо у вас змінився настрій, ви можете обміняти колір настрою на інший. Якщо змінився, то прокоментуйте чому?

Слово вчителя: Хочу завершити урок словами Г. Г. Маркеса: «Натхнення приходить тільки під час роботи». Тому бажаю вам тільки позитивних емоцій від зробленої праці.

VI. Оцінювання учнів

VII. Домашнє завдання.

1. Знати біографію письменника.
2. Прочитати оповідання «Стариган із крилами».
3. Переглянути відео «Стариган з крилами» (Українська школа онлайн: <https://www.youtube.com/watch?v=S5F5xLU5khM>).

Додаток Б

План-конспект уроку з зарубіжної літератури за оповіданням Г. Г. Маркеса «Стариган із крилами» для 11-го класу

Тема: Магічний реалізм та філософський зміст оповідання Г. Г. Маркеса «Стариган із крилами».

Мета: формування компетентностей:

1) предметні компетентності:

- *знаннєвий компонент*: знати та розуміти значення творів письменника у світовому літературному процесі;

- *діяльнісний компонент*: аналізувати ідейно-тематичний зміст, сюжет, композицію, проблематику художнього твору; характеризувати персонажів творів, стильові особливості прочитаних текстів; виявляти й аргументувати жанрові ознаки твору;

- *ціннісний компонент*: обговорювати філософсько-етичні проблеми, порушені у творі; висловлювати судження щодо сенсу людського буття, морального вибору людини; робити висновки про значення прочитаного твору для духовного зростання особистості;

2) ключові компетентності:

- *спілкування державною мовою*: розширювати свій лексикон завдяки новим словам і висловам, наявним у прочитаних творах;

- *інформаційно-цифрова компетентність*: створювати електронну продукцію (презентації, постери тощо) для популяризації прочитаного твору;

- *уміння вчитися*: використовувати різні джерела довідкової інформації (словники, енциклопедії, он-лайн ресурси) для отримання нових знань;

- *соціальна та громадянська компетентності*: оцінювати взаємини героїв зі світом, природою, іншими людьми; висловлювати думки щодо моральних і соціальних проблем, порушених у творах; усвідомлювати роль випробувань у житті особистості;

- *обізнаність та самовираження у сфері культури*: розуміти роль прочитаного твору у популяризації національних традицій різних країн і народів, а також розвитку світової культури.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань і формування на їхній основі вмінь та навичок.

Основні терміни та поняття: гумор, сатира, іронія, гротеск, сарказм.

Обладнання: зображення янгола, тексти оповідання «Старигань із крилами», навчальний відеоматеріал «Стариган із крилами», словники літературознавчих термінів, роздавальний матеріал.

Хід уроку

I. Організаційний момент.

II. Актуалізація опорних знань.

Коллективне гронування за темою «Художній світ Г. Г. Маркеса».

III. Мотивація навчальної діяльності. Оголошення теми й мети уроку.

Учитель. За біблійними легендами люди уявляють янголів прекрасними юнаками з чудовими, як у лебедів, білими крилами. Це зразки досконалості, добрі охоронці людської душі. Недаремно говорять «янгольський вигляд», «янгольський голос», «не людина, а янгол».

В оповіданні Г. Г. Маркеса перед нами постає зовсім інша істота.

Чи може вона бути янголом?

Навіщо цей старигань з'явився серед людей?

Спробуємо сьогодні це з'ясувати.

Рисунок Б.1. Янгол з оповідання «Стариган з крилами»

Розкажіть про свої враження від зображення янгола, спробуйте його описати.

IV. Робота над темою уроку.

1. Вступне слово вчителя.

Здавалось би, сюжет оповідання дуже простий. Несподівано на одному із сільських подвір'їв з'явився дивний чоловік. Це був старигань із білими крилами. Після дискусій жителі селища вирішили, що це янгол. Його поселили в курнику. Дізнавшись про янгола, до двору господаря Пелайо завітав священник і захотів повідомити про диво вищих церковних осіб. Згодом стан здоров'я стариганя значно погіршився і всі вирішили, що він помирає. Проте через певний час старигань одужав та відлетів. Оповідання починається описом побутових подій, так само буденно розповідається про перебування старого серед людей... Так Г. Г. Маркес творить власний, досить сумний, міф про пришестя на грішну землю янгола, про людей і земне життя.

2. Евристична бесіда за літературним твором.

Свої відповіді учні підтверджують цитатами з тексту.

2.1. На вашу думку, чому янгол з'явився саме в цій родині та в цьому селищі?

2.2. Яким був янгол?

2.3. Як люди відреагували на появу янгола?

2.4. З якою метою біля помешкання Пелайо збираються відвідувачі?

2.5. Як Пелайо з Елісендою прийняли янгола?

2.6. Чому, на вашу думку, янгол Маркеса постає в подобі стариганя? Що намагається показати автор цим образом?

2.7. Як ви розумієте фінал оповідання? На що вказує автор мотивом злету янгола?

3. Характеристика образів літературного твору. Колективне складання опорного конспекту (запис до зошитів).

Складіть опорний конспект – характеристику образів оповідання «Стариган із крилами» Г. Г. Маркеса.

Очікуваний результат:

Пелайо – обмеженість, прагматизм.

Елісенда – жадібність, користь, матеріальність переважає над благочестям.

Священик – самовпевненість, обмеженість, невігластво.

Натовп зацікавлених – символ деградації суспільства.

Дитина – плід хворого суспільства.

Жінка-павук – символ деградації суспільства.

Дощ – символ необхідності духовного очищення землі.

Морська стихія – бурхливе й суперечливе життя.

Морський вітер – відчуття свободи.

Селище – модель людства.

Старигань із крилами – Божий посланець, символ знехтуваної віри та уособлення Природи.

4. Повторення теорії літератури (робота в малих групах; запис до зошитів).

4.1. Визначте засоби комічного у творі.

Очікуваний результат:

Гумор. Пелайо на кухні з кийком альгвасила стереже янгола. Отець Гонзага пробурмотів молитву, зазирнувши до курника. Хлопчик і янгол одночасно захворіли на вітряну віспу. Люди годували янгола кристаликами камфори, а він обрав баклажанну кашу.

Сатира. Гонзага пише листа папі; «але час спливав, а папа все ще з'ясовував, чи схожа його мова на арамейську, чи здатний він утриматись на кінчику голки, чи може, зрештою, це якийсь іноземець».

Іронія. Коли Пелайо й Елісенда розбагатіли за рахунок янгола, вони заградували вікна. Через кілька років Пелайо пожалів янгола, загорнув у ковдру і виніс його у повітку.

Гротеск. У двір Пелайо зійшлася сила-силенна людей, і довелося викликати військо, аби розігнати натовп, який трохи не зруйнував будинок. Серед цього галасу і безладдя здавалося, що двигтіла земля. Дівчина, яка через непослух перетворилася на павука.

Сарказм. У змалюванні дій отця Гонзаги, папи.

5. Постановка та розв'язання проблемного питання.

5.1. Доведіть, що в тексті оповідання є зв'язок латиноамериканського національного міфопоетичного бачення і образів, змальованих письменником.

V. Підведення підсумків уроку. Рефлексія.

1. Інтерактивна вправа «Карусель» (робота в групах).

Кожна з 5 груп отримує запитання на картці, на яке готує відповідь упродовж 5 хвилин. Потім озвучує однокласникам запитання та свою відповідь на нього.

5.1. Які духовні проблеми порушує Маркес у творі?

5.2. Чи не здається вам дивною назва оповідання? Чому?

5.3. Навіщо опинилася на землі ця дуже стара людина з крилами?

5.4. Чи погодитеся ви з думкою англійського філософа Томаса Карлейля: «Якщо б Христос з'явився сьогодні на землі та завітав до чиєїсь оселі, його запросили б до столу, пригостили б чаєм, чемно послушали і... посміялись би»? Чи можна назвати таку позицію блюзнірством?

5.5. Навіщо потрібні янголи, а також інші містичні створіння, та чи потрібні вони взагалі?

2. Слово вчителя (узагальнення).

В оповіданні-притчі змальовано ситуацію зустрічі людей з чудом. Щоправда, ця зустріч не має суттєвого впливу на життя людей: існуючи поруч, світ людей і світ надприродного залишаються відокремленими один від одного, тому кожен із них виявляється приреченим на самотність. Диво так нічого й не змінило в житті людей: окрім будинку, що його збудували Пелайо та Елісенда на гроші, виручені від показу незвичайного стариганя, у селищі все залишилося як раніше. Люди навколо янгола настільки поринули в буденність, що навіть не заслуговують на покарання (про нагороду взагалі не йдеться). З янголом, який полетів, зникає щось чарівне та важливе, що вони не розпізнали і не збагнули.

VI. Домашнє завдання.

1. Прочитати одне з інших оповідань Г. Г. Маркеса (наприклад, «Монолог Ізабель, що спостерігає за дощем у Макондо»).

2. Написання невеличкої письмової роботи про те, що учні розуміють під магічним реалізмом з наведенням конкретних прикладів з прочитаних оповідань.